

Izhaja vsak dan s jutraj razven
v ponedeljkih in dnevih po prani-
kih. — Posamezna številka
Din 1—, na 16 straneh Din 2—,
mesečna naročnina Din 20—, za
tujino Din 30—. Uredništvo v
Ljubljani, Gregorčičeva ulica 23.
Telefon uredništva 30-70, 30-69 in
30-71.

Jugoslovan

krat, prilog.
Rokopisov ne vrstama.
— Oglaš po tarifi in dogovoru.

Uprava
v Ljubljani, Gradišče 4, tel. 30-68.
Podružnica v Mariboru, Aleksan-
drova cesta št. 24, telefon 29-60.
Podružnica v Celju, Samskega

Št. 101

Ljubljana, nedelja, dne 28. septembra 1930

Leto I.

Italijanska emigracija o tržaškem procesu

Članek emigrantskega vestnika »Italia« - V smislu obstoječe italijanske ustave je izredno sodišče protizakonita ustanova - Redno sojenje ali linčanje? - »Fažizem je zatajil slovesne obljube, ki jih je dal italijanski narod manjšinam potom svojega parlamenta«

Pariz, 27. septembra. Tukaj izhajajoči vestnik, ki ga izdaja protifašistovska koncentracija in ki izhaja dvakrat na mesec, prinaša v svoji drugi septemski številki daljši članek, ki je ves posvečen tržaškemu procesu.

»Dne 5. septembra — pravi — je vojno sodišče črnih sraj izreklo obsodbo — ali ni to morda prej linčanje? — mladih Slovencev, ki tvorijo prvo skupino njihovih rojakov, obdolženih veleizdaje proti italijanskemu narodu.«

Nato podaja kratko vsebino obtožnice ter potem nadaljuje: »Posebno sodišče — kakor sicer vsa vojna sodišča v mirnem času — je le izvršilec naredb in orodja za masčevanje. Vsi njegovi akti in tudi sama njegova ustanovitve so (ako naj ima zakon v Italiji sploh še kako veljavo) neveljavni in nični na podlagi ustave Karla Alberta. — Ta ustava ni še bila odpravljena, a en njen člen izrecno prepoveduje izločevati državljane iz pristojnosti njihovih naravnih sodnikov in ustanovljati izredne sodne komisije. Obtoženci nimajo nikakega jamstva. Branitelji so izbrani izmed fašistov in odrejeni po sodišču in morajo postati njegovi sokrivci. Predsednik tudi lahko prepove braniteljem, da ne smejo videti pred obravnavo gotovih aktov o preiskavi.«

»Razsodba je bila znana vnaprej. Ko se posebno sodišče premesti iz Rima, se na znanja s tem že eksekucijski oddelek. Dvo-

milo se je samo o tem, ali naj se obsodijo na smrt štirje ali pet obtožencev. Ko so bili obtoženci v aprilu postavljeni pred to strankarsko sodišče, je fašistovski tisk že napovedoval, kakšen bo konec procesa. Med drugimi je »Roma Fascista« pisala.

»Aretiranci so priznali. Ne sme se zgubljati časa. Ni potreben nikakolg proces: zadostuje, da se zvežejo niti te sramotne mahinacije, da se banditi odpeljejo na mejo, se zvežejo na kamne, ki označajo sveto mejo, od katere bomo morda šli dalje naprej, a nikdar nazaj, da se ustrelijo v hrbet, kakor zaslužijo izdajalci, in da se njihova trupla pustijo na licu mesta, da bodo njihovi inozemski gospodarji vedeli in razumeli, da plačajo za življenjem tisti, ki trkajo fašistovsko Italijo.«

»Pred procesom — nadaljuje »Italia« — so morali vsi italijanski listi objaviti obtožnico z obveznimi komentarji, ki so napovedovali »absolutno in skrajno strogo masčevanje. Isti listi so nazlašali, da so vsi člani sodišča oficirji milice, ki bodo imeli na sebi črno srajko kot sodniško haljo.

Ne gre torej za proces, temveč za strankarsko vojno, ki ima lice enostranske državljanske borbe, katera se bje v Italiji že osem let in ki je poostrena še z borbo med dvema nacionalizmoma. Človek je lahko z nami nasprotnik vseh nacionalizmov, vstavi jugoslovanskega. Toda ne sme se pozabiti, da se je liberalna Italija

svečano obvezala, po pogodbah in po aktih svojega parlamenta, ko je parlament še obstojal, da bo spoštovala jezik, kulturo in krajevno avtonomijo priključenih drugorodcev. Fažizem je vse to zatajil: začel je najokrutnejše in obenem najneumnejše raznarodovanje. Italija je torej pač morala pričakovati upore. In kako ne bo človek osupnjen, ko sliši, kako vlada, ki se obnaša kot glasnica vseh nezadovoljstev in razočaranecv radi mirovnih pogodb, objavlja sedaj po vseh svojih listih, da je prvi pogoj za spoštovanje priključenih manjšin ta, da so te manjšine absolutno lojalne napram državi, h kateri pripadajo. Naj dajo gospodje morilci sami dober zgled! — bi se lahko odgovorilo.

Kar najbolj osuplja pri čitanju obtožnice in poročil o razpravah — ki so vsa pri-krojena po enem kopitu — je dejstvo, da se dokaz zločinov naslanja skoro izključno na eni strani na priznanje, glede katerega se očitno pretirano naglašja, da je bilo »prostovoljno« —, a na drugi strani na med-sebojno ovajanje obtožencev. Človek bi mislil, da so bili obtoženci naravnost obse-den od manije, da ovadijo drug drugega in vse svoje sokrivce.

Sodišče je torej imelo v rokah to, kar se navadno imenuje z besedo »kralj dokazov«: priznanje obtožencev. Toda krona tega kralja je močno izjedena; kajti znani so si-stemi znanstvenega trpinčenja in strašnih muk, katerim so podvrženi po fašistovskih

ječah politični jetniki, da se jim izsilijo kriva priznanja in krive ovadbe. In tega ne morejo pri sodni obravnavi niti popra-viti, kajti v tem je še edina nada, da mor-da uidejo najvišji kazni. Saj je znano — zaključuje »Italia« —, da so trije izmed ob-tožencev umrli v ječi v zelo skrivnostnih okoliščinah.«

Novi vodja fašistične stranke v Italiji
Giuratti.

Giuratti, ki je bil doslej predsednik rimskega parlamenta, je bil izbran za glavnega tajnika fašistične stranke na mesto odstopivšega glav-nega tajnika Turatti-ja.

Počasen razplet avstrijske vladne krize

Novo vlade ne bo pred sredo - Dr. Seipel zunanj minister - Stranke se že pripravljajo na nove volitve

Dunaj, 27. sept. d. Designirani zvezni kancelar Karel Vaugoin je danes dopol-dne prišel v parlament, da se udeleži po-svetovanj krščansko-socialnega parlamen-tarnega kluba. Designirani zvezni kancelar pričakuje končnega odgovora Kmečke zve-ze v pogledu njenega vstopa v njegovo vlado. Odgovor Kmečke zveze bo, kar je že znano, odklonilen. Parlamentarni klub Kmečke zveze bo definitivno odgovoril šele po posvetovanju z državnim strankinim vodstvom in bo designirani kancelar odgo-vor Kmečke zveze prejel šele prihodnji torek.

Vaugoin pričakuje tudi povratek bivše-ga zveznega kancelarja prelata dr. Seipla, ki se sedaj mudi na Norveškem ter se v ponedeljek vrne na Dunaj. Ni pričakovati pred sredo nikake definitivne rešitve ob-tojčje vladne krize. V političnih krogih kroji jo najrazličnejše ministrske liste. Po-javilo se je poleg starih ministrov kot kan-didatov nebroj novih ministrskih kandida-tov. Ze sedaj pa je gotovo, da prevzame zunanje ministrstvo prelata dr. Seipel. Po-litični krogi dalje zatrjujejo, da bo pre-vzel trgovinsko ministrstvo poslanec Wan-tschura.

Čeprav nova vlada pod Vaugoinom še ni definitivno sestavljena in imenovana, se že vse stranke marljivo pripravljajo za nove volitve, ki se bodo najbrže vršile 16. ali 17. novembra t. l. Sedanj parlament se več ne sestane k jesenskemu zasedanju, marveč bo predsednik republike, čim bo imenovana nova vlada, obenem podpisal razpustitveni dekret in dekret o novih vo-litvah. Novoizvoljeni parlament se bo po-tem sestel začetkom decembra.

Zanimivo je, da je poslanec Kunšak, ki je znan kot odločen nasprotnik Vaugoina, zapustil za daljšo dobo Dunaj iz razlogov, da je potreben lečenja v kakem zdravilišću.

Dunaj, 27. sept. AA. Korbiro poroča: Podkancelar Vaugoin, ki je prejel mandat za sestavo nove vlade, se pogaja s šefi s rank. — Predsednik krščansko-socialne skupine v parlamentu Buresch je izjavil, da je njegova skupina pripravljena sode-lovati v vladi in jo podpirati v parlamentu. Predsednik velenemške skupine Waber je odgovoril, da je njegova skupina sklenila

odbiti sodelovanje v Vaugoinovi vladi in da je ne bo podpirala v parlamentu. Na vprašanje Vaugoina, ali je ta sklep kon-čen, je Waber odgovoril pritrdilno. Poga-janja z zastopniki Kmečke zveze še niso končana.

Splošni položaj

Dunaj, 27. sept. O diktaturi ne more biti govora. Vaugoin si ne sme dovoliti takega eksperimenta, v prvi vrsti že zato ne, ker so Velenemci in delžna zveza izjavili od-ločno, da so proti vsakemu eksperimentu, a proti delu Vaugoina pa že sploh. Dalje je policija in orožništvo odločno na strani dr. Schobra. Včeraj muje policija pri-re-dila posebno demonstrativno podoknico. Pa tudi vojska ni sigurna, ker je po veli-kem delu proti Vaugoinu. Heimwehr je razcep-ljena in ne bi sledila takemu po-skusu. Nihče ne bi hotel ugrizniti v jabolko restavracije Habsburžanov, ki je na sru-u Vaugoinu in dr. Seiplu, toliko manj še zato, ker inozemstvo zelo obžaluje pa-dec dr. Schobra in način, kako je bil izsil-jen. Velenemški listi in listi kmetijcev od-krito napadajo Vaugoina ravno radi tega, ker je razdel koalicijsko z dr. Schobrom in ga brez sporazuma z njimi vrge. Tako je sedaj za režim samo desničarski krščan-sko-socialni tisk, med tem ko je levičar-ski tisk odločno proti njemu. Značilno je, da je vodja teh levičarjev Kunschak, ki se je pred neka časa ponesrečil z avto-mobilom in je od takrat že popolnoma ozdravel, zdaj zopet obolen ter se mora po nasvetu zdravnikov iti zdraviti izven Du-naja.

Zmerni meščanski pa tudi mednarodni gospodarski krogi opozarjajo na to, da je bil dr. Schober oseba posebnega zaupanja v inozemstvu zaradi reda, ki ga je napravil v Avstriji. Ravno te dni je v Ženevi skle-nil z nemškimi zunanjim ministrom Cur-tiusom vrsto sporazumov v prid Avstrije, za katere javnost še ni zvedela.

Vrenje v vrstah nemških ekstremistov

Pariz, 27. septembra. AA. Iz Berlina poročajo, da je komunistična stranka pozvala vse delavce brez razlike stranke, da pridejo jutri na veliko zborovanje v berlinskem Lustgarten, kjer bodo protestirali proti Youngovemu načrtu.

Konec pouličnih demonstracij v Pragi

**Neznatne poskuse novih izgrediv je policija energično zatrla
Resolucija soc. demokratov in obžalovanje glasila legionarjev**

Praga, 27. sept. AA. Snoči je vladal v Pragi mir, za kar se je pred vsem zahva-liti ukrepom s strani policije. Člani social-nodemokratske stranke, ki so bili včeraj predmet neprijateljskih demonstracij s strani fašistov, so priredili zborovanje, kjer sta dva govornika nastopila proti fašistič-nemu terorju, proti vojni in za idejo splošnega miru. Neka skupina je poskušala onemogočiti zborovanje, kar se ji pa ni posrečilo, ker jo je razpršila policija. Ta skupina, obstoječa večinoma iz komunistov je poskušala demonstrirati pred Narodnim domom, toda tudi ta poskus je ostal brezuspešen radi nastopa delavcev, ki pri-padajo socialistični stranki. Male skupine omladincev, ki so se zbrale na Vavelskem trgu, ki je glavno torišče demonstracij, so bile razpršene, čim so se pojavile.

Praga, 27. sept. AA. Češkoslovaška soci-jalno-demokratska stranka objavlja danes svojo resolucijo, ki je naperjena proti fa-

šističnim demonstracijam, ki so se te dni odigrale v Pragi. Resolucija naglašja, da je socialno-demokratska stranka tradicio-nalno proti vsem manifestacijam nacio-nalnega šovinizma in da je ona bila vedno za mirno sodelovanje med narodi. Socija-listi objavljajo dalje, da njihova stranka želi z vsemi silami delati na pacifičnem sodelovanju med narodi, posebno onimi, ki skupno živijo na Češkoslovaškem.

Praga, 27. sept. AA. Povodom demon-stracij v Pragi proti nekaterim kinogleda-liščem, ki so prikazovali nemške zvočne filme, »Narodni osvobodenci« obžaluje, da so se pustili uporabiti fašistični elementi v trgovski borbi med dvema filmskima podjetjima. Po pogodbi z Nemčijo je urejen uvoz nemških filmov. Predstavnik ameri-ških filmskih podjetij se bori proti pred-stavnikom nemškega filma in žalostno je, da je tudi ulica sodelovala v tej trgovski borbi.

Trajno zanimanje za našo razstavo v Ženevi

**Predsednik urada za mednarodno intelektualno sodelovanje čestita
prirediteljem k njihovi zamisli**

Ženeva, 27. sept. AA. Našo razstavo gra-fikonov v Ženevi poseča še vedno veliko število ljudi. Med drugimi jo je obiskal šef ženevskega urada za mednarodno intelek-tualno sodelovanje g. Renaud-Weiss. Po-sebno ga je zanimala razstava s podatki o ljudskem prosvetljevanju in se je divil napredku, ki je bil dosežen v tem pogledu v Južni Srbiji. Po njegovem mnenju so uspehi na polju prosvete pač največji. Pri-rediteljem je čestital k njihovi zamisli in

pa, da so izbrali zasedanje Društva naro-dov za čas razstave. Tajnik uprave pariških muzejev Scraver je izjavil, da bo sdejal v pariških muzejih izkristiti neke ideje na-še razstave. Mnogi tuji so po ogledu raz-stave izjavili, da bodo potovali v Jugosla-vijo, ker jih zanimajo naši kraji. Mnogi se zanimajo tudi za naše ceste in so obljubili, da bodo prišli z avtomobili. Neki Anglež je dejal: Moram čimprej v Jugoslavijo.

Zagrebski župan pride danes v Ljubljano

Zagreb, 27. sept. k. Mestni načelnik dr. Srkulj odide v nedeljo ob 5. v Ljubljano. Z njim bosta šla tudi senator Šarić in pa svetnik Lamsa. V ponedeljek bo v mestni posvetovalnici v Ljubljani seja izvršilnega odbora Zveze jugoslovanskih mest pod predsedstvom dr. Srkulja. Seje se udeleže odposlanci 16 mest, ki so člani izvršilnega in nadzornega odbora zveze. Glavna točka dnevnega reda seje bo vprašanje budžeti-

ranja naših mest. Zagrebski mestni odbor-niki bodo uporabili to priliko, da si ogle-dajo novo klavnico, delavsko kuhinjo in delavski azil v Ljubljani. Če bo mogoče, poseti mestni načelnik g. Srkulj tudi banj Dravske banovine g. Serneca, kateremu bo predlagal, naj bi Savska in Dravska banovina napravili skupne korake prot onesaženju reke Save po trboveljskem premogokopu.

Stalen program

Nič ni tako zelo označevalo bivše strankarsko dobo, ko nestalnost, ki je vladala na vseh poljih. Kakor je nanesla potreba, tako so se menjali programi strank in kakor je bolj kazalo, se je menjala tudi strankarska taktika. A tudi v vladi sami ni bilo nobene stalnosti, da ni nihče vedel, pri čem da je. Vrh vsega pa so še večne vladne krize onemogočale vsako stalno orijentacijo prebivalstva in vedno so ljudje samo pričakovali, kakšne vesti prinese jutrišnji dan iz Beograda. To je šlo že tako daleč, da se ljudje sploh niso več dosti zanimali ne za programe strank, ne za njih medsebojne obtožbe, temveč le za vesti, kdaj bo ta ali oni padel in kdo pride na njegovo mesto. Vse te vesti pa so bile prepogosto le intrige ali pa pobožne želje in ko so ljudje poslušali te intrige, so se sami navadili intrigrirati. In kakor so se v Beogradu politiki in poslanci borili le za to, da koga vržejo in spravijo sebe na njegovo mesto, tako se je pri nas in po deželi razvil tudi le boj za mesta in je bilo programatično vprašanje potisnjeno čisto v ozadje. Razlika je bila nazadnje le v tem, da se je v prestolici vodil boj za ministrske sedeže, pri nas doma pa za manjša mesta. Intrigiralo pa se je tu in tam enako pridno.

S šestim januarjem pa je bilo konec nestalnosti v našem političnem življenju in nehala se je tudi največja napaka bivšega strankarskega življenja, da je bilo konec krizarjenja. Niso se pa mogli vsi takoj odvaditi intrigriranja, ki so se ga v strankarski dobi tako temeljito naučili. Pa tudi to se mora nehati, ker je postalo čisto nepotrebno.

Predvsem valed tega, ker imamo sedaj stalen državni program, ki se ne more in se tudi ne sme menjati. Jugoslovanska misel je trdna osnova vsega državnega življenja in vsak jugoslovanski državljani danes jasno ve, kaj je v skladu z državno politiko in kaj ni. Kdor je bil še v dvomu, ta je moral priti do popolne jasnosti po deklaraciji vlade in govorih predsednika vlade generala Živkovića. Jugoslovanski program je danes program vseh Jugoslovancev in vse bivše programatične razlike so danes izgubile na svoji ostrosti. Tudi vsled tega, ker je dolžnost nas vseh, da realiziramo ta program. Kakor hitro pa nas vse veže ista dolžnost, ni več mesta za medsebojne boje in intrige.

To tudi valed tega, ker danes sploh ne gre za to, da pride ta ali ona skupina do posebne veljave. Danes gre le za to, da dobe besedo vsi sposobni in delavoljni ljudje, kajti vsi brez izjeme so poklicani, da pomagajo izvesti jugoslovanski program. Namen nove dobe je danes ta, da se razvije splošna tekma, kdo napravi več za napredek jugoslovanske misli. Kadar pa gre za tekmo najposobnejših, takrat ni prostora ne za intrigriranje in ne za pobožne želje. Če je kdo sposobnejši, potem je sposobnejši in nobena intriga ne more dokazati nesposobnemu, da je sposoben. Zato je danes edino pravo priporočilo izvršeno delo, dobro in solidno delo in kdor more pokazati na tako delo, ta mora tudi napredovati.

Marsikatera dobra stvar ni bila v strankarski dobi izvedljiva samo zato, ker je splošna nestalnost ovirala vsako delo. Danes te nestalnosti ni več in danes se more vsakdo posvetiti tudi delu, ki ga ni mogoče dovršiti nakrat. In te velike pridobitve se moramo zavedati in njej primerno usmeriti svoje delo. Danes se ni treba spraševati, kaj prinese jutrišnji dan, ker vsi vemo, da v glavnem ne bo nobene posebne spremembe. Jugoslovanska misel ostane na vsak način osnova vse državne politike in delo za jugoslovansko misel glavna naloga nas vseh. Kdor zato dela za jugoslovansko misel, temu se ni treba nič vznemirjati in nič spraševati po novicah, ker nobena sprememba ga ne more zadeti, če izvršuje jugoslovanski program. Kajti vsaka sprememba, ki se sploh more zgoditi, ima samo en namen, da še bolj dvigne jugoslovansko misel in s tem naravno tudi one, ki delajo za to misel.

Zato pa vsi na mirno in vztrajno delo in ti, ki vrše to delo, so graditelji nove Jugoslavije in njim je namenjena nova doba. Tisti pa, ki vedno le priskočijo, kaj prinese jutrišnji dan in ki bi še imeli veselje do spletke, ti pa so preostanki prejšnje dobe in tem ne bo cvetela pšenica in naj se še tako trudijo.

Stalen je jugoslovanski program, stalna je jugoslovanska politika in stalno je tudi konec krizarjenja in spletkarjenja. Danes je čas mirnega dela in tega naj vrši vsak in napredek vseh bo dosežen.

Zaključek procesa proti atentatorju De Rosa

Proces se je spremenil v pravo obtožnico proti fašizmu
Atentator obsojen na pet let ječe

Bruselj, 27. septembra. AA. Proces proti atentatorju De Rosi, ki je poskušal ustreliti italijanskega prestolonaslednika, se je izpremenil v pravo politično obtožnico proti fašizmu. Najuglednejši italijanski emigranti Nitti, Turati, Salvemini in drugi so bili od sodišča zaslišani in so pojasnili vse strahote sedanjega režima v Italiji. Svoje izpovedi so podali na zahtevo obtoženčevih braniteljev. Te izjave je pristopilo državno sodišče, da bi moglo kvalificirati obtoženčeve dejavnosti. Belgijski senator in bivši minister De Brouckere, ki se je takisto pojavil v sodni dvorani kot priča, je odgovoril na vprašanje obtoženčevega branitelja odveta Pale, da pomeni fašistični režim nevarnost za mir v Evropi.

»Najprvo je italijanski fašizem,« je nadaljevala priča, »napel svojo ost proti Jugoslaviji. Nato je skušal s stalnim izzivanjem Francije razdražiti šovinistične strasti. Naposled polaga svoje upe v nacionalne socialiste v Nemčiji, ki pomenijo s svojimi fašističnimi parolami novo nevarnost za evropski mir.«

Bruselj, 27. septembra. Druga in tretja dne procesa so bile zaslišane priče. Od teh je 17 obtoženih prič, 36 pa olajševalnih. Obtožbine priče so po večini policijski uradniki in agentje, olajševalne pa ugledni italijanski emigranti, med katerimi so tudi odlični politiki, publicisti in bivši ministri.

Vodja italijanskih socialistov Filip Turati je kot priča obširno govoril o fašističnem režimu. Njegove izpovedi so bile strašna obtožba proti fašizmu. Opisal je strankarske odnose za časa vojne in v povojni dobi ter naglašal, da je italijanska socialistična stranka bila v sodelovanju z demokratično stranko glavni faktor reda in mira in da je bilo treba pripisati delo velikega moralnega edinstva v vojni med dvema strankama, ne pa fašizmu, ki je to edinstvo uničil.

Za tem je pričal bivši glavni urednik milanškega lista »Corriere della Sera« Tarchiani. Oporočil je sodišče na to, da so italijanski emigranti brez razlike verovali, da je bil italijanski prestolonaslednik Humbert antifašist. Šele kasneje so se prepričali, da je on kapituliral pred Mussolinijem in začel odkrito podpirati fašizem.

Znani publicist in zgodovinar Salvemini je izjavil, da je fašizem udušil vsako, pa tudi intelektualno delo in da preganja svoje nasprotnike, ki se borijo za svobodo Italije. Pri tem je segel po najstrašnejših sredstvih, kakršnih ne pozna niti srednjeveška zgodovina. Priča je izpovedal, da

razume atentatorja, ki so ga fašisti preganjali. Glede sebe pa je dejal, da v Italiji ni mogel ostati, čeprav mu fašisti niso delali sile. Dokler fašistiški režim obstoja, ni mogoče nikakršno delo, ne publicistično, ne zgodovinsko. Zgodovine se o Italiji sploh ne da pisati, dokler fašizem vlada.

Bivši predsednik združenja italijanskih vojakov Rosetti, ki je bil v vojni odlikovan z zlato svetinjo, je prav tako nastopil kot olajševalna priča in izjavil, da je moral ubežati iz Italije, ker bi bil sicer prisiljen izvršiti politični zločin, kakršnega je skušal napraviti De Rosa.

Razsodba

Bruselj, 27. septembra. AA. Sodišče je obsodilo atentatorja De Roso, ki je skušal ustreliti italijanskega prestolonaslednika, na pet let ječe.

Komentarji fašistovskega tiska

Trst, 27. septembra. n. O procesu proti visokemu De Rosi je fašistovski tisk spočetka objavljala obširna poročila. Sedaj pa je nenadoma s temi poročili prenehal in se omejil le še na kratko zavračanje izpovedi posameznih prič in na napade proti olajševalnim pričam kot tudi proti sodišču samemu.

Zaslišana sta bila tudi belgijski senator De Broquere in odveta Pale. Tudi ta dva sta ostro napadala fašistovski režim in naglašala, da predstavljata opasnost za mir v Evropi. Tudi ti dve priči napada fašistovski tisk, ki očita bruseljskemu sodišču, da se je proces proti atentatorju De Rosi spremenil v proces proti fašističnemu režimu. Nittiju pravijo, da je prodana duša in izdajica, Turati-ju, da je njegova duša grša nego njegov obraz, Salvemini-ju, da piše zlagano zgodovino in da je človek brez poštenja in sramu. Tarchiani-ju, da je gnusno in prodano pero. Fašistovski listi pa tudi predsednika bruseljskega sodišča napadajo z očitki, da je dovolil pričam, da so se decela svobodno izražale in napadale fašizem.

Fašistovska uradna agencija Stefani v svojem poročilu protestira proti temu, da je predsednik bruseljskega sodišča dopustil Nittiju, da napada italijansko monarhijo in da dovoljuje pričam, da se ne bavijo izključno le z atentatom, ter da ni cenzuriral njihovih govorov, v kolikor so bili političnega značaja. Poročilo agencije Stefani napada tudi belgijskega državnega tožila, da ni prekinil prič, ki so v svojih izpovedih prekorile vse meje.

Skupščina Jugoslovanskega ferijalnega saveza

je bila otvorjena včeraj v Beogradu v prisotnosti zastopnika Njeg. Veličanstva kralja

Beograd, 27. septembra. I. Danes je bila otvorjena skupščina Jugoslovanskega ferijalnega saveza. Otvorili jo je prisostvoval kot odposlanec Nj. Vel. kralja polkovnik Šarić. Zborovanje je otvoril savezni predsednik profesor Radoje Knježević. Po otvoritvi skupščine je prečital brzojavko, ki so jo odposlali Nj. Vel. kralju. Brzojavka se glasi:

»Nj. Vel. Aleksandru I., kralju Jugoslavije. — Zastopniki jugoslovanske omladine, zbrani v organizaciji Ferijalnega saveza, smatrajo za svojo prvo dolžnost, da na tem jubilejnim kongresu vimeni 17.000 svojih organiziranih članov v globoki vdanosti pozdravijo Vaše Veličanstvo in ves kraljevski dom.«

Pozdravne brzojavke so bile poslane tudi ministrskemu predsedniku, ministru prosvete, ministru za trgovino in industrijo ter prometnemu ministru. Nato je predsednik Knježević imel daljši govor, v katerem je med drugim izjavil: Znano je, da segajo začetki Ferijalnega saveza za več kot 20 let nazaj. Nastal je, kot

nastajajo vsi plemeniti pokreti kot reakcija zdravja in zavesti proti zlu, proti germanizaciji, ki se je pričetkom tega stoletja začela sistematično in silno razvijati, posebno na Korškem. Člani dijaške počitniške zveze, katere duša je bil pokojni Endlicher, so potovali od mesta do mesta, od hiše do hiše in širili narodno misel. Zatem je govoril o prejšnjih kongresih in končno zaključil svoj govor, omenjajoč tri glavne namene Ferijalnega saveza: medsebojno spoznavanje, zdravje in prosveta.

Po njegovem govoru so prišle na dnevni red volitve verifikacijskega odbora. Spočetka se poedini delegati niso strinjali. Odposlanci iz Dravske banovine so se upirali volitvi, češ da je bila organizacija v Ljubljani suspendirana, končno pa je prišlo do kompromisa in je bil gospod Štefin iz Maribora izvoljen v verifikacijski odbor. Zborovanje se je nato prekinilo in ob 17:30 popoldne nadaljevalo. Jutri bo kongres nadaljeval svoje delo.

Težka nesreča v rudniku Kraljevcu

Večja skupina delavcev v smrtni nevarnosti vsled vode, ki je udrla v rov

Beograd, 27. septembra. I. V rudniku Kraljevcu pri Aleksincu se je včeraj popoldne zgodila 100 m globoko pod zemljo težka nesreča. V nekem rovu je bilo zaposlenih okrog 20 rudarjev. Nenadoma se je zrušil zid, ki je ločil ta rov od nekega drugega zastarelega rova, ki se je v njem nabirala voda. Voda je udrla v rov, kjer so bili zaposleni rudarji in je kmalu

dosegla višino 1 metra in pol. Nekaj delavcev je takoj zbežalo in posrečilo se jim je, da so se rešili. Drugi pa so ostali v rovu. Organizirana je bila takoj rešilna akcija, toda nihče ni mogel do nesrečnih rudarjev, ki so ostali v rovu. Za enkrat še ni znano, koliko rudarjev je našlo smrt v rovu.

Obisk naših privrednikov na Grškem

Povsod so bili prijateljsko sprejeti

Solun, 27. septembra. AA. Vsi listi, tako »Nea Alitias«, »Efimeris«, »Ton«, »Valakamion«, »Indepandance«, »Progress«, »Fos«, »Tahidromos«, »Makedonika« Neac priobčujejo toplo pisane uvodnike in v njih pozdravljajo jugoslovanske privrednike in poudarjajo pomen njihovega pota po Grčiji.

Jugoslovanski privredniki so si popoldne ogledali parni mlin »Alatina«, tkalnico, predilnico, kožarnico in pivovarno »Six«. Povsod so bili zastopniki jugoslovanskega gospodarstva sprejeti prijateljsko in v vseh govorih se poudarja potreba čim tesnejših gospodarskih stikov med Jugoslavijo in Grčijo.

Snoči ob 8:30 je solunska občina priredila svečan banket na čast jugoslovanskih gostov. Udeležilo se ga je kakih 200 povabljenec. Banket je potekel animirano. Jugoslovane je pozdravil najprvo predsednik solunske občine Manos, ki je poudarjal svoje zadovoljstvo s tem, da so si jugoslovanski privredniki najprej ogledali Solun. Zatem je govoril o bratstvu in prijateljstvu med obema narodoma. Svoj govor je zaključil z zdravico na jugoslovanskega kralja, kraljevski dom, jugoslovanski narod in jugoslovanske goste.

Solunskemu županu je odgovoril odbornik

beogradske občine, Dajalović, ki se je zahvalil za gostoljubnost in izrazil željo, naj bi se odnošaji med obema narodoma razvili po načelih Rige od Fere in v zmislu balkanske solidarnosti. Zatem je govoril podpredsednik zagrebske zbornice za TOI Premru, ki je takisto govoril o potrebi najtesnejših stikov med Grčijo in Jugoslavijo. Jugoslovanski konzul Trajan Živković je opozoril na propagando in na jugoslovansko-grško solidarnost v preteklosti. Svoj govor je zaključil, da bo mogoče sedanjo gospodarsko krizo najbolje premostiti z vzajemnim sodelovanjem in sporazumi. V zadnjih letih je grško in jugoslovansko gospodarstvo napravilo ogromen korak naprej, obe državi pa sta opetovano dokazali svoja miroljubna stremjenja. V podobnem zmislu so govorili še drugi govorniki. Banketa so se udeležili najodličnejši zastopniki solunskih civilnih in vojaških oblasti, korporacij itd.

Nova turška vlada sestavljena

Ankara, 27. septembra. AA. Ismet paša je sestavil novo vlado. V vladi so vse osebe, ki so bile v prejšnjem kabinetu.

Inspekcijska potovanja ministrov

Beograd, 27. septembra. I. Tekom prihodnjega meseca bodo poedini ministri odpotovali na inspekcijska potovanja po vseh krajih naše države. Ta inspekcijska potovanja imajo informativen pomen in značaj. Za enkrat so nekateri ministri dr. Srekić, dr. Maksimović in Radivojević odpotovali v Dubrovnik, od koder nameravajo nastopiti svoja inspekcijska potovanja po Zetski in Vardarski banovini. Na inspekcijo v Vardarsko banovino odpotujeta tudi ministri g. Uzunović in dr. Kumanudi. Ministri bodo skupno pregledali kraje obeh omenjenih banovin.

Imenovanja

Beograd, 27. septembra. I. Po naredbi prometnega ministra je bil postavljen za uradnika pri direkciji državnih železnic v Ljubljani II-5 Josip Derganc, do sedaj dnevnika pri isti direkciji.

Z naredbo ministra za trgovino in industrijo je bil postavljen za začasnega predmetnega učitelja II-5 na srednji tehnični šoli v Ljubljani Anton Benčin.

Otvoritev mednarodnega velesejma v Novem Sadu.

Novi Sad, 27. sept. I. Danes ob 10. uri je bil na zelo svečan način odprtjen vzorčni velesejm v Novem Sadu. Na sejmu je zastopanih okrog 350 razstavljalcev, od teh 80 odstotkov iz naše države, 20 odstotkov iz inozemstva. Otvoritvi je prisostvoval kot zastopnik vlade trgovinski minister Demetrović. Minister Demetrović je imel lep otvoritveni govor. Po otvoritvi si je ogledal sejmišče. Nj. Vel. kralju in predsedniku vlade sta bili poslani pozdravni brzojavki.

Aretacija voditelja Kataloncev

Barcelona, 27. septembra. d. Znani katalonski vodja Marcia je bil v Barceloni aretiran. Osumljen je, da je zasnoval novo zaroto proti sedanjemu režimu. Hkratu z njim je bil aretiran tudi bivši notranji minister Gonzales, katerega so odpravili na neko križarko.

Slušatelji učiteljskih tečajev za gluhoneme in slepe otroke

Beograd, 27. septembra. AA. Na podstavi § 62 zakona o narodnih šolah in razpisu natečaja za sprejem v tečaj za izobrazbo učiteljev specialnih šol za slaboumno, gluhonemo in slepo dečo je minister prosvete odredil, naj se v te tečaje sprejemajo kot slušatelji naslednji učitelji iz dravske banovine:

Gabrijel Janežič, učitelj v Škofji Loki, Andrej Stejček, učitelj otroškega vzgajališča v Ljubljani, Vladimir Erat, učitelj v Mariboru, Vladimir Korbar, učitelj v Mariboru, Janez Peremič, učitelj iz Godiča, Josip Stopar, učitelj v Pertočah, Antonija Pungartnik, učiteljica pri Sv. Iliji, Marija Pokalj, učiteljica v Ponikvah.

Revizija rudarskih podjetij

Beograd, 27. septembra. k. Ministrstvo za gozde in rudnike je začelo z revizijo rudarskih koncesij ter bo ob tej priliki reduciralo vse tiste, ki niso v duhu rudarskega zakona. Te bo potem podelilo osebam, ki bodo rudarstvo in rudarska dela v resnici izvrševali. Prav tako se proučuje projekt, da se nekatera podjetja, ki so v državni eksploataciji, pa niso rentabilna, odstopijo privatnim osebam in podjetjem, ki se bodo, držeč se zakona, pobrignile za njihov napredek in ureditev. Če bi se s tem predlogom ministrstva ne strinjal gospodarski finančni odbor ministrov, potem se bo potrebno ukrenilo, da se nerentabilna državna podjetja usposobijo vsaj toliko za izkoriščanje, da se bo izplačala režija.

Smrt glavnega francoskega admirala

Pariz, 27. septembra. AA. Tisk piše zelo toplo povodom smrti francoskega viceadmirala Picota. »Echo de Paris« pravi, da se je proslavil za časa svetovne vojne pokojni viceadmiral Picot posebno v Srbiji. Z oddelki topničarjev je branil Beograd pred navali Avstrijcev. Streljal je na njihove monitorje in jih potapljal. Pokojni viceadmiral se je umaknil skupno s srbsko vojsko preko Albanije. Dodal je slavno stran k zgodovini francoske mornarice.

Nove smrtne obsodbe v Rusiji

Moskva, 27. septembra. AA. Lista »Izvestija« in »Pravda« prinašata danes sledeči komunikacije GPU:

GPU je ugotovila, da so se kontrarevolucijski elementi utihotali v različna podjetja in druge ustanove z namenom, preprečiti razvoj sovjetskega gospodarstva s tem, da so zanimali požare, nato pa preprečili gasilcem gašenje. Z ozirom na te zločine je GPU obsodila na smrt sledeče osebe: Čikarova, Svetova, Tuljukina, Čegoleva, Zarina, Čekova, Vasiljeva in Vorovjeva. Obsodba je bila izvršena.

Čehi o obisku predsednika vlade v Zagrebu

Praga, 27. septembra. n. »Narodni Listy« javljajo na vidnem mestu in z debelimi črkami, da se je predsednik vlade general Živković mudil v Zagrebu in kakšne ovacije mu je priredilo zagrebško prebivalstvo. List pravi, da se je sprejema udeležilo nad 15.000 ljudi.

Smrt matere kardinala Gasparija

Vatikan, 27. septembra. AA. Včeraj je umrla po kratki boleznij v 89. letu mati kardinala Gasparija, bivšega državnega podtajnika svete stolice.

VREMENSKA NAPOVED.

Dunaj, 27. septembra. d. Vremenska napoved meteorološkega zavoda za jutri: Nadaljno izboljšanje k milejšemu jesenskem vremenu.

»Proti fašističnim žalitvam sokolstva«

Pod tem naslovom objavlja »Večerni České Slovo« celo vrsto poročil, ki imajo ta značilen podnaslov: »Fašisti niso še italijanski narod in italijanski narod še ni fašistični.«

Nato piše list, kako so italijanske vesti o trčenju v Pašmanskem prelivu silno razburile vso češkoslovaško javnost, ker so vseskozi nerazsodljive. Nato navaja list, v dokaz, kako je bilo za časa nesreče na ladji »Karadjordje«, pismo priče gospe B. S. iz Ch., ki piše dobesedno to-le:

»Nujno Vas prosimo, da se kapitanu Romanu Prodanu, ker je pravočasno zapeljal na pešeni breg, s čimur je nas vse rešil od gotove smrti, zahvalite v imenu vseh Sokolov in Sokolic, ki smo bili pri katastrofi na parniku »Karadjordje« rešeni.«

Italijanska preiskovalna komisija pa, ki pozna stvar le po izjavah krivcev, poda poročilo, da je bil nag in pijan. Očividka trčenja piše dalje:

Bila sem pokoncu in sem vse videla. Spala sva z možem na palubi nekoliko metrov od mesta, kjer je zavozil na nas morilni italijanski parnik. Ležalo je tam mnogo Sokolov in Sokolic. Bilo je nenavadno krasno vreme in mirno morje, zavila sem se v šal in plašč, urenila si vse in gledala na morje in krasno zvezdo, ki je svetila tako jasno, kot to še nikdar nisem videla. Ko tako premišljuje in se veselim, kako presenetim hčer in vnuka, ki so Rabu, začne naš parnik tuliti, jaz sem skočila pokoncu in videla tesno ob našem parniku velik parnik in že smo dobili sunk. Ta italijanski parnik je moral jako hitro voziti ali pa na nas čakati, ker ga prej nisem videla, akoravno sem bila pokoncu in sem tudi hodila po tej strani. Ta tudi parnik je bil približno trkrat tako velik kakor naš in bi nas bil lahko razpolovil, s tako silo je zapeljal v nas.«

Torej, spalo se je, nadaljuje list, epominjala se na otroke, sorodnike in na znance, veselila se je svidenja, italijanski tiskovni urad pa piše o »orgijah« in o razigranosti po banketih, ki jih sploh ni bilo. Saj poznamo primer bežečega tatu, ki kriči »Držite tata«.

Imenovana priča pravi dalje:

»Ko so začele tekati žene bose ter so kričale in jadikovale, sem morala stisniti zobe, da ostanem mirna. Ne želim nobenemu sovražniku, da bi doživel to grozo, ko je med nami hodil mož z razbito glavo ter je kri od njega tekla. Poljakinje so se tresle in kričale, posebno ko je na parniku ugasnila luč; jasno je bilo, da je voda prišla do strojev, ampak parnik je že bil na peščini. Po zaslugi prisotnosti duha kapitana Romana Prodana! Vzeli so nas na to morilno ladjo, odpeljali so nas v čolnih, najprej žene in otroke, jaz sem čakala na moža. Ko sem videla, da se parnik ne nagiba več, spravila sem v kovček odeje, blazine, plašč, vzela sem denar, ki smo ga imeli še v kovčku in sem šla z možem v čoln brez prtljage. Šele na italijanskem parniku so se mi začele tresti noge in slabo mi je prihajalo, ampak, ko sem izpila dva kozarčka konjaka in so nas z nečim namazali na sencih in pod nosom, sem prišla zopet k sebi, da sem se lahko držala na nogah.«

Seveda — italijansko poročilo piše, da so si ponesrečenci — omedlevajoč, bos, brez prtljage in samo v nočnem perilu, dali naviti gramofon in so plesali — kateri otrok bi mogel to verjeti? Da bi se pa temu poročevalstvu nasadila krona poštenosti, piše navedena priča dva meseca pred italijanskim poročilom dobesedno:

»Na parniku (razume italijanskem, ki je prevzel ponesrečence) so se odigrale strašne scene, ki se ne dajo popisati, mnogo žen je uteklo iz kajut bosih in v nočnih srajčah. S tega italijanskega parnika se v Zadru ni smel nihče odstraniti, da pošlje svojcem vest, da je zdrav

ali pa ranjen. Potem to, kar me je najbolj žalilo, med nas so razpostavili italijansko policijo, ki nas je nadzirala kakor bi bili nekaki zločinci. Mi smo pa bili vsi tako žalostni in uničeni, samo čakali smo nestrpno na jugoslovanski parnik »Slovenac«, ki nas je odpeljal na Sušak.«

Vrhunec pa na kraju — za to zahtevajo visoko plačilo za »prevoz« in za nekatere izgubljene žlice, kar v stotisočih! Razumemo popolnoma razburjenje, ki se je lotilo Sokolstva in razumemo popolnoma tudi trpkost, s katero se govori v sokolskih krogih o tej stvari.

»Vestnik sokolský«, ki je izšel včeraj z datumom od četrtka, piše o tem:

»Ljudje, ki ubijajo Slovence, bojujejo za isto, za kar so bojevali njihovi lastni očetje, niso potomci ponosnih Rimljanov, niso narod Garibaldi. To so potomci divjih barbarov, ki so preplavili Italijo ter razbili rimski imperij. To so potomci umazanih divjakov iz primorskih luž in iz pragozdov, torej iz še nekulturnih delov Evrope. To so umiti, počesani in morda parfimirani, ampak vendar nekulturni in nebrzdani moderni barbari. Ne! ljubezen naše mladosti: »Mlada Italija« ni mogla vzgojiti, niti spošteti takih otrok.«

To je pravilno razlikovanje. Vladajoči fašistični krogi še niso italijanski narod in italijanski narod ni samo fašistični! Pride dan, ko spregovori sam zase, brez posredovanja črnih srajc, a ta dan bo dan zadoščenja vsem razžaljenim Slovanom.

Za danes ne gre drugače kakor da postopoma mirno, stvarno, energično in dostojno.

Prvi korak je bil že storjen. Sokolstvo je naprosilo za zaščito svoje časti naše zunanje ministrstvo, naprosilo poljski savez, da bi nastopal solidarno in ako bo treba, da predloži dokaze z izjavami očividcev, s katerimi se uničijo sramotna obrekovanja italijanskega tiska.

Pismo iz Varšave

Prohibicija v Varšavi? — Napeljava podzemeljskega plina v Varšavi. — Aristokratje med varšavskimi berači.

Varšava, dne 21. septembra 1930.

Varšavski magistrat pripravlja razpis plebiscita za ali proti prohibiciji. Po državnem zakonu ima namreč na Poljskem vsaka občina pravico, da upelje potem glasovanja na svojem ozemlju prohibicijo. V najbližnji prihodnosti torej, morda še v letošnji jeseni, se bo Varšava odločila za ali proti točenju alkoholnih pijač. Življensko važno vprašanje prohibicije je naravno razburilo najširše sloje ter povzročilo številne javne debate. Prenapeti pristaši popolne abstinence (ki bi radi prišli poton novega pokreta do mestnih stolcev ali pa ki jim je alkohol že naglodal možgane), zahtevajo takojšnjo upeljavo prohibicije. »Čim prej, tem bolje,« kličejo na shodih in v dnevnih. Treznjeji pristaši protialkoholne ideje se hočejo sicer tudi boriti proti obče škodljivemu pijančevanju, toda na pameten in ne prenapet način. Hitrija nikjer ni prida, zlasti pa pred tako veliko odločitvijo kakor je upeljavo prohibicije.

Prohibicija v Varšavi bi imela predvsem katastrofalne posledice za državno blaginjo. Na Poljskem je namreč prodaja alkoholnih pijač monopolizirana. Sama Varšava daje državi letno preko 50 milijonov zlatov dohodka s prodajo alkoholnih pijač. Kako naj se naenkrat izpolni nastala vrzel v proračunu? Pa tudi sicer nastaja vse polno težav.

Regionalni sistem prohibicije pa bi imel še drugačne posledice. V sami Varšavi ni dovoljeno piti, toda že na meji velike Varšave, kamor lahko udobno dospes s tramvajom, se ga lahko iz celega srca nalezesh. Začelo bi se vsakdanje preseljevanje narodov iz Varšave v okolico in nazaj. In ne zadostovali bi več štirje rumeni avtomobili, ki jih je magistrat nabavil nalašč za prevažanje pijanih! Potrebni bi bili celotni vlaki s sanitetnimi oddelki, z zdravniki, z amonijakom in železnimi cevmi... Zakon-

šno življenje je moralo biti silno lepo, kar pa je lepo, navadno ne traja večno.

Danes vidim v Ljubljani lepote in prijetnosti bolj malo, zato pa toliko več strogega reda in discipline. Ne rečem, da red ni tudi lepa stvar, ampak če ga je le preveč, pa ni več lep. Ne čudim pa se prav nič, da je tako kakor je; v avbi splošne mehanizacije, racionalizacije, nove stvarnosti in stare sitnosti ne more biti drugače. Današnji povprečni Ljubljančan je racionaliziran, mehaniziran in reguliran do skrajnosti. Vsak njegov gib in vsak njegov korak je preračunan skoraj na minuto.

Zjutraj vstane — kedar? Ob šestih, ob sedmih, ali pa še nekaj kasneje, pa ne dosti. Vsak dan točno ob istem času, kajti tako zahteva red. Točno ob uri dobi svojo kavo ali čaj ali mleko (če je z ženo skregan, ne dobi nič), točno ob uri si natake klobuk na glavo in vzame palico v roko in gre v svojo pisarno vedno po isti poti. Ženske gredo na trg vedno ob svoji uri, kjer se srečujejo in blebetajo z vedno istimi znankami in to zahteva moderni red. Može bero v pisarnah svoje časopise vedno ob uri, ob uri potegnejo iz žepov svoje obložene in neobložene zemlje in ob uri stopijo k oknu zehat, da se odpočijejo od naporenega dopolnanskega dela. Ob uri si zopet natikajo klobuke na glavo in jemljejo svoje palice v roke in odhajajo domov po isti poti, po kateri so zjutraj odšli, domov k obedu. Med obedom morajo točno vsak dan poslušati vedno iste tropine, ki jih stresajo na njihova uboga ušesa vedno iste puste in dolgočasne žene, po obedu pa smejo nekoliko v kavarno, pa ne vsi, ampak samo tisti, ki jim ni treba brisati posode. Ko

ska prodaja bi bila uničena, vsvetela pa bi tajna in pokotna prodaja slabih in neočistih vodk ter domače proizvodnje špirita.

Varšava uporablja dosedaj premogov plin za razsvetljavo in kuho. Pred letom pa so odkrili v Dašavi pri Striju velika zbirališča podzemeljskih plinov, ki prodirajo iz zemlje s silo 60 atmosfer. Lastna sila plina omogoča njegovo odvajanje na velike daljave. Zato je mesto Lvov začelo zidati odvodne cevi, ki bodo do našale strankam izredno močno in poceni luč. K glavni odvodni cevi se namerava pridružiti v najbližji bodočnosti tudi Varšava. Uporaba podzemeljskega plina za razsvetljavo bi povzročila pravcato revolucijo v dosedanjem stanju plinarn. Plin bi bil odsej dostopen tudi najbolj revnim slojem, njegova svetloba pa bi prekašala elektriko. Poleg drugih dobrih lastnosti pa je podzemeljski plin nestrupen in brez vonja ter ga je mogoče parfimirati. Upeljavi podzemeljskega plina bi morda nasprotovali le samomorilni kandidati v Varšavi (posebno starejša ženska in služkinje), ki kaj radi odpirajo plinovne pipe, da se preselijo v prijetni omotični in boljši svet.

Med varšavskimi berači se nahajajo ne le denarni aristokratje (ki imajo svoja mesta na najbolj lukrativnih točkah ulic), temveč tudi aristokratje po rodu. Zelo popularen je na varšavskem tlaku starejši gospod v dolgem, oguljenem plašču in ponošenem cilindru. Navadno se obrača na visokošolce in dijak v francoskem jeziku: »Sem profesor francoščine, sedaj obubošan. Prosim Vas za kakršenkoli milodar!« In darovi se sipljejo od dobrosrčnih dijakov, ki se jim smili učitelj brez učencev. Ne vedo pa, da stari berač sploh nikdar ni imel učencev, ker je bil kvartač in pijanec, ki je po očetu — baronu zapravlil vse velikansko premoženje.

V sredini Varšave lahko srečaš postarano, zgrbančeno ženo, ki neprestano prebira jagode pri molku. Je grofovska hči. V mladosti se je pregrešila ter postala mati. Oče ni prenesel sramote ter je spodil hčerko z doma. Šla je v svet, a na stara leta berači pred cerkvijo Svetega Križa... Tudi ruskih aristokratov iz bivše carske Rusije je med varšavskimi reveži dovolj, ki živijo najbednejše življenje v varšavskem »cirku« (premočje za brezdomne ljudi).

Dr. Božena Kokalj-Kowalevska.

Sestanek jugoslovanskih županov v Ljubljani

Udeležilo se ga bo 35 zastopnikov naših mest

Ljubljana, 27. septembra.

Kakor smo že poročali, se jutri v ponedeljek 29. t. m. sestanejo v Ljubljani župani jugoslovanskih mest, ki so včlanjeni v Zvezi mest. V zborovalni dvorani Zbornice TOI se bo ob 9:30 dopoldne pričela seja poslovnega odbora Zveze mest. Sejo bo otvoril in vodil predsednik Zveze zagrebški župan dr. Skulj. Seja bo trajala dopoldne in popoldne. Mestna občina priredi jugoslovanskim županom skupen obed v restavraciji »Zvezda«. Na dnevnem redu seje so naslednja poročila: 1) poročilo glavnega odbora; 2) referat in poročilo o najemniškem davku; 3) poročilo in razprava o načinu buđenja; 4) poročilo o blaginjskem poslovanju in 5) slučajnosti.

se vse to v redu, si nataknejo zopet klobuke na glavo, točno ob uri seveda, in jemljejo palice v roke in potem gredo na sprehod. Gredo vsi, moške in žene, ampak tako, da se vidi, da žene ženejo moške »na zrak« in ne narobe. Med sprehajanjem po Zvezdi ali pod Tivolijem se vsi enako drže (tako zahteva red, prosim), moške vedno enako kisto, žene pa vedno enako visokonoso, po »rang« gospoda soproga pač. Sprehajajo se navadno vedno ob uri (tako zahteva red, prosim), potem pa gredo večerjat, okoli pivega kam v gostilno, sredi meseca domov, proti koncu meseca pa v kavarno, kakor med vojno, ko je bilo blaga malo in denarja dovolj, danes je pa blaga dosti, denarja pa premalo. Točno ob uri gredo spat in točno ob določenih terminih beremo javne pritožbe, da je ponoči v Ljubljani prevelik ropot po ulicah, kar naj slavna oblast prepreči in naj tudi podivjane ponočnjake polovi, da bo red tudi ponoči v spanju mirnega, treznega in solidnega ljubljanskega meščana.

Vse je v Ljubljani lepo urejeno, umerjeno in odmerjeno in regulirano, in življenje teče tako lepo dan za dnem in uro za uro in minuto za minuto, da mora slavni Ljubljančanov biti sam Bog vesel, še bolj pa slavni njihov magistrat, ko so ljudje vendar tako ponižni, ubogljivi in pridkani.

Ubogljivi, redni in pridkani so ljudje še celo tam, kjer bi smeli biti nekoliko razposajeni, pa še tam niso; ker nočejo biti razposajeni in živahni, kajti oni hočejo dokazati, da ljubijo red in da se znajo regulirati tudi tam, kjer jih drugi niti nečejo regulirati. V gostilnah sede, vino pijo in zvedijo stare preste, ampak drže

Pričakujejo, da bo prispelo na to sejo poslovne odbora okoli 35 zastopnikov jugoslovanskih mest. Doslej so svoj prihod magistratnemu tajniku dr. R. Fuxu prijavili: II. namestnik načelnika mesta Beograda g. Krstić z več referenti in člani uprave, zagrebški župan dr. Skulj z več člani občinske uprave, župan iz Sarajeva dr. Ivan Pavičić z nadsvetnikom Dane Cvitkovićem, Mustafa Čišić, župan v Mostaru, načelnik občine Ljuba Pavlović iz Šabca, načelnik občine dr. Borota s finančnim nadsvetnikom Kis Julijem iz Novega Sada, mestni načelnik dr. Hengler z več člani občinske uprave in načelnik mestne občine Isaljević Vasa iz Pančeva. Mesto Maribor bo na seji zastopal župan dr. Juvan z nekaterimi obč. svetovalci. Seje se udeležijo tudi župani ostalih slovenskih mestnih občin.

Zvestoba za zvestobo

Oklje Jugoslovansko-češkoslovaških Lig, naj bi se češkoslovaškemu narodu za njegov odločilni nastop v obrambo naših bratov v Primorju in za iskrene manifestacije bratstva, zvestobe in vzajemnosti v težkih časih, ki jih Jugoslavlani sedaj preživljamo, oddolžili na ta način, da letos na posebno svečan način proslavimo češkoslovaški državni in narodni praznik 28. oktobra, je našel živ in navdušen odmev v vsi naši javnosti. Jugoslovansko-češkoslovaška Liga v Ljubljani je dobila že lepo število prijav iz vseh družabnih slojev za vstop v Ligo. Med drugimi sta priglasila svoj pristop gospod podban dr. Otmar Pirkmayr in g. rektor univerze dr. Metod Dolenc. Uverjeni smo, da bodo njihovu zgledu sledile vse prominentne osebnosti v našem javnem življenju, sploh pa vsak, ki se čuti Jugoslavlana in Slovana! Članarina letnih 24 Din je tako neznatna, da jo zmore vsakdo! Nadalje je Liga dobila to-le pismo: Na poziv v »Naši javnosti« mi je čast, da stavim celokupno vojno muziko za nameravano proslavo, in sicer brezplačno, na razpolago. — Treba je le, da p. t. naslov izposluje pri koman dantu 40. p.p. (polkovnik Jovan Cvejić) odobrenja za moj predlog. Muzika je pripravljena za eventualno baklado, za serenado pred češko slovaškim konzulatom, za promenadni koncerti za časa sprejemanja pri tem konzulatu, za fan fare na gradu, sploh — kakor bi o tem sklepai odbor Jugoslovansko-češkoslovaške Lige. — Na zdar! Zdravo! — Višji kapelnik dr. Jos. Čerín

Končno je Ligin odbor prejel obvestilo, da bo dala tovarna kovinastih izdelkov Lajovic v Ljubljani, da pokaže na posebno efektan način izraze hvalečnosti napram češkoslovaškemu narodu, vsem svojim uslužbencem dne 28. oktobra prost dan, za kar ji gre vse priznanje. Liga bo prihodnji teden sklicala na sestanek in posvetovanje vsa društva in posameznike, ki se bodo proglasili, da žele sodelovati pri svečanostih dne 28. oktobra. Prepričani smo, da bodo naša narodna društva naravnost tekmovala v udeležbi pri tej vsenarodni manifestaciji.

Za jesensko in zimsko sezijo
se priporoča
krojaški atelje FRAN IGLIČ
LJUBLJANA, Pražakova ul. 10.

Regulirana Ljubljana

Ljubljana, 27. septembra.

Gospodje umetniki in vsi tisti, ki bi radi to bili, in pa slavni gospodje mestni očetje in vsi tisti, ki bi radi bili vsaj to, če že ne morejo biti umetniki, naj se nikar ne ustrašijo — prav res mi niti v sanjah ne pride na misel, da bi zapisal o regulaciji Ljubljane le eno samo besedo. Meni je namreč čisto vse eno, ali teče Ljubljana od Prul do Fužine ali pa od Fužine na Prule nazaj, in ravno tako mi je popolnoma vse eno, ali teče po šinah ali pa se vali po valjarjih. Tudi nova cestna železnica me ne zanima, ker je ne rabim; če človek podnevi spi, se mi ni treba voziti, ponoči pa cestna železnica itak ne vozi, pa tudi če bi vozila, bi ljubke moje sorte ne imeli nič od tega, ker bark, kolikor jaz vem, ne jemljejo na cestno železnico. Pravkar omenjeni gospodje naj bodo torej le brez strahu, jaz jim njihovih štrn ne bom mešal in jim ne bom kvaril njihovih sijajnih načrtov za dobrobit in korist ljubljanskega mesta in cele naše države. Ljubljana namreč zame niso njene hiše, ulice in parki in stranišča, ampak zame so ljudje, ki žive in se gibljejo v teh hišah, po teh ulicah in parkih itd. Ljubljana — to so Ljubljančani.

V starih knjigah berem in včasih mi stari ljudje to tudi ustmeno potrjujejo, da so bili Ljubljančani nekaj zelo živi ljudje, ki se niso dali kar tako. To so bili korajžni in ponosni ljudje, ki so radi živeli bolj po svoje. Hiše so si zidali po svoje, stanovanja so si urejali po svoje, delali so, kedar se jim je zahotelo, in rogovili so in se veselili vsak po svoje. Tak-

se vedno enako, skoraj »roke na klop« kakor v šoli, kajti tako zahteva prostovoljni regulacijski načrt za posedanje po gostilnah. V kavarah sede še bolj mirno in dostojanstveno pri svojih kavah ali sladoleh in časopisih kajti tudi tukaj se ne spodobijo živeti in se obnašati drugače kakor regulirano — vse ob svojem času in na svojem mestu. Niti godbe ne poslušajo, če ni regulirana in registrirana med znanimi in odobrenimi »šlagerji« al pa »šmaht-fonke«; kar zveličani pa so, če zaslišijo sladke zvonce regulirane in registrirane »donne Klare«. »O, donna Klara — ti si prestana...«

V takem reguliranem in registriranem redu seveda ni prostora za svobodno in korajžno življenje, še manj seveda za lastno, osebno in duševno življenje. Tudi to mora biti regulirano ali ga pa biti ne sme. Če zapoveduje regulacijski načrt, da moraš brati samo ta in ta časopis, berejo ljudje samo ta in ta časopis ali pa samo to in to knjigo. Če zapoveduje regulacijski načrt za duševno življenje, da moraš pogledati to in to gledališko igro, pojdi jo pogledat in govori o njej, kakor je zapovedano sicer boš reguliran tepec. Če proglasi regulacijski načrt, da se moraš zanimati za šport, potem se zanimaj za ves šport ali pa vsaj za žogobre in če ne moreš drugače, braj vsaj pod mizo z nogo, če hočeš živeti in sedeti in spat med civiliziranimi in reguliranimi ljudmi.

Res, slavni ljubljanski magistrat je z regulirano Ljubljano lahko prav zadovoljen. Se bol pa bo lahko zadovoljen, če bo še on enkrat reguliran, tako da bo vsa Ljubljana lepo regulirana od vrha do tal. To bo lepo, pa silno koristno za dobrobit slavne regulirane Ljubljane.

Dnevne vesti

— **Izpraševalna komisija za pravosodni izpit.** Minister prosvete je na predlog rektorja ljubljanske univerze imenoval izpraševalno komisijo za pravosodni državni izpit na juridični fakulteti univerze Kralja Aleksandra I. v Ljubljani za triletno poslovno dobo od 27. maja 1930. do 27. maja 1933. Imenovani so: za predsednika dr. Škerlj Milan, redni profesor pravne fakultete; za prvega podpredsednika dr. Dolenc Metod, redni profesor pravne fakultete; za drugega podpredsednika dr. Tekavčič Fran, advokat; za člane: dr. Eberl Erik, sodnik apelacijskega sodišča; dr. Gaber Milko, sodnik okrožnega sodišča; dr. Golia Vladimir, podpredsednik višjega deželnega sodišča; dr. Sajovic R., sodnik okrožnega sodišča; dr. Švigelj Anton, advokat in dr. Tomižek Fran, advokat, vsi v Ljubljani.

— **Nov rektor beogradske univerze.** Za rektorja beogradske univerze je bil letos izvoljen profesor tehnične fakultete g. Vasa Mitrović.

— **Jugoslovan — predsednik kongresa kriminalistov.** Iz Antverpna poročajo, da je bil izvoljen za predsednika mednarodnega kongresa za kriminalistiko Jugoslovan Dobrica Marković.

— **Monumentalni film o sokolskem zletu v Beogradu.** V prvi polovici oktobra bo prišel v promet monumentalni film o zadnjem vsookolskem zletu v Beogradu. Dolg je 2200 m in ima 6 dejanj. Naredili bodo tudi več kopij filma za naša večja mesta in za inozemstvo.

— **Zagreb dobi dve novi srednji šoli.** Sredi oktobra bodo v Zagrebu začeli zidati poslopja za dve novi srednji šoli. Šoli bosta zgrajeni popolnoma moderno po zahtevah higijene. Šoli bosta imeli tudi prostor za tenis in velik vrt.

— **Reinhardtovi igralci pridejo gostovat v Jugoslavijo.** Sloviti Reinhardtovi igralci pridejo ačetkom oktobra na gostovanje v Jugoslavijo. Vprizorili bodo po več predstav v Zagrebu in v Beogradu. To je prva turneja Reinhardtovcev v naši državi.

— **Kongres Narodno krščanske zajednice.** V Kraljevo je dospelo nad 500 članov Narodne krščanske zajednice, ki ima svoj letošnji kongres v Kraljevu. Člani so večinoma iz Banata in iz Šumadije.

— **Obrtnikom in obrtniškim organizacijam.** Urad za pospeševanje obrti v Ljubljani, Krekov trg 10, ki je bil kot urad ukinjen z odlokom g. ministr. predsednika, posluje v vseh zadevah glede pospeševanja obrti nemoteno dalje kot Kr. banska uprava dravske banovine VIII. odd., referat za pospeševanje obrti. Obrtniki in njih organizacije naj se zato odslej obračajo na navedeni naslov, ki posluje povsem enako kot bivši Urad za pospeševanje obrti.

— **Tečaj za mizarsko detaljno risanje v Ljubljani.** Kraljevska banska uprava dravske banovine, referat za pospeševanje obrti v Ljubljani (bivši Urad za pospeševanje obrti) namerava prirediti kakor vsako leto tudi letos tečaj za mizarsko detaljno risanje v prostorih Tehniške srednje šole v Ljubljani. Tečaj se prične v nedeljo 5. oktobra 1930. ob 8. uri zjutraj. Interesenti naj se prijavijo pri gornjem naslovu, Krekov trg št. 10/I. najkasneje do 4. oktobra t.l.

— **Za spomenik Vladimiru Gortanu** so darovali Jugoslovanski nacionalisti v Varaždinu Din 208.—. Denar hrani naša uprava.

— **A. Črnič, Petdelna računica za osnovne šole, I. in II. del** (ločena kakor doslej). Banovinska založba šolskih knjig in učil v Ljubljani pripravljajo novo izdajo gornjih dveh knjig, po katerih je bilo že del časa stalno povpraševanje. Knjigi, prilagojeni novemu učnemu načrtu, je pregledal že tudi Glavni prosvetni svet; nista pa odobreni kot učni knjigi, ker se po učnem načrtu v I. in II. razredu osnovnih šol ne sme razen čitanki rabiti nobena druga knjiga pri pouku v šoli. Prav dobro pa bosta Računici služili učencem kot pomožni knjigi doma. Praksa je pokazala, da sta knjigi brez-pogojno potrebni. Zato se je Založba odločila za novo izdajo. Knjigi se tiskata v tiskarni Merkur. Obe knjigi bosta na razpolago oktobra meseca t. l., založnica pa sprejema naročila že sedaj.

— **Elfrida Mihalko** je sama škola v Donavo. Preiskovalni organi v zagonetni smrti Elfride Mihalko, ki so jo našli mrtvo ob obali Donave pri Pančevem, so vedno bolj prepričani, da je mlada Čehinja izvršila samomor. Izjave priči in neko pismo, ki ga je Elfrida pisala nekemu prijatelju pred dnevom nestanka, kažejo, da ni bila umorjena.

— **Eno leto ne sme v krčme.** Flis Josipu iz Doba, kamniški srez, je s sodbo okrajnega sodišča Brdo prepovedan obisk krčem za dobo enega leta. Prepoved je v veljavi z dnem prestanka kazni, to je z 29. avgustom 1930.

— **5 obtožencev zaradi zločina izza okupacije.** Pred negotinskimi sodniki so stali te dni obtoženci iz Poreča, ki so bili ovadeni, da so dali za časa okupacije postreliti celo rodbino Radule Golubovića, katere člani so se med okupacijo zavzeli za Srbe ter bili vsi odlikovani. Obtožence Adam Bačinović je bil obsojen na 10 let ječe, ker je ustrelil Golubovićevo hčerko Ružo. Nedeljkić Trailo pa na 8 let ječe, ker je pri umoru pomagal prvemu. Trije obtoženci so bili zaradi pomanjkanja dokazov oproščeni.

— **Dva roparja prijeta.** Orožniki so izročili sodišču v Osijeku dva kmeta Marka Vukadinovića in Nikolo Bogotića, ki sta pred dnevi napadla več potnikov in jih oropala z grožnjo.

— **Davkar, ki je prodajal tuja zemljišča.** P. ed sarajevske sodnike je prišel te dni 23 letni bivši uslužbenec na davčni upravi Lazar Petković. Pred letom dni si je prisvojil listine in se izkazal, da je lastnik neke tuje njive. Na njo je

vzel hipotekarno posojilo 5000 Din. Pred 6 meseci je poskusil slično manipulacijo z nekim tujim zemljiščem. To pot so ga pa razkrinkali. Bil je obsojen na poldrugo leto ječe.

— **Napad na dopisnika.** V Banjiluki je pred par dnevi neki Mitar Popović, predsednik šolskega odbora, napadel na cesti dopisnika »Jutarnjega lista«, ker je ta objavil v listu neki članek. S pomočjo dveh prijateljev ga je držal in mu hotel zasadi nož v prsa, ko je prišel stražnik in preprečil zločin.

Dr. med. Lojze Kramarič

špecialist za kirurgijo
ordinira od 1/2 2 — 1/4 4 pop.

Ljubljana, Miklošičeva cesta 18/II.

— **Protivnika je usmrtil s 9 vbojiljali.** V Ivanjski pri Bosanskem Brodu sta bila že dolg sprta neki Dušan in Ivan Peronja. Pred dnevi sta se zopet spoprijela. Miloš je pri tem zabodel Dušana 9-krat v prsa in ga na mestu umoril.

— **Slepar kot doktor in odvetnik.** Zagrebška policija je aretirala nekega Stjepana Marinovića, ki se je izdal za odvetnika in doktorja ter ima na vesti več velikih sleparij.

— **Grob matke na subotškem pokopališču.** Šubotica ima svojo prav originalno senzacijo. Tamošnji pravoslavni so se te dni močno razburili, ko so zvedeli, da je na njihovem pokopališču pokopana neka mačka. Ima grob brez križa s spominsko ploščo, na kateri je napis »Domenika 1914. — 1929.«. To je namreč ime imenitne matke in tako dolgo je živeła. Bila je last neke bogate starejše gospodične. Nadzorovala jo je sama gospodična ter kuharica in služkinja. Ko je mačka crknila, je bila v hiši velika žalost. Grobar je izjavil, da to ni bila navadna mačka, kakor so mačke sploh. Spala je z gospodično in prepotovala z njo ves svet.

Tekstilbazar d. z o. z.

Ljubljana, Krekov trg št. 10
nudi po zelo ugodni ceni vsakovrstno manufakturno blago najbolje kvalitete za dame in gospode 447

Ljubljana

Nedelja, 28. septembra 1930., Vav. Pravoslavl: 15. septembra, Vidica.

Ponedeljek, 29. septembra 1930., Mihael. Pravoslavl: 16. septembra, Miloš.

Nočno službo imajo v nedeljo lekarne Kmet na Dunajski cesti, Leustek na Resljevi cesti in Bohinec na Rimski cesti. V ponedeljek pa lekarne Piccoli na Dunajski cesti in Bakarčič na Sv. Jakoba trgu.

— **Statistika OUZD v Ljubljani.** Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani je izdal za mesec avgust zanimive statistične podatke o stanju zavarovancev pri OUZD. Urad šteje skupno 102.269 članov, od teh 70.340 moških in 31.929 žensk. V avgustu je bilo stanje bolnikov 2.662, od teh 1.518 moških in 1.144 žensk. Odstotek bolnikov znaša 2,60 % vseh zavarovancev. Povprečna dnevna zavarovana mezda je znašala v avgustu 2.755,52/100 Din. Od tega odpade na moške 2.100,95/40 in na ženske 654,57/20 Din.

— **Večerni komercialni tečaj na trgovski akademiji.** Početkom oktobra t. l. se otvorijo večerni komercialni tečaji. Predavanja se bodo vršila vsak dan (izvzemši sobote, ki bo rezervirana za strojeplisje) od 7 do tri četrt na 9. zvečer. Predavajo profesorji trgovske akademije. Tečaj obsega: 1. Knjigovodstvo; 2. Trgovino v praktično uporabljeni zvezi s trg., obrtnim, menič. in stečajnim pravom; 3. slov. trgovska korespondenca; 4. slov. ali nemška stenografija (po prosti izbi); 5. nemški ali italijanski jezik (s posebnim ozirom na trgovske potrebe in trgovsko korespondenco); 6. strojeplisje (na željo). Vpisovanje se vrši na Trgovski akademiji (Aškerčeva ul. 9-11., levo), v predstobi ravnateljske pisarne ob uradnih urah. — Vodstvo.

— **Stalni gosti pri Ražmu** so darovali za Gortanov sklad Din 500 kot preostanek zbirke za venec na krsto pokojne gospe Ražmove. Denar hrani uprava »Jugoslovana«. Posnemajte!

— **Violinski virtuozi Karel Rupel,** ki ima v petek 3. oktobra t. l. svoj koncert v Unionski dvorani, je bil od septembra 1928 do avgusta 1929 učenec mojstrske šole znamenitega violinskega pedagoga prof. Otokarja Ševčika. Ko je zapustil njegovo šolo, mu je častitljivi starček prof. Ševčik sledeče spridečevalo: Karel Rupel ima popolnoma izobraženo violinsko tehniko, lep, velik ton in njegova temperamentna igra se odlikuje s toplim globoko občutenim prednašanjem. Pogostokrat je nastopil pri meni kot solist in kot primarij godalnega kvarteta vedno z zelo pomembnim uspehom. Tako je mnenje največjega violinskega pedagoga o našem rojaku g. Karlu Ruplu, častno za njega, častno pa tudi za zavod in njegovega ljubljanskega učitelja prof. Šlaisa. Opozarjamo na njegovo samostojni koncertni nastop v petek 3. oktobra 1930.

— **Cene krompirja na trgu.** Na sobotni trg so kmetje z Gorenjske in bližnje okolice pripeljali že mnogo več vozov letošnjega krompirja, ki je po kakovosti prav dober. Cene krompirja na debelo padajo. Na Sv. Petra nasipu dalje so postavljeni ob tržnih dnevih kmetijski vozovi krompirja in zelja. Krompir so večeraj prodajali na debelo že po 0.75 do 1 Din kg. Na drobno je krompir od 1 do 1.25 Din.

JOSIP OLUP

LJUBLJANA, Stari trg 2.

Za gospode in dečke velika izbira oblek, klobukov, čepic, kravat in perila lastnega izdelka. Po najnižjih konkurenčnih cenah.

— **Izborna letina gob.** Letos je za gobe prav dobra letina, kar lani ni bilo, ker je bilo presuho leto. Včerajšnji dež je ugodno vplival na nadaljno rast jesenskih gob. Ljubljanski trg je bil večeraj z gobami naravnost poplavljen. Tržno nadzorstvo je uvedlo najstrožjo kontrolo, da so se prodajalke gob držale cen, ki jih je nadzorstvo določilo. Cene so bile za merico gob (jurčkov) 8 Din, za kg 10 Din. Suhe gobe v Ljubljani kupujejo trgovci po 22 do 32 Din kg po kakovosti in po načinu, kako so bile posušene. Na Dolenjskem je bilo poleti izredno mnogo gob, dočim so sedaj ponehale. Nasprotno Gorenjska ni poleti imela večje množine gob, a so se sedaj na jesen pojavile v izredni množini. Nekateri ljudje še ne znajo pravilno sušiti gob. V Ljubljano nosijo na prodaj suhe gobe, ki so vse črne, kar je znak, da so bile tudi črvice. Takih gob ljubljanski trgovci pač ne marajo sprejeti.

Šunko, sir, Gavrilović-salamo

ter razne druge delikatese, odprta in razna buteljčna vina priporoča

F. R. KOVAČIČ, Ljubljana, Miklošičeva 34.

— **Tramvajska nesreča na Krakovski cesti.** V bližini trdnje Batjel na Karlovski cesti se je večeraj okoli 10. dopoldne primerila težja tramvajska nesreča. Čez ulico je šla neka priletna ženska, ki je nekoliko zmešana. Proti njej je privozil z dolenjske smeri tramvaj ter jo podrl na tla. Tramvaj jo je nekaj časa vlekel pred seboj. Pozneje se je sprevodniku posrečilo hitro ustaviti voz. Žensko so spravili na hodnik ter poklicali reševalno postajo, ki je ponesrečenko odpeljala z rešilnim avtom v javno bolnico. Ponesrečenka je dobila težke poškodbe po glavi, a ima tudi težje notranje poškodbe. Ponesrečenka je babica Justina Zirovnik, ki stanuje v Janežičevi ulici, stara je okoli 40 let.

L. Lukas, Ljubljana

Sv. Petra cesta št. 7.

priporoča svoje prvovrstne, solidno in po meri izvršene čevlje za turiste, smučarje in love, kakor tudi jahalne in lovsko škornje za gospode in dame.

— **Kalilei nočnega miru.** V noči od petka na soboto so bili ponočnjaki kljub dežju zelo razposajeni in so po ulicah delali velik kraval. Zaradi kaljenja nočnega miru je bilo zato prijavljenih 8 mladih in elegantnih gospodičev, 3 pa zaradi nedostojnega vedenja v javnem lokalu.

— **Iz policijske kronike.** Od petka do večeraj opoldne je ljubljanska policija aretirala samo nekega moškega, ki so ga sodne oblasti že dalj časa iskale. Ima na vesti več manjših tatvin. Policijski upravi sta bili prijavljeni dve manjši tatvini. Pri stavbni trdnji Battelinu zaposlenemu delavcu Nikoli Spoljariču je neznan tat odnesel iz delavske barake 150 Din vredne boljše čevlje. — Na Dunajski cesti stanujoči siužkinji Julijani Spruk je nekdo ukradel 150 Din vreden dežnik. — Policijski upravi je bilo naposled prijavljenih 8 šoferjev in avtomobilistov zaradi prekrška avtopredpisov, a 5 voznikov in kolesarjev zaradi prekrška cestno-policijskega reda.

Kolinska

TVORNICA CIKORIJE

Maribor

m Lekarniška služba. Lekarniško nočno službo ima od danes opoldne do prihodnje nedelje opoldne lekarna Minafik »Pri orlu« na Glavnem trgu.

m Razstava slik prometnih in drugih neseč. Tukajšnje reševalno in gasilsko društvo je priredilo na svojih poslovnih prostorih na Koroski cesti razstavo slik vseh zadnjih prometnih in drugih neseč. Razstavljene so slike avtomobilskih neseč in nezdod v Bresternici, Gornji Poljskavi, Košakih, Magirusove leste, ki je višja kakor stolp stolnice itd. Slike stalno ogleduje veliko ljudi.

m Ljudska univerza otvori 1. oktobra tečaje za kitaro. Udeleženci lanskih tečajev in novi interesenti naj se zglasijo danes v nedeljo pri profesorju Družoviču na Krekovi ul. št. 14-II.

m Zdravniško društvo v Mariboru poziva vse zdrave člane, da se polnoštevilno udeležijo sprejema poljskih, češkoslovaških in ruskih zdravnikov dne 1. oktobra med 14. in 15. uro na glavni postaji.

m Sokolski nastop. Danes v nedeljo ob 15. uri je na Pobrežju prvi javni telovadni nastop tamkajšnjega Sokola.

m Zgradarina. Prijave za odmero zgradarine se morajo vložiti v času od 1. do 31. oktobra t. l. Tiskovine se dobe pri davčni upravi, na deželi pa pri županiji.

m Zaradi tlakovanja ostane Kopališka ulica med Marijino in Tattenbachovo ulico od 25. septembra dalje za vsak promet zaprta.

m Avtobusne vožnje ob vznožju Pohorja, ki so bile od nedeljah uvedene za turiste, je mestno avtobusno podjetje zaradi bližajoče se zime ukinilo.

m Dve nezgodi na delu. V mehanični delavnici v Zrkovski ulici št. 10 nameščeni 23letni delavec Fran Čizek je tako nesrečno manevriral s strojem, da je dobil na desno stran prsnega koša nevarno poškodbo. Z rešilnim avtom je bil prepeljan v bolnico. Pri kritju strehe na hiši posestnice Knuplež na novem Glavnem trgu zaposleni 22letni krovec Viktor Brus je padel z opolzke strehe 4 m globoko in si razbil lobanjo. Z rešilnim avtom je bil prepeljan v bolnico. Njegovo stanje je nevarno.

m Zadeva »Doma ubogih«. V Kettejevi ulici stoji že več let prazna lična dvodružinska hiša, ki je bila po akciji »Doma ubogih« zgrajena kot glavni dobitek tozadevne loterije. Pri sedanjih mariborskih stanovanjskih bedi je to naravnost sramotno. Bil bi tedaj že skrajni čas, da se ta zadeva na kakršenkoli način uredi.

m Zadnji dan. Danes v nedeljo popoldne in zvečer predava ZKD v Mariboru v kinu »Union« zadnjič svoj grandiozni zvočni film »Atlantic«. Popoldan je najugodnejša prilika, da si ga ogledajo tudi okoličani in deželani.

m Teozofska maša. Te dni je imel duhovnik teozofske cerkve Karel Riedel iz Dunaja v sobi nekega tukajšnjega hotela mašo, pri kateri je obhajal tudi več tukajšnjih teozofov. Teozofsko gibanje se v Mariboru naglo širi.

m Zaključna kolesarska dirka. Kolesarski klub »Perunc« priredi danes v nedeljo ob 14. uri zaključno dirko seniorjev na 60 km dolgi progi Maribor - Marenberg, za juniorje pa na 30 km dolgi progi Maribor - Fala. Start na Vodnikovem trgu. Po dirki bo v restavraciji »Maribor« družabni večer in se bodo razdelila darila ter nagrade.

m Izvozni promet na Pesnici. Vsled letošnje izredno dobre in bogate sadne letine je na železniški postaji v Pesnici zadnje dni nenavadno velik promet. Naloži se do 20 vagonov sadja na dan, ki gre v Avstrijo, Češkoslovaško, Nemčijo, Holandijo, Belgijo in Francijo. Redno železniško osobje skoraj ne more več zmagovati dnevnih poslov.

m Sobotni trg. Včerajšnji trg je bil dobro založen in tudi obiskan. Kmetje so pripeljali 20 vozov krompirja, kumarc in čebule ter tri vozove sadja. Kmetice so prinesle krog 600 glav perutnine. Cene zelenjavi so padle, podražile pa so se nekatere vrste sadja, kakor jabolka, hruške in češplje. Sirovi kostanji so se prodajali po 5 Din liter, pečeni pa po 8 Din.

m Kontrola pekarn in tehnične ter uteži. Tržno nadzorstvo je te dni izvedlo kontrolo pekarn po pekarnah in ugotovilo, da mnogi peki ne upoštevajo novih predpisov. Bili so zaradi tega ovadeni in bodo kaznovani. — Meroizkusni urad je ugotovil, da nekatere tehtnice in uteži niso točni, zato se bo v kratkem izvršila nova revizija po vsem mestu.

m Sanatorij v Mariboru. Gosposka ul. 49, tel. 2358. Najmoderneje urejen za operacije in zdravljenje z zdravilnimi aparati. Lastnik: primarij dr. Mirko Černič, špecialist za kirurgijo. 148

m Novo obdobje neviht in katastrof. Poznavalec meteorologije nam sporoča: Z dnem 24. t. m. se je pričelo novo obdobje vremenskih in naravnih katastrof, zato je pričakovati novih neviht in potresnih sunkov, zlasti na jugozapadu in zapadu. Reakcija se bo v obliki lokalnih neviht, menjavajočih se s toplimi in oblačnimi dnevi, občutila deloma tudi v naših krajih.

m Nevihta s točo. V noči od petka na soboto je divjala nad Mariborom in okolico močna nevihta z bliskom in gromom in med naličjem je nekaj časa padala tudi toča, ki pa ni napravila večje škode.

m Z loncem po glavi. Včeraj popoldne je v neki tukajšnji gostilni neki H. udaril svojo 36-letno ženo s takšno silo z loncem po glavi, da so jo morali z rešilnim avtom prepeljati v bolnico.

Gelje

* Celjski akademiki priredijo nocoj ob 20. uri v restavraciji Narodnega doma poslovilni večer, na katerega so vabljeni vsi akademiki ter gg. starešine vseh akademskih društev.

* Prijava konj. Po naročilu komandanta vojne okrožja v Celju se pozivljajo vsi v mestu Celju nahajajoči se lastniki konj, da prijavijo svoje konje, katere so po zadnjem popisu leta 1926. kupili, a istih do sedaj še niso prijavili najkasneje v izogib kazni do vključno 4. oktobra 1930. pri podpisnem uradu v sobi št. 2. in sicer med navedenimi uradnimi urami, to je od 9. do 12. ure dopoldne.

* Vinogradnikom s šmarnico. Vsi, ki posedujejo vinograd, zasajen s šmarnico, se pozivljajo, da do 30. septembra t. l. prijavijo pristojnemu občinskemu uradu, v čigar okolišju se nahaja vinograd, število šmarničnih trsov.

* Vsem lastnikom koles. Pozivajo se vsi lastniki koles (biciklov), stanujoči v območju občine Celje in okolica, da jih prijavijo najkasneje do sobote, 4. oktobra 1930. v pisarni občinskega urada na Bregu.

* S potovanja okoli sveta se vračata. Včeraj sta prišla odgonskim potom v Celje 17letni Iv. C. ter 16letni Karl S. iz Maribora. Namenila sta se na potovanje okoli sveta, pa sta prišla samo do Sarajeva, odkoder so ju odpravili domov. V Celju je bila zadnja postaja njihju neslavnega povratka.

* Nesrečen padec s kolesa. 24letni rudar Fr. Mlakar iz Sv. Križa pri Rogiški Slatini se je v veseljem razpoloženju peljal s kolesom, s katerega je končno padel in si zlomil desno roko. Zdravi se v celjski bolnici.

Poskušen samomor z lizolom

Obup mladega brivca, ki je zapravil svoje premoženje

Celje, 27. septembra.

V petek popoldne je družba moških v gostilni Krevh v Matiji Gubea ulici pila in pela. Med njimi je bil tudi 29letni brivski mojster Martin Z. iz Ljubljane, ki je za nekaj časa vstal in odšel v stranišče. Eden njegove družbe, ki je že prej opazil, da moli iz žepa Z. suknje vrat neke čudne steklenice, je šel za njim in ga zalotil baš v trenutku, ko je Z. nastavljal steklenico na usta. Udaril ga je po roki, da se je steklenica na tleh razbila in se je začel širiti oster vonj po lizolu. Z. pa je vendar že napravil krepak požirek strupa in se je nezvestno zgrudil. Z rešilnim vozičkom so ga prepeljali v javno bolnico, kjer se je pa zopet zavedel in se krčevito branil, da bi mu izprali želodec. Morali so uporabiti silo, da se jim je končno posrečilo trdovratnega samomorilca rešiti nevarnosti.

Pri zaslišanju je izpovedal, da je imel v Ljubljani brivnico, ki jo je pred dnevi prodal za 42.000 Din. Denar je v veseli družbi zaigral in zapil. Z zadnjimi stotaki je prišel v Celje in tu vse do zadnje pare zapravil. Pri njem so našli tudi poslovilno pismo na ženo, ki živi s svojim otrokom pri starših na Gorenjskem. Včeraj so Z. izpustili iz bolnice.

Utopljenec v blejskem jezeru

Delavec utonil pred očmi tovarišev, ker ni znal plavati

Se ni končala sezija tujskega prometa, že začenja sezona stavbenega dela. Nova gradbeni akcija je pri podjetjih Blejcih, zlasti v Želečah in Kazini, v največjem razmahu. Solidna gradbena tvrdka Slavec iz Kranja nudi vsem bližnjim in daljnim delavcem pri stavbenem delu mnogo posla in zaslužka.

Te dni je pod Kazino in cesto Aleksandrova šetališča omenjena tvrdka napravila rov ter speljala po njem tračnice z malimi vozički, ki služijo za odvoz ostalega materiala v jezero. Pri tem poslu je zaposlenih več delavcev, ki kopljejo, nalagajo in odvažajo gramoz. Med drugim je bil tudi marljivi in od tovarišev spoštovani 25-letni Fliser Franc, rodом iz Pomurja pri Muski Soboti.

Snoči okrog 10. ure se je pod Kazino pripetila neverjetna smrtna nesreča, ki je izbrala omenjenega delavca za svojo žrtev. Skupina delavcev je baš pripeljala voz gramozja do jezera; hoteč ga prevrniti, je Fliser držal za ročico vozička, da bi obdržal voziček v ravnovesju na tračnicah. Ko je vdarila stranica posode, v kateri je bila velikanska teža gramozja na jezero, je ista vrgla v velikem loku Fliserja v jezero. Ker siromak ni znal plavati, je prišlo tovarišev utonil. Vse prizadevanje tovarišev, ki so strme opazovali in gledali, kako se potaplja Fliser, ni pomagalo. Po dvehurnem iskanju, so ga našli čolnarji z rešilno pripravo. Ležal je približno 12 m od brega.

Delavci so hitro obvestili vodstvo tvrdke Slavec, katera je oskrbela prevoz utopljenca v mrtvašnico tukajšnjega pokopališča. Okoli prevoza se je zbrala velika množica tuincev, ki so baš prihajali iz Kazine. Vse je živelo pod dojmom tragične nesreče ter sočustvovalo z ubogim bratom, Petrom Fliserjem, ki je šel za vozom, v katerem so peljali utopljenca na pokopališče.

Pogreb Franca Fliserja bo jutri dopoldne. Kako priljubljen je bil Franc med svojimi tovariši in upoštevan pri gradbeni tvrdki, služi dokaz, da so mu poklonili krasne vence na njegovi zadnji poti. Naj v miru počiva!

Nekaj luči v zagonetko Dolenjske ceste

Ljubljana, 27. septembra.

Bilo je v soboto 13. t. m. ponoči. Prejšnji dan je močno deževalo in zato so bile ponekod ob Dolenjski cesti in drugod še mlakuže. Ceste so bile tudi še blatne. Ponoči omenjene sobote so prišli na dolenjsko stražnico, kjer je bil sam takrat službujoči policijski nadzornik, ki je znan po svoji vestnosti in korektnem postopanju, gospodje, ki so ogorčeno pripomnili:

— To je škandal! Na cesti pustite ležati pijanca, da se ljudje kar čez njega kotalijo. Zakaj ga policija ne spravi na varno?

— Hvala vam, gospodje, za poročilo, je pripomnil mirno policijski nadzornik, gremo takoj na mesto.

Policijski nadzornik je odšel sam na označeno mesto, kjer je našel na tleh nekega moškega, oblečenega v delavniško obleko. S pomočjo civilistov je policijski nadzornik skušal pijanca dvigniti in ga odnesti na stražnico. Z največjo muko in muko se mu je to naposled posrečilo. Spravil je moža na stražnico. Tu je mož ostal le nekaj časa, ker je prišel k sebi. Odšel je ven ter je ob stražnici slonel nekaj časa, da se je navžil čistega zraka. Nato je izginil v temno noč. Minila je dobra ura po tem dogodku, ko je prihitela na stražnico neka ženska in začela sopeč praviti:

— Gospodje stražniki! Tam doli ob Dolenjski cesti v mlakuži leži neki človek. Ne da nobenega znamenja življenja!... Ves je blaten in umazan...

Streznjen odšel domov

Moža je nadzornik s pomočjo še enega stražnika znova spravil z največjo težavo nazaj na stražnico, kjer so ga položili v sobo, ki je določena za pijance in druge razgrajaje. Trdno je zaspal. Okoli 1. ure ponoči pa so stražniki začuli iz sobe veselo prepevanje. Odprli so ter

videli, da se je mož popolnoma streznil. Videti je bilo, da je povsem normalen in trezen. Zato ga je nadzornik vprašal, če hoče oditi domov, nakar je mož priklimal. Bil je vesel in je odhajal s korakom treznega človeka. Nadzornik je še nato s stražnico opazoval, kako kaj koraka nesrečni človek po cesti. Ker je korakal normalno, se zanj ni več zmenil. Vsi so bili prepričani, da je mož srečno prispel domov na Galjevico.

Kakor so pozneje doznali na stražnici, je bil ta nesrečni mož brezposeln ključavničarski pomočnik, 48letni Alojzij Božič, rojen in pristojen v Ljubljano, vdovec, ki stanuje pri svoji svakinji na Galjevici št. 132 v baraki (Žuljeva vas).

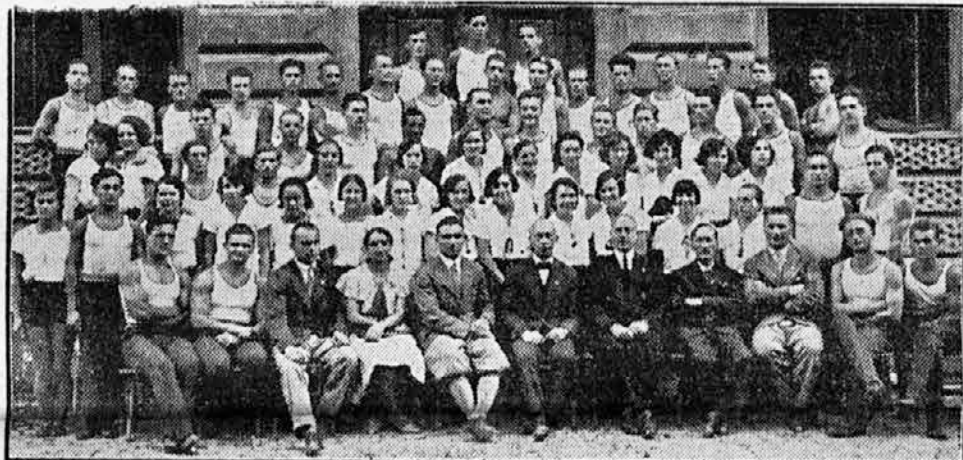
Še le opoldne prišel domov

Kaj se je Božiču po odhodu s stražnice pa do nedelje opoldne primerilo, je neznano in zavito še v meglo. Nikdo tudi ne ve, kod je nesrečni Božič hodil in kam je zavil. Mogoče mu je prišlo slabo ter je kje obležal in spal v jesensko hladni noči na prostem ves čas. Okoli popoldneva pa so štirje moški z največjo težavo prinesli Božiča v barako svakinje. Ko je bil Božič doma, je začel veselo prepevati. Kazal je znake zmešanosti. Obnašal se je dokaj čudno. V spanju je tudi fantaziral. Ker je postajalo Božiču slabo, je svakinja poklicala zdravnika, ki je Božiča preiskal. Ta je odredil njega prevoz v bolnico.

Prepeljan v bolnico

Zvečer 17. septembra je bil Božič z rešilnim vozom prepeljan v javno bolnico. Bil je nezavesten. Od sebe ni dal niti glasu. Zato je bilo nemogoče, da bi bolniška uprava od njega dobila kakše podatke o njega nesreči. Njegovo zaslišanje je bilo izključeno.

Dne 22. septembra je prišla v bolnico Božičeva svakinja. Ker je videla, da je Božič še

Udeleženci in predavatelji prednjaškega tečaja ljubljanske sokolske župe

Tečaj se je včeraj zaključil. Zvečer ob 8. uri se je vršil v mali dvorani na Taboru, ki je dobila ime »Malejeva dvorana« priateljski setanek, ki se ga je udeležila, razen tečajnikov in predavateljev, tudi vsa župna uprava. Danes se vrnejo tečajniki k svojim društvom, da pričnejo z novo pridobljenim znanjem zopet delovati v sokolskih telovadnicah. Prednjaški izpit bodo polagali čez mesec.

Škofja Loka - sedež ferijalne kolonije

Ugodne klimatične razmere, vsestransko divni izprehodi in slikovitost ozemlja sploh so odločili, da je centralna uprava Ferijalnega Saveza v Beogradu ustanovila v Škofji Loki svojo počitniško kolonijo, ki jo je letos obiskalo 61 dijakov in dijakin iz vrst najvišjih razredov srednjih šol in univerze. Kolonistom, ki so se rekrutirali iz Srema, Beograda in deloma iz Bačke ter Banata so šli vsi škofjeloški faktorji na roko.

Del članov ferijalne kolonije na letošnjem letovanju v Škofji Loki s šefom g. J. Janežičem v sredini. V ozadju na levi škofjeloški samostan.

Mestno županstvo, krajevni šolski odbor, upraviteljstvo deške in dekliške šole so storili, da je bilo bivanje ferijalcem v Škofji Loki ljubo in drago. Učne sobe so se preuredile v spalnice, ločene po spolu. S ferijalci je prispel tudi glavni predsednik FS g. Knežević iz Beograda, ki je v spremstvu loškega šefa kolonije g. Jela Janežiča posetil razne predstavnike krajevnega javnega življenja.

Dijaštvo je imelo skupno prehrano pri Cenetu; prirejali pa so ferijalci tudi mnogo izletov. Ogleдали so si tudi zanimivosti Ljubljane, Bleda, Gorenjske — še posebej pa škofjeloški okoliš, ki jim je nudil v zgodovinskem in zemljepisnem pogledu dokaj zanimivosti. S pridom so posejali gostje tople vode, posebno Poljanščico. 6 teden-

ske letovanje je le prehitro minilo in polni lepih spominov, doživetij in novosti so se morali vrniti kolonisti na domove. Studentje so bili polni hvale naravnih krasot, raznolikosti in zdravega podnebja naše ožje domovine. Med letovanjem so ferijalci izrazili Nj. Vel. kralju Aleksandru in visokemu domu svojo vdanost in zvestobo; nakar je prejel g. Janežič toplo zahvalo z najvišjega mesta.

vedno nezavesten, je opozorila dežurnega uradnika na govorice, ki so se razširile po Dolenjski cesti, da je njega nekdo močno udaril po glavi. Božič je bil sprejet na interni oddelek, kjer mu je zdravnik ugotovil pljučnico.

Dne 23. septembra je bolniška uprava, kakor je to v zagonetnih primerih in v primerih telesnih poškodb običaj, poslala na državno tožilstvo uradno obvestilo, da se nahaja v bolnici Alojzij Božič, ki je na glavi težko poškodovan, a je obenem popolnoma nezavesten, tako da ga je nemogoče zaslišati.

Dne 24. septembra zvečer je Alojzij Božič umrl v javni bolnici. O tem je bilo obveščeno tudi državno tožilstvo, ki je odredilo sodno obdukcijo. Preiskovalni sodnik gosp. Lederhas je 25. t. m. v prosekuri bolnice izvršil obdukcijo, ki je ugotovila, da je imel Božič na desni strani prebito lobanjo. Božič je umrl na posledicah pljučnice, ki si jo je najbrže nakopal, ko je v hladni noči ležal zunaj na prostem, umrl pa je tudi zaradi vnetja možganske mreže.

Alojzij Božič je bil včeraj popoldne pokopan. Preiskovalni sodnik je uvedel preiskavo ter bodo zaslišane mnoge priče o vseh okolišnih in dogodkih, ki so se odigrali kritično noč dne 13. septembra in naslednji dan na Dolenjski cesti odnosno v Žuljavi vasi. V prvi vrsti gre, da se pojasni časovno razdobje od 1. ure ponoči do popoldne v nedeljo.

Nenadna, deloma misteriozna smrt je povzročila med stanovalci Galjevice in Dolenjske ceste splošno senzacijo. Hipoma so se razširile fantastične govorice o Božičevi poškodbi. Naravno, da so te govorice močno pretirane in naperjene proti osebam, ki daleko niso zapletene v to zagonetno afero.

„ELITE“ d. z. o. z.
LJUBLJANA, Prešernova ulica 9
 prodaja damske, moške in deške konfekcije.
 Na drobno! Na debelo!
 Prvovrstno izvrševanje po meri! 560

V Samotni ulici najdeni okostnjaki

Ljubljana, 27. septembra.

Za Bežigradom letos prav živahno grade. Ta stran mesta je že posebno mestno predmestje, katera potrebuje v prvi vrsti osnovno šolo, kajti šolska deca mora sedaj hoditi od tu v šolo ali v Šiško ali pa kam v mesto.

Ob Samotni ulici, ki vodi ne daleč od sv. Krištofa z Dunajske ceste proti vojaškemu arzenalu, grade nove vile. Pred dnevi so začeli kopati v bližini arzenala temelji vile prof. dr. M. Kranjca. Danes okoli 9. dopoldne se je bliskovito raznesla po okolici vest, da so tam izkopali dva človeška okostnjaka srednje velikosti. Bila sta kakih 80 cm globoko zakopana v zemljo. Kopač je najprej zadel ob kost, ki se je takoj zdrobila. Začel je nato narahlo kopati in kmalu so odkopali dva človeška okostnjaka, ki sta ležala drug ob drugem lepo vzravnana. O najdbi okostnjakov je bila obveščena policijska stražnica na Dunajski cesti, ki je nato obvestila policijsko upravo na Bleiweisovi cesti.

Na lice mesta sta došla namestnik policijskega zdravstva dr. Jurečko in dežurni uradnik gosp. Florijan. Lobanji obeh okostnjakov sta bili še celi. Oba okostnjaka imata lepe zobe. Zdravnik je prijel lobanji, ki pa sta se takoj razdrobili, ker sta bili že močno prepereli. Po mnenju zdravnika dr. Jurečka sta okostnjaka ležala že najmanj 15 let v zemlji. Ne daleč od tam so našli še nove človeške kosti. Kdaj in zakaj so bila trupla pokopana na tem mestu, je velika uganka. Kmalu ob izbruhu vojne leta 1914. so ob Samotni ulici v bližini arzenala zgradil vojaške barake. Nekateri so zato mnenja, da so tu pokopali kake žrtve vojaške justice, najbrže vojake, ki so se uprli ali bili do oficirjev renitentni ter so bili na mestu ustreljeni po prekem sodu. Mogoče je tudi, da so okostnjaki žrtve kakega zločina. Zanimivo je, da so pri enem okostnjaku našli ob desni roki močno po rji razjeden kos železa, ki sliči po obliki velikemu kuhinjskemu nožu. Kost obeh in ostalih okostnjakov so spravili v zaboj, ki so ga nato odpeljali na pokopališče pri Sv. Križu, kjer so kosti zagrebli v blagoslovljeno zemljo.

Šmartno pri Litiji

Knezoško dr. Gregorij Rožman se je pripeljal nepričakovano k nam v sredo 24. t. m. — Ko ga je prebivalstvo spoznalo, ga je burno pozdravljalo.

Šmarski igralci. V nedeljo so igralci tukajšnjega Prosvetnega društva priredili izlet na Čatež pod Zaplazo in tam uprizorili izborni uspešno igro »Za pravdo in sree«.

Litijska stavbena tvrdka Jakob Konjar je zelo okusno in lično renovirala pokopališko kapelico, ki je bila že več let v zelo slabem stanju.

Temeljito se renovira znana fužina Martin Mah in začne v kratkem z obratom.

Sprememba posesti. Gospa Ana Mah je prodala svojo travniško parcelo v Cerkovniku g. Franu Povšetju, vulgo Škrat.

Beraška nadloga je postala pri nas neznosna, povsod se nadlegujejo po večini tuji berači. »Jugoslovanci« dobite pri trgovcu v Šmartnem. Za en dinar si z njim krajšate dolge jesenske večere. Zahtevajte povsod »Jugoslovana«, pri brivcu in v gostilnah!

Razširjajte Jugoslovana!

Manufaktura

Mi

smo prepričani, da boste zadovoljni,
ako kupite pri nas
na obroke

blago za suknjo ali obleko, barhent, zefir,
platno, i. t. d. **Zahtevajte potnika!**

Rekod
Ljubljana, Aleksandrova c. 8

Strašen in nenavaden učinek strele

Strela udarila v kuhinjo — Poškodovana mlado deklico — Ostala družina nepoškodovana — Strela prebila 45 cm debel zid Kamnik, 27. septembra.

Včeraj popoldne je začelo v kamniški okoličini silovito deževati. Nad mestom in okolico so se okoli 5. ure nagrmadili gosti črni oblaki, ki niso napovedovali nič dobrega. Nastala je huda nevihta. Neprestano je grmelo in treskalo, kar je izredno redek slučaj v pozni jeseni. Nevihta je trajala kake pol ure. Pozneje so noči se je neurje ponovilo. Reka Bistrica s pritoki je močno narasla. Hudourniki so besneli. Da bi bila nevihta trajala več časa, bi povzročila ogromno škodo, kajti bati se je bilo, da prestopi Bistrica vsled ogromnih mas dežja bregove in poplavi v nižjem toku gotove kraje.

Med nevihto se je odigral v Nasovčah nenavaden slučaj. Pri posestniku Pogačarju so bili vsi domači zbrani v kuhinji, kar je običaj na kmetih. Ozirali so se s strahom skozi okno, ko je zunaj besnela nevihta in silovito treskalo. Kmalu po 5. uri pa je naenkrat skozi kuhinjsko okno silovito puhnilo v kuhinjo. Pojavil se je silen pok. To je trajalo komaj par sekund. Domači vsa spogledali in opazili, da je začela goreti 17letna hčerka Julka. Bila je že vsa v plamenu. Strela je namreč njo zadela po desni strani života ter ji vžgala obleko. Oče Pogačar je v svoji duhaprisotnosti takoj skočil hčerki na pomoč ter ji strgal vso obleko. Odnese jo je v sobo na posteljo. Bila je po desni strani života opečena. Poklicali so danes zdravnika iz Kamnika, ki je odredil, da so deklico prepeljali v ljubljansko bolnico.

Zanimivo je, da je ostala vsa družina popolnoma nepoškodovana in da nikdo ni bil po streli niti omamljen. Kako silna pa je bila strela, je videti iz tega, da je prebila 45 cm debel betonski zid v kuhinji.

Močno opečeno deklico so snoči okoli 18:15 sprejeli v ljubljansko bolnico. Tja jo je prepeljal neki privatni avto. Stanje deklice je zelo kritično, ker so opekline najtežje značaja.

Demantna poroka

Sv. Jurij ob Ščavnici, 27. septembra. Danes praznujeta pri Sv. Duhu na Stari gori Mihael Verželj — baš na svoj god! — in njegova 88letna žena Ana, rojena Zupanec, svojo demantno poroko. Oba »novoporočence« sta torej skupno stara 175 let, a sta še kljub temu pri najboljših močeh. — Demantna nevesta Ana še čita brez ocal vse časopise in je prijateljica »Jugoslovana«. Tudi obsežno posestvo opravlja oba slavljence — sama. Pač jasen primer, kako zdrava je prleška generacija. Od še živčih otrok obeh slavljencev omenjamo sledeče: V Mariboru birtuje na Slomskem trgu sinko *Franjo*, specializirani list v ljutomerski kapljici, stalni dobavitelj vsakotnega pridolca našega Cvetka Golarja, ki se s Petruško rad oglasi pri njem, kadar posetita podravsko metropolo; Tonek je tudi gostilničar pri Sv. Duhu na Stari gori in ima čast, da bo demantno »gostivanje« pri njem; Ferdo je splošno mlinar v Trbovcih, Matija pa istotam kolarski mojster, a Ignac je prokurist Češke Union-banke na Dunaju; hčerka Alojzija, poročena Satler, je posestnica v Orhovcih pri Gornji Radgoni in Marija, poročena Kovačič, posestnica in gostilničarka v Logarevcih. — Ob priliki 60-letnice poroke imenovanih, ki se vrši med poznim sv. opravilom, bomo prinesli po slavlju podrobno poročilo v dokaz, kako zdrava je »Prlekija«, ki je dala domovini velmože Stanka Vraza, Božidarja Raiča, Flegarja, Frana Miklošiča, dr. Fr. Ilešiča, dr. Korošca in mnoge druge!

Na temelju jugoslovanstva

V nedeljo se zberejo na zborovanju v Trbovljah rudarski trpini, da premotrijo svoj položaj in razpravljajo o načinu in potih, ki naj jih vodijo, do zboljšanja njihovega položaja. So to trpini, ki so prirasli k materi zemlji. Njihove oči so navajene teme in roke mehnično udarjajo kramp v črni demant ob mislih — za sina, za ženo, za mater, za hčer. Vsak zamah ima jedro, ima težo in ve, za koga mora služiti in skrbeti rudar, pa vendar ima željo, da jih hrani in skrbi za nje dostojno, ima voljo postaviti samega sebe v smrtno nevarnost — samo, da so mu svoji zdravi in preskrbljeni.

Mnogo je bilo upov in mnogo bojev, da si izboljša svoj položaj in omili bedo, v kateri živi. Hodil je različna pota, gledal v zadržano bodočnost in gojil nado — »pa bo mogoče jutri kaj?!« In prišlo so redukcije. Prišlo je ono, da zdrav človek voljan delati ni smel v rove, ni smel mahati s krampom — za očeta, za sina, za ženo, za mater, za hčer. Mrk je prišel domov. Komaj je stopil čez prag, takoj so se zmračili vsi obrazi, celo najmlajši se mu je zdel — da ga gleda z bolj mračnimi očesi. »Revše, sedaj boš tudi ti ostalo brez skorje črnega kruha — odtrgan sem od črnega diamanta.«

Ni hodil v rov vsak dan, hodil je samo po trikrat na teden, ostale dneve pa je iskal kruha drugod in zvedavo povpraševal, če je spor

urejen in če so imele intervencije uspeh in če so pogajanja bližje koncu. Sami upi — same nade.

Prišla je jesen, — sirena pogostejše vabi na delo, zjasnilo se mu je čelo in zopet hodi monotonno udarjati s krampom v črni diamant. V nedeljo bo šel na zborovanje, da čuje bodrilne govore, da potolči svoje gorje, ki ni samo njegovo, ampak gorje cele doline. Treba mu je pokazati pota. Kakšna so pota, ki jih je prehodil in pota, ki naj jih sedaj hodi.

Za akcijo jugoslovanstva, ki je bila deklarirana iz najvišjega mesta. Vse dosedanje organizacije so se pokazale za nezmožne ustvariti kaj velikega in trajnega, to pa zato, ker so bile te organizacije prešibke i duhovno i po številu članstva in še to se se medsebojno cepile v sekte in končno v franže. Treba je močne enotne strokovne organizacije, ustvarjene na temelju jugoslovanstva. Kaj pomeni jugoslovanstvo, je oznanil min. predsednik gosp. Peter Živković ob priliki poseta v Zagrebu, kateri se je pretvoril v manifestacijo za jugoslovanstvo. Jugoslovanstvo je državna in narodna skupnost za izboljšanje in napredek vsega naroda. Ravno iz navedenega je jasno razvidno, da nam je potreba močnega pokreta, ki naj ne bo omejen samo na en del industrijskega delavstva, ampak naj ta pokret obseže in združi vse delavstvo cele države, kajti tedaj šele smemo reči, da smo močni in enotni.

Zato brez oklevanja takoj na delo, da stvorimo močno jugoslovansko strokovno organizacijo, ki naj nas vodi do izboljšanja našega gmočnega položaja in jasnejše bodočnosti.

Jugoslovanstvo ni samo vprašanje rudarjev — jugoslovanstvo je potreba vsega naroda — jugoslovanstvo je skupnost in ljubezen bratovska, zato je potreba, da se tudi naš rudar bodisi na tujem ali doma oklene z vso ljubeznijo organizacije, zgrajene na temelju jugoslovanstva.

Izboljšati delavstvu njegov gmočni položaj, se pravi — dvigniti kupno moč prebivalstva, dvigniti in razširiti produkcijo, dati možnost novega zaslužka in novega konzuma, ustvariti v državi zadovoljstvo in blagostanje. Nihče ni torej pri tej akciji izključen, nasprotno vabljeni smo vsi, da utrdimo in zadovoljimo ves jugoslovanski narod. Dolžnost je torej nas vseh, da prenehamo gledati drug drugega kot strankarja, kot pristaša te ali one grupe ali celo sekte, in naša najsvetejša dolžnost je, da stopimo kot en mož vsi v organizacijo, zgrajeno na temelju jugoslovanstva.

Trbovlje

Razglas Rudarske nadaljevalne šole. Rudarska nadaljevalna šola v Trbovljah prične z rednim poukom dne 6. oktobra t. l. Vpisovanje pa se vrši v dneh od 1. do 8. oktobra, in sicer na deski osnovni šoli v Trbovljah II. od 8. do 11. in od 1. do 4. ure popoldne. V prvi letnik se sprejemajo vsi pisane in čitanja zmožni, ki so dovršili vsaj 15 let. V drugi letnik se sprejemajo gojenci, ki so dovršili 1. ali 2. letnik rudarske nadaljevalne šole ali s skušnjo pokažejo dovolj znanja za 2. letnik. Vodstvo šole opozarja, da bodo imeli absolutno omenjene šole po izpolnjenem 18. letu prednost pred drugimi delavci pri sprejemanju v službo pri Trboveljski premogokopni družbi, na kar se opozarjajo tudi stariši 15 do 18 let starih sinov, ki so še brezposelni.

Hrastnik

Hiša za rudniške upokojece. Tukaj se vrši danes popoldne ob 3. uri v konzumnih dvorani shod radi zidanja nove stanovanjske hiše za rudniške upokojece. Mi se temu pokretu pridružujemo, iskreno pa želimo, naj bi se TPD že enkrat odločila, da sama poskrbi za svoje penzioniste bodisi glede stanovanj kakor tudi glede premoga. Zalostno je namreč, da si ni zaslužil delavec v 35 do 40 letih toliko, da bi imel tudi za pokoj vsak teden en kos premoga zastoj od družbe poleg mirnega kottičja, katerega mu naj zdajajo občina, delavska zbornica, bratovska skladnica in drugi.

Težka nesreča 5-letne deklice. V vasi Praprotno nad Hrastnikom se je te dni ponesrečila 5-letna Francka Mlinarič. Igrala se je na dvorišču posestnika Ivana Urbajsa, pa se je podrl nanjo velik zaboj za gramoz. Smrtno ranjeno deklico so odpeljali k zdravniku dr. Arniku, ki nima dosti upanja ohraniti ji življenja. Deklica leži sedaj pri sorodnikih na Logu poleg hrastniškega rudnika.

Zagorje

Slabo mleko. Pri nas se čujejo čisto pritožbe radi slabega mleka, katerega dobavljajo okoliški kmetje Zagorju in Toplicam. Mleko izgleda vodeneno in ako se prekuha, ni na njem skoraj nobene smetane. Ker služi mleko v prvi vrsti za prehrano otrok, dojenčkov in bolnikov, prosimo lokalno oblast, da bi tu in tam mleko preiskala ter se o pristnosti mleka prepričala.

Tudi v znamenju krize. St. Lampertska cerkevica je obhajala v nedeljo svojo vsakoletno »žegnaje«; do sedaj še ni preteklo menda nobeno letno žegnanje, ki se ne bi končalo s pretepom. To leto je bilo menda izjemna, ker četudi sta sledili žegnanju dve gostiji, je minilo vendar vse v najlepšem redu. Denarna kriza je tudi med kmeti ljudstvom občutna, ker vsi oni kmečki fantje, kateri so delali poprej pri zagorskih premogovnikih in so bili pri zadnji redukciji odpuščeni, so sedaj brez zaslužka in jim ne preostaja denarja

za alkoholne pijače — običajnega povzročitelja pretepom. Na drugi strani vplivajo pa na mladino tudi različna društva, katera vzgajajo mladež v današnjem duhu treznosti in boljši bodočnosti. Pričetek šole. Prihodno nedeljo 5. oktobra, se bo pričela obrtno-nadaljevalna šola. Opozarjamo vse obrtnike, naj v svojem lastnem interesu pošljejo svoje vajence takoj ob začetku v šolo, da se izognejo najhujši neprijetnosti. Šolnina znaša 50 Din ter naj učenci prinesejo k vpisu polovico te vsote. Pouk se bo vršil ob nedeljah dopoldne, ob ponedeljkih in četrtek pa popoldne od 13. do 17. ure.

Danes zvečer ob 6. uri se bo ponovila na stadionu Zdrunjskega doma bojna igra »Kalvarija«. Vabljeni!

Sevnica

Sokolski kino v Sevnici igra vsako sredo in četrtek ter soboto in nedeljo. Filmi kot tudi aparat so zelo dobri, zato se predstave dobro obiskane.

Automobilski sport se v Sevnici neverjetno hitro razvija. Do lanskega leta smo imeli le 7 avtov. Kakor čujemo, namerava S. K. Sava osnovati tudi avto-sekcijo. Priporočamo lastnikom motornih vozil, da se vključijo v imenovani klub in s tem pomagajo dvigniti njegov ugled!

Trgatev se je začela. Trgajo pa le ono vrsto grozdja, ki je že zrela. Letina bo boljša od lanske po kvantiteti; kvaliteta nekaterih vrst pa je odvisna od vremena zadnjih dni. Čim več solca, tem več sladkorja!

Višnja Gora

Smrt mladenke. 24. septembra t. l. je umrla v najlepši dekliški dobi Anica Podraž iz Malih Vrhov, po kratki mučni bolezni, stara šele 18 let. Roditelji jo bodo težko pogrešali. Zalostnim starišem naše iskreno sožalje.

Kranj

Živnorska razstava združena s premovanjem se bo vršila v soboto 11. oktobra na živinskem sejmišču v Savskem predmestju. Živina bo priganjena iz okolišev živnorskih zadrug v Predosljah, Senčurju, Naklem, Zabnici, Hrastju, Smledniku, Vogljah, Cerkljah, Stražišču, Trsteniku in Olševku.

Iz srednješolske službe. »Agencija Avalac« poroča, da je prosvetni minister na podlagi člena 77 zakona o srednjih šolah sklenil odpustiti brez pravice na odpustnino suplenta v 9-I. Milana Fabjanoviča na tukajšnji državni gimnaziji.

Zgradba delavske kuhinje. Tekstilna tovarna »Jugočeška« je pred kratkim začela graditi tik ob desnem bregu Save poleg mosta delavsko kuhinjo. V kuhinji bo nudila tovarna delavstvu ceneno hrano. Ustanovitev nove, važne socialne naprave toplo pozdravljamo.

Sokolsko društvo v Senčurju je prelozilo svoj prvi javni nastop. Vršil se bo mesto 28. t. m. v nedeljo 5. oktobra.

Kranjski trg je bil cel teden v znamenju prodaje sadja. Posebno veliko prineslo kmetje na trg jabolk. Rasti so začeli zopet jurčki. Cena je 10—12 Din za kg.

Veliko zanimanje vlada za tombolo tukajšnjega gasilnega in reševalnega društva. Razstavni paviljon na Glavnem trgu ima vedno obilo obiskovalcev.

Kamnik

»Bolgarske vrtnice«. Spomladi sta se pojavila pri nas dva možakarja z juga in ponujala v nakup neke vrste vrtnice, trdeč, da so to prave bolgarske vrtnice, ki imajo krasne cvete in močan duh, saj pridobivajo v Bolgariji iz njih rožno olje — parfum! Zahtevali so 5, 6 in tudi več dinarjev za komad. Marsikdo, ki bi rad imel v vrtu bolgarske vrtnice, si jih je kupil, nekdo celo za 300 Din. Nestrpo so pričakovali cvetja in ko so vrtnice pričele cveteti so razočarani spoznali, da so bili ogoljufani, kajti »bolgarske vrtnice« so bile navadni šipek, ki raste v velikih množinah po vseh naših gozdih. »Vrtnice« pa so bile poleg tega še tako drobne, da jih letos niti okulirati niso mogli. Kakor čujemo, sta možakarja obiskala tudi druga mesta in napravila ponekod prav dobre »kupčije«.

Skiopitično predavanje o Primorskem. V ponedeljek 29. t. m. ob 8. uri zvečer bo v »Kamniškem domu« skiopitično predavanje o naši Istri in Goriski. Predava znani priljubljeni predavatelj in govornik primorski rojak g. Doktorič. Dolžnost vseh Kamničanov je, da se predavanja udeleže v polnem številu! Pred predavanjem bo oktet »Kamnik« zapel »Oj, Doberdob!« in »Buči morje Adrijansko!«

Purane za staro obleko. V petek dopoldne sta prignala v Kamnik dva Bosanca čredo kakih 50 puranov in jih ponujala okrog za staro obleko.

Nevihta s točo. V petek popoldne smo zopet doživeli nevihto, kakršne že dolgo ne pomnimo. Najprej je kake pol ure grmelo in treskalo, nato pa se je vsula kot lešniki debela toča, da je rožljalo po strehah in odskakovalo od tal, takoj nato pa se je vili ploha, ki je kmalu ponehala. Mislimi smo, da je s tem neurja že konec, toda okrog pol 7. ure je prihrumela nova še močnejša ploha, da je voda kar v potokih tekla po ulicah. Naliv je trajal vso noč in je ponehal šele proti jutru.

Trzin

Tatovi. Vsevprek se ljudje pritožujejo nad poljskimi tatovi, ki imajo posebno radi zeljnate glave in krumpir. Kradejo, pa kar pri belem dnevu in se še mimoidočih ne ustrašijo. Povečini so to postopači, ki se jim ne ljubi delati.

So že pospravili. V društvenem domu imajo pod odrom sobo za gospodinjske tečaje. Okna so napravili prenikzo, tako, da bi voda ob povodnji

udrila v prostore skozi okna. Kdor je napravil načrte, je kriv, da ima društvo s tem stroške.

Koliko jih je? Studentov je v naši vasi 14. med teh so 3 dijakine in 6 akademikov. Z vlakom se jih vozi 12, ker je pač najceneje.

Cerknica

Nezgod pri delu. Pri gradnji ceste se je blizu Topola ponesrečil neki delavec Hrvat. Ta je bil zaposlen pri stroju, ki vrta kamene. Po nesrečnem naključju je vtaknil desno nogo v strojni sveder, ki mu je v naglici prevrtil stopalo. Iskal je zdravniško pomoč. Delavec bi rad prihranil kaj za zimo, a sedaj bo nekaj tednov brez zaslužka.

Električna razsvetljava. V četrtek zvečer je bil del Cerknice ves večer v temi, ker je veter staknil dve žici.

Ciganske družine. Na jesen se je tudi v naše kraje natepol precej ciganov. Nekaj ciganskih družin se je nastanilo tudi v Cerknici pod nekim kozolcem. To so samo mladi ljudje, ki se preživljajo s krajo in beračenjem, namesto, da bi delali. Tukajšnji ljudje gredo kar s strahom od doma, ker ni nobena stvar varna pred cigani. Vrh tega so cigani tudi precej odurni. Ljudje komaj čakajo, da bi ti cigani kaj kmalu odrinili iz Cerknice.

Spremembe v železniški službi

Premeščeni so zvaniki I. kategorije 1 skupine: Urbančič Ivan, strojevodja, kurilnica Ljubljana I., glavni kolodvor; 4 skupine: Sodja Janjo, prometni zvanik, Šmarje pri Jelšah v Šmarje-Sap; Barl Rudolf, komercijelni zvanik, Vrhnik v Kotoribo.

Postavljeni so za zvaniki I. kategorije 4 skupine: Požun Jožef, strojevodja, kurilnica Maribor, Dobrajec Milan, strojevodja, kurilnica Ljubljana I., glav. kol.; Zajec Rudolf, pregledovalec voz, kurilnica Ljubljana I., glav. kol.; Marolt Viljem, pregledovalec voz, kurilnica Ljubljana I., glav. kol.; za zvaniki II. kategorije 8 skupine: Jesenko Jožef, tovarni sprevodnik, Maribor, glav. kol.; Klinger Janez, tovarni sprevodnik, Maribor, glav. kol.; Visevnik Franc, premikač, Tezno, Kreitner Jožef, premikač, Tezno, Bohak Jernej, premikač, Maribor, kor. kol.; Polak Janez, premikač, Maribor, kor. kol.; Štrukelj Franc, pregledovalec voz, kurilnica Ljubljana I., glav. kol.; Karba Bogomir, premikač, Ormož; Weitzer Alojzij, kretnik, Tezno.

Postavljen za uradnika I. kategorije 8 skupine: Drovnik Matko pri občem oddeljenju direkcije.

Gledališče

Otvoritev ljubljanske dramske sezone

Otvoritvena predstava letošnje dramske sezone bo v sredo, dne 1. oktobra. Vprizori se Shakespearejeva komedija »Sen kresne noči«, ki je za letošnjo sezono popolnoma na novo zasadena, na novo naštudirana in inscenirana. Komedijo pridejo v repertoar sledeča dela: Šnuderliral pa novi inscenator našega gledališča gosp. Uljančič Vasilij. Za Shakespearejevo komedijo pridejo v repertoar sledeča dela: Šnuderlova izvirna drama »Pravljica o rajski ptici«, koje premijera bo v četrtek 2. oktobra. Sredi naslednjega tedna bo premijera Leonid Andrejeve drame »Mladotletje«, za tem premijera izvirne Leskovčeve drame »Kraljična Haris« in sredi meseca oktobra pridejo na oder Schillerjevi »Razbojnik«.

Operna sezona začne v soboto, dne 4. oktobra z otvoritveno predstavo Borodinove opere »Knez Igor«, ki se letos prvič izvajata na slovenskem odru. V nedeljo 5. oktobra bo premijera Straussove opere »Vesela vojna«, za tem pa pride na oder Verdijeva opera »Moč usode« v novi predelavi.

Gledališke interese opozarjamo, da se sprejemajo še novi abonenti dnevno od 9. do 12. in od 3. do 5. ure popoldne v gledališkem knjigovodstvu v dramskem gledališču. Čeprav se je letos oglasilo lepo število abonentov, vendar pogrešamo med njimi še marsikoga, predvsem gospodo iz naših pridobitvenih krogov. Zato vlijudno vabimo k podpisu gledališkega abonmaja, ki daje abonentom velike ugodnosti. Repertoar je skrbno sestavljen in bo brez dvoma ugajal naši publikli.

Naznanilo.

Vsem cenj. odjemalcem in naročnikom naznanjam, da sem popolnoma preuredil svojo pekarno v

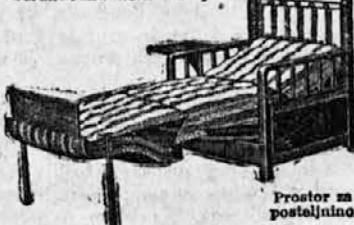
moderno urejeno parno pekarno

Obenem priporočam cenj. občinstvu bogato izbiro raznega peciva.

Se priporoča

Andrej Dolinar
pekarna, Ljubljana
vogal Bohoričeve ulice in
Šmarske ceste.

Garantirana konstrukcija!

Prostor za posteljnino.

Franc Jäger

tapetništvo

Ljubljana, Sv. Petra nasip 29
Priporoča svoje najmoderneje
spalne fotelje vseh vrst modroce,
otomane itd.

Najmodernejša oblika!

Dr. Fran Windiecher:

Gospodarska povzdiga naše dežele

Naši kraji se v celoti gospodarsko razvijajo v naprednem pravcu. Kdor hodi po naši deželi in ima priliko primerjati sedanji položaj z onim, ki je bil pred nekaj desetletji, bo hitro spoznal, da smo prišli naprej, pa bo utrdi čutil, da hočemo naprej. Za celo državo je napredek, ki ga vidiš v gospodarstvu in kulturi, največje važnosti. Preko naše dežele navadno prihajajo gostje in opazovalci iz naprednejše tujine, pa je čisto odločilna vrednost, da dobijo ob prihodu v našo domovino dober vtis. Krivo bi bilo povzdigovati se, kar je mnogo tega, kar je pri nas, še velike dovršitve in dopolnitve potrebno, ali podcenjevati se tudi ne smemo, narobe je treba, da v svojem narodu vzbujamo plemenit ton in zdravo štemanost. Zeleni bi, da je v naših učiliščih, splošnih in strokovnih, več zmisla za potrebe praktičnega življenja. Danes so prilike težavne in je treba, da se ž mladinu dobro pripravi in prikoji. Praktično življenje ne plačuje po izpričevanju in po številu šolskih let, marveč po zmožnosti in znanju ter vrednosti dela.

Promet se v naših krajih živo razvija. Osební promet na naših železniških progah je živahen. V vlakih je redno gnječa. Velik razmah je zapeljati za avtomobilni promet vseh vrst. V razmahu je promet vsakdanje potrebe v stalnih črtah prav tako kakor športni, zabavni in tovarni. Zahteve vseh vrst vozil, osebnih pa avtomobilov do prometnih naprav, do cest vseh vrst, so nenavadno številne in velike. V tem pogledu moramo, da si mislo hvalilo preteklih časov za vsako ceno, ipak žalostnega srca ugotavljati, da se je položaj na naših cestah temejito poslabšal, objektivno pa pristaviti takoj, da je obremenitev tudi premočno narasla. Kje je naš današnji promet proti prometu leta 1913? Vsestransko vlada prepričanje, da pri tem, kakor je, ne more ostati in da treba v splošnem izboljševati položaj in stanje naših cest ne samo s enkratnim delom, marveč s vztrajno in redno nego. Namenoma naglašamo, da je treba poskrbeti za splošno izboljšanje cest, ki so osnovni predpogoj za promet in za gospodarski napredek. Krivo bi bilo iz teh ali onih vzrokov obračati vso pozornost v prvem redu na kake posebne, dočim občestvo cest ne bi bilo zadovoljivo. Ker so ceste tako prepotrebne za vse gospodarske grane in pa za splošno kulturo v deželi, je treba odločnih mer in tudi ne gre, da bi se zaradi enostranskih pridov popuščalo na škodo celoti. Skrb za ceste tinja znatna sredstva. Ta sredstva so deloma splošnega značaja, ali je pravilno, da se skrb za primernimi prispevki za vzdrževanje cest osobito tudi od strani tistih, ki v prvi vrsti rabijo ceste in takorekoč žive od njih. V tem pogledu je treba stroge pravičnosti in včasih celo brezobzirnosti. Dosežemo pa zadovoljivo stanje samo v primeru, da vodimo enotno cestno po-

litiko v naših krajih, sačrtano po potrebah splošnosti in po vidikih splošne potrebe.

Tekom letošnjega leta so bile že razne prireditve interesentov, ki so zahtevali izboljšanje položaja, ali sedaj na jesen moramo reči, da se stvari niso tako razvijale, kakor smo si vsi spomladí želeli. Nočemo reklamirati, pa smatramo, da je nujno potrebno, da preidemo v živahnější tempo. Pri tej priliki bi bilo ponovno z vsem povdarkom naglasiti potrebo, da se osnuje za banovino poseben cestni svet. Tak cestni svet bi mogel prevzeti na sebe poleg drugih agend tudi tisto delo, ki ga opravljajo v sosednji Avstriji organizacije za nego cest. Naše praktično ljudstvo samo vidi koristi, ki jih zanaša industrija v svoje okolje. Tu pa tam seveda gine krajevna idila, ali v trdi borbi za življenje ne moremo živeti samo v prirodnih parkih. Industrializirana obrtost je velike važnosti za povzdigo gospodarskega blagostanja v deželi. Prinaša pa seveda tudi senčne strani, ali izrastke in izrodke, ki morejo nastati, se da preprečevati in odpravljati, ako se mero-dajna mesta na podlagi obstoječih zakonov in svoje diskrecionarne oblasti znajo pravilno uveljavljati vsakomur nasproti, ki postaja preob-jesten in si morda ni v svesti, kaj je dolžan svojem bližnjemu in zemlji, v kateri se ude-juje. Ob dobri volji je vse dosežno in mo--goče.

Krivo pa je, ako se ob vsaki priliki včasih iz malenkostnih lokalnih ali osebnih razlogov zanaša za nepotrebnem nemir v gospodarske vrste, pa je zlasti obsodbe vredno, ako gre za kar sestavno gonjo proti posameznim velikim podjetjem ali celim industrijskim panogam. Ne-razpoloženje, ki more nastati valed takih ne-všečnih pojavov, je včasih silno slabih in zlih posledic za cele kraje in široke sloje prebival-stva. Veliko podjetje z mnogo tisoč nastavl-jenci in nameščenci seveda ni dobrotvorna na-prava in po svojem bistvu mora iti za zasluž-kom. Ali je dejstvo, da prinaša ne samo usluž-bencem delo in zaslužek, marveč oživlja cele kraje, pa je lokalno največjega pomena za kmetijstvo in za vse, kar je z njim v zvezi, osobito za trgovino in obrtnije. Cele ure daleč se takoj čuti, ali so prilike v veliki industriji ugodne ali neugodne. Kadar začenja gospodar-eko mrtvilo, niso prizadeti samo uslužbenci in njihove rodbine, marveč vse gospodarske plati dotičnega kraja, zlasti pa tudi javno gospodar-stvo in občinska roka. Negrednih in težko ocenljivih zlih posledic je dejstvo, da smo le-tošnje spomlad izgubili v Sloveniji kar za 300 tisoč ton dosedanjih naročil za premog. Koliko denarja prihaja valed tega manj med naše kmete, trgovce in obrtnike, si moramo približno naglo izračunati. Zaključek je žalosten.

vanjem nekaterih postaj in to samo z zgradbo prehitvalnih tirov.

Nadalje se je referat dotaknil vprašanja železniških tehnic, samostojne železniške postaje za Vič, vprašanja kolodvora na Tezmem. Po-udarjal je potrebo utrditve gornjega stroja v Savinjski dolini in na Kamniški progí. Ponov-no se je sprožilo vprašanje razširjenja postaje Rakek ter pregraditve konjiške proge.

To je bila v kratkih obrisih slika potreb našega železniškega omrežja v gradbenem oziru. Te potrebe morajo pristojna ministrstva uva-ževati že iz razloga, da se vrši na progah ljub-ljanske direkcije, ki merijo 1112,9 km dolžine, najgostejši promet v celi državi. Naše železni-ško omrežje meji na tri države z jako razvitim železniškim prometom in vrši tudi v mednarod-nem tranzitu izredno važno funkcijo. Po zad-nji obratni statistiki železniške uprave za leto 1928 je dalo področje ljubljanske železniške di-rekcije 2.295.428 ton lokalnega tovora, 266.027 ton uvozne in 928.464 ton izvozne toneže ter 11.743.341 potnikov. Skupno s tranzitom je do-segla v blagovnem prometu 5.002.392 ton in spada, tako računamo na kilometer eksportir-ane dolžine, na prvo mesto.

Pri presoji gradbenih potreb železniškega omrežja v Dravski banovini je treba uvaževati

dejstvo, da dajejo subotička železniška direk-cija, beogradska in sarajevska skupno s potkrat-take velikim omrežjem kakor je ljubljansko, komaj polovico one toneže, ki jo daje naše po-dročje v izvoznem prometu.

To dejstvo smatramo, da je treba baš v se-danji dobi posebno naglasiti in podčrtati, ker se brez škode za naše gospodarstvo izvedbe na-vedenih del ne sme in ne more več odlašati.

Pri prvi seji posvetovalnega odbora so za-stopniki zbornice izrekli niz predlogov za zbolj-šanje potniškega prometa, dopolnitev voznega reda, pospeševanje tajskega in turističnega pro-meta. Zavzeli so se posebno za moderniziranje potniškega prometa z uvedbo motornih vozil.

Po izjavah, ki smo jih prejeli na prometnih konferencah v Beogradu, izgleda, da je v tem oziru v prihodnjem letu pričakovati definitiv-no rešitev. Naročenih je 56 motornih vozil, od katerih bo primeren del prepuščen tudi ljub-ljanskemu ravnateljstvu, da prične z njimi obratovati. Na ta način bo mogoče vozni red za turistične kraje, posebno pa v bližnji okolici ljubljane, Maribora in Celja neprimerno bolj prilagoditi splošnim potrebam prebivalstva in interesom turizma, kakor je to dopuščal dose-danji parni obrat.

Gospodarske vesti

× Novi zakon o Narodni banki je že pri-pravljen. Guverner Narodne banke g. Ignat Bailoni je posetil finančnega ministra g. dr. St. Svrljuga. Poset je bil v zvezi z novim načr-tom zakona o Narodni banki, ki je že priprav-ljen. Z novim zakonom se bo uredilo in v go-tovi meri tudi osvobodilo poslovanje Narodne banke. Novi zakon bo imel ugoden vpliv tudi na stabilizacijo dinarja.

× Nova električna centrala v Beogradu. Ka-kor znano, namerava beogradska občina zgra-diti novo električno centralo. Sedaj so se začela ta dela. Električna centrala bo postavljena na obali Dunava v bližini sedanje centrale. Zava-rovana bo z visokim nasipom. Zemljo za ta nasip so dobili iz kanala, ki ga kopljejo v ta namen, da bodo vlačilci dovajali premog v cen-tralo. Ta prekop bo dolg 260, širok pa 60 m. V električni centrali bo nameščenih 6 kotlov, vsak s 350 kvadratnih metrov ogrevalne po-vršine. Pripravljenega pa bo prostora še za dva kotla. V centrali bodo postavljeni spočetka trije Turbogeneratorji po 600 kw, četrti se bo postavil kasneje, ako bo treba. Električno cen-tralo gradi Udruženje švicarskih bank iz Ba-sela. Dobilo bo za to 25-letno koncesijo za pro-dajo električnega toka beogradske občini.

× Mednarodni mlekarški kongres v Kopen-hagnu. Od 14. do 17. julija 1931 se bo vršil v Kopenhagnu mednarodni mlekarški kongres. — Kongres se bo vodil v petih sekcijah: 1. mle-ča na živinoreja in mlečna produkcija; 2. kemija, bakterijologija in higijena; 3. tehnika, industri-ja in trgovina; 4. organizacija, zakonodaja in nadzorstvo; 5. mlekarstvo v tropičnih krajih. Prijave je nasloviti na generalni sekretariat kongresa, Bülowsgade 13 Kopenhagen V. Prijave se sprejemajo samo do 1. maja 1931, članarina znaša 25 danskih kron.

NOVOKOLESA TEŽA DO 7 kg naprej

najlažjega in najmodernejšega tipa najboljših svetovnih tovarn. Otroški vozički od najprostejšega modela izdelujejo se tudi po okusu naročnika. Stivalni stroji, motorji, pnevmatika, posamezni deli. Ve-liko izbira naližje cene. Prodala na obroke.

Ceniki .ranko.

„TRIBUNA“ F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov.

LJUBLJANA, Karlovska cesta šte. 4.

Razpis

Podpisano županstvo razpisuje del poprave nadarbin-skega poslopja in cerkve v Sv. Andražu. — Natančnejše informacije dobijo se pri podpisanim županstvu. Ponudbe se sprejemajo do 15. oktobra 1930.

Občinski urad Sv. Andraž pri Velenju.

Dobave

Strojni oddelek Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 3. oktobra t. l. ponudbe glede dobave 90 kg raznega jekla; do 6. oktobra t. l. pa glede dobave 410 komadov pil v popra-vilo in naskokanje. (Pogoji so na vpogled pri istem oddelku).

Direkcija državnega rudnika Breza sprejema do 2. oktobra t. l. ponudbe glede dobave orodja in potrebščin za merjenje, vrvice za izoliranje in 2000 m trakov. — Direkcija državnega rudnika Kakanj sprejema do 8. oktobra t. l. ponudbe gle-de dobave jeklenih vrvi, 80 m² stekla za okna, 300 kg kita ter glede dobave ključavnic, okovov, železnice šarnirjev, steklarskega dijamanta, žeblice za spojnice, itd. itd.

Direkcija državnega rudnika Kreka sprejema do 10. oktobra t. l. ponudbe glede dobave 150 komadov izolatorjev.

Vrtili se bosta naslednji ofertalni licitaciji: Dne 10. oktobra t. l. pri Direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave barv in firneža; pri Direkciji državnih železnic v Zagrebu pa gle-de dobave 12.000 m² gramoza. Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani interesentom na vpogled).

Prodaja lesa. Direkcija šum v Ljubljani sprejema do 10. oktobra t. l. ponudbe glede prodaje lesa in drv. (Oglas in pogoji so na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani).

Borzna poročila

dne 27. septembra 1930.

Jugoslovanske devizne in efektne borze da-nes niso poslovale. Na ljubljanskem tržišču so se v prostem prometu imenovala sledeče nota-cije: Amsterdam 2278, Berlin 1345, Bruselj 78752, Budimpešta 98889, Curih 10959, Dunaj 79727, London 27455, Newyork 56385, Pariz 16768, Pariz 22170, Milan 29570.

Dunaj, 27. sept. Amsterdam 28574, Beograd 125425, Berlin 16882, Bruselj 9873, Budimpešta 12391, Bukarešta 42087, Kopenhagen 18950, London 344225, Madrid 7560, Milan 37065, Newyork 70840, Pariz 27795, Praga 210223, Sofija 51335, Stockholm 19020, Varšava 7933, Zürich 13741.

Curih, 27. septembra. Beograd 912875, Pa-riz 202375, London 2504875, Newyork 51545, Bruselj 7190, Milan 269925, Madrid 55, Amster-dam 20790, Berlin 12273, Dunaj 7274, Sofija 37325, Praga 152975, Varšava 5775, Budim-pešta 90235, Atene 6675, Carigrad 2445, Buka-rešta 3085, Helsingfors 12975.

Vrednostni papirji
Dunaj, 27. sept. Bankverein 1765, Kreditni zavod 4725, Dunav-Sava-Adria 1170, Priori-tete 90, Trbovlje 4750.

Notacija naših državnih papirjev v inozemstvu
London, 27. septembra. 7% Bler 8250—8350, Newyork, 27. septembra. 8% Bler 9575—9675, 7% Bler 83—8350, 7% pos. drž. Hip. banke 8150—82.

Žitna tržišča
Borza v Novem Sadu vsled praznika danes ni poslovala.

Budimpešta, 27. sept. Tendence: mlačna, pro-met: srednji. Pšenica: okt. 15—1511 (1511 do 1512), mare 1635—1636 (1635—1636), maj 1651—1658 (1658—1660). Rž: okt. 788—805 (794—796), mare 905—918 (912—914). Ko-ruza: maj 1215—1240 (1215—1218). Trs. 112-

Aktualna prometna vprašanja

Železniško omrežje v gradbenem oziru

(Referat zborničnega tajnika g. Ivana Mohoriča na plenarni seji Zbornice za TOI v Ljubljani, dne 25. septembra 1930.)

Železniško omrežje ravnateljstva državnih železnic v Ljubljani tudi po dograditvi pre-kurmurske in rogaške železnice še ne predstavlja zaokrožene celine, ki bi odgovarjala gospodar-skim interesom Dravske banovine. Potrebni sta še dve zvezi in sicer ena transverzalna, ki bi omogočila Dolenjski boljši in direktni izhod proti severovzhodu, na Maribor in na Zagreb, ter vertikalna, ki bi nam dala direktno izho-dišče v naša domača pristanišča. Prva kot dru-ga železniška konferenca za določitev železni-ške mreže v Beogradu sta vzeli v program gradbenih del, ki naj se izvršijo v najbližji gradbeni perijodi, zvezo St. Janž—Savinjska, ka-kor tudi zvezo Kočevje—Sušaska proga. Zato nas je toliko neprijetneje dirnilo, ko smo pred nedavnim časom čitali v časopisu, da omenje-ni progi nista obseženi v programu gradbenih del ministrstva gradjevin, ki je sedaj prevze-lo po novi razdelitvi poslov od ministrstva sa-obračaja gradbo železnic in ki ga je odobrill ministrski svet.

Vprašanje tras za dograditev omenjenih železniških zvez je temeljito proučeno, podrobni načrti so že davno izdelani, ostane torej še rešitev finančnega vprašanja. Jasno je, da se ta-ko velike proge ne dajo graditi iz tekočih do-hodkov železnic in da je zato potreba najeti posebno posojilo. Ponudb za posojila iz ino-zemstva ne manjka, vendar so pogoji tako tež-ki, da so te vrste ponudbe po večini nespre-jemljive. Ostaja torej samo še notranje tržišče, ki je v zadnjem času dovolj likvidno in kaže tudi interese za dajanje dolgoročnih posojil. Treba je torej ustvariti le predpogoje, pre-dvsem doseči garancijo države za obrestovanje in amortizacijo obligacijskih posojil, ki bi se jih moralo najeti, da se gradba te proge fi-nansira. Zbornično delovanje bo zato usmerje-no v bodoče na to, da se ti predpogoji čimpre-je ustvari ter tako omogoči uresničitev te važne zahteve naših gospodarskih krogov.

Poleg omenjenih dograditev pa je železniško omrežje ljubljanske direkcije potrebno še v mnogem oziru izpopolnitve in preureditve. — Stara zahteva gospodarskih krogov je, da se zgradi drugi tir med Zidanim mostom in Za-grebom. Za enkrat se je pričelo le z razširje-

Mi smo za Vas
podaljšali rok za odplačevanje za na-daljna dva meseca na
8 mesečno odplačevanje
vsa manufaktura, kakor tudi čevlji v največji izbiri ter po najnižji ceni
Oblačilnica »ILIRIJA«
Ljubljana, Mestni trg 17

Zahvala

Za številne izraze iskrenega sočutja ob nenadni izgubi našega ljubljanskega soproga, brata, strica in svaka gospoda

Jožefa Kurenta

se tem potom najiskrenjeje zahvaljujemo.

Posebno zahvalo izrekamo predsedstvu, ravnateljstvu in uradništvu Kranjske hranilnice, dalje vsem njegovim stanovskim kolegom za krasen venec, darovalcem venca in cvetja, končno vsem številnim prijateljem in znancom, ki so našega nepozabnega pokojnika v tako častnem številu spremili k večnemu počitku.

Ljubljana, dne 27. septembra 1930.

Zalujoci ostali.

Bilanca letošnjih društvenih nastopov

Javni nastopi naših sokolskih društev so se v glavnem končali. Nekatera društva, zlasti močnejša, so pripravila javni nastop še pred, večina pa po vsesokolskem zletu v Beogradu. Le malo društev ni bilo v stanju ali pa ni hotelo letos pripraviti javne telovadbe. Vršili so se celo nastopi mnogih društev, ki obstojajo šele nekoliko mesecev.

Ako napravimo bilanco teh javnih nastopov, moramo predvsem konstatirati veliko enoličnost programa. Delo v sokolskih društvih se je vršilo v znaku priprave za beograjski zlet in seveda je bilo najenostavnejše, da so se vzele tudi v program društvene nastopa beograjske vaje. In tako smo videli skoraj na vseh nastopih, pri vseh oddelkih beograjske proste vaje. Res je, da so proste vaje najhvalejše za javne nastope, vendar se gledalci s časom tudi naveličajo, posebno ako vidijo vedno iste vaje. Redka so bila društva, ki so podala nove kompozicije prostih, odnosno ritmičnih vaj. Ponavljale so se nekatere stare stvari, predvsem večno lepi Murnikov »Napreč, žal dokaj šibko. Pri orodni telovadbi so malokje nastopili vsi oddelki. Prav izjema so bila društva, ki so z igrami dece, tekmovalnimi igrami članstva (Litija: nogomet, Ljubljana: odbojka) raznoterostmi, lahkoatletiko in silničnim skušala spraviti nekaj življenja v naše javne telovadbe, ki so čim dalje bolj šablonske. V nekaterih društvih so nastopili starejši bratje, ki pa večinoma niso prekorčili 30. leta. Na nekaterih nastopih je sodelovala tudi vojska, kar je treba pohvalno omeniti.

Glede izvedbe moramo predvsem poudariti površnost. Le v posameznih slučajih smo lahko konstatirali res dobro izvedbo prostih vaj. Posveča se pač premalo pažnje sistematičnemu učenju prostih vaj. Še predno zna telovadec pravilno temeljne položaje in gibe, se že uči komplicirane proste vaje za javen nastop, da potem izvaja vaje površno.

Pri orodni telovadbi se ponavljajo vedno stara pesem: nastopajoči, zlasti člani in moški naraščaj si izbirajo pretežke in preveč komplicirane vaje, ki jih ne obvladajo, ker hočejo pred občinstvom blesteti. Dosežejo pa ravno nasprotno, ker jim večinoma take vaje ne uspejo. Neprijeten utis dela na gledalce telovadec, ki se muči z neprimernimi, slabo izvedenimi vajami, zato naj velja kot načelo: na javnem nastopu delaj samo vajo, ki jo popolnoma obvladaš, da je moreš lahko in lepo izvesti! Svoj čas so vrste nastopale z obveznimi vajami in šele v zadnji vaji je bila včasih dana poedincu možnost, da se izkaže s poljubno vajo. Danes vidiš povsod samo poljubne vaje. To si pa lahko dovoli kvečjemu samo vrsta vrhunskih telovadcev.

Število nastopajočih nas je malokje zadovoljilo. Celotno v društvih, ki štejejo po več sto članstva, je nastopilo v vsakem oddelku le nekoliko telovadcev. Nekatera društva bi sploh ne mogla nastopiti brez pomoči sosednjih društev. Imeli smo celo slučaj, da je dokaj močno društvo postavilo za proste vaje le štiri člane.

Boljna točka so naši sokolski sprevozi. Kaj pomaga, ako je bilo pri nastopu na stotine članstva — v civilu, javnost bo sodelila po številu krojev, ki jih vidi v sprevodu. Res je, da je danes nabava sokolskega kroja skoraj luksuz, pogrešamo pa pri višini današnjega članstva stremiljenje, da bi nabavi kroj, ki ga ne kupijo niti oni, ki bi to mogli! Pa tudi marsikdo, ki ima kroj, ga rajši pusti doma, ker je v civilu manj vezan. Kroj članic je vprašanje zase, ki bi se moralo enkrat temeljito razčistiti in rešiti. V vsaki župi na prste lahko naštejemo članice, ki imajo slavnostni kroj, zato vidimo članice v sprevidu vedno le v telovadni obleki, kar nikakor ni umestno.

Pri sprevidih smo videli, da se premalo pažnje posveča vadbi redovnih vaj, kar je predpogoj za red in disciplino. Vadbo redovnih vaj mora obiskovati vsak, zlasti ako ni telovadec in če hoče nositi sokolski kroj.

Kljub vsem tem nedostatom moramo pa ugotoviti, da so nam letošnji nastopi pokazali v nasprotju z mrtvim letom vseh društvih živahnejšo delavnost in stremiljenje za napredkom.

Zaključno naj še omenimo, kje tiče glavni vzrok goraj navedenih nedostatkov in kako bi se mogli odpraviti. Ker so to večinoma tehnični nedostatki, za katere so odgovorni nečelniki in prednjaki, odnosno prednjačice, moramo tudi na tem mestu konstatirati, da nimamo zadostnega števila dobrih prednjakov. Zato mora biti naša prva skrb, da se prednjaki, ki v društvih vodijo tehnično delo, dobro izsolajo in pripravijo. Krivda za zadene v veliki meri

tudi sokolsko članstvo, pri katerem vedno bolj pogrešamo čut za dolžnost in disciplino. Mnogo teh nedostatkov se lahko odpravi ravno v tej dobi, ki sedaj nastopi, ko se v vseh društvi zopet prične redno, sistematično delo, brez ozira na katerekoli javne prireditve, nastope, tekme itd., ki vedno spravljajo društva več ali manj iz ravnotežja.

Na delo torej! Ne počivajmo po nastopu! Voda, ki stoji, se osmradi! Je dejal Tyrš.

Sport

KAJ NAM PRINESE SPORTNA NEDELJA V LJUBLJANI?

Danes imamo v Ljubljani zelo pester sportni program. V bazenu Ilirije se vrši plavalno prvenstvo ljubljanskih srednjih šol. Gre za naslov prvaka v plavanju, vodnih skokih in v waterpolu. Ker so med srednješolci naši najbolj znani plavalci in plavačice, bo tekmovaljeval nudi lep sportni užitek. Dopoldne je pričetek ob 9, popoldne ob 14.30 uri.

Dopoldne ob 10. se na igrišču Ilirije nadaljuje moški in ženski lahkoatletski meeting. Nastopijo sami znani atleti in atletinje.

Na igrišču Ilirije in Primorja se odigra II. kolo prvenstvenih tekem. Na Iliriji: ob 14.15: Ilirija rez. : Svoboda rez.; ob 16: Ilirija I. : Svoboda I.; na Primorju: ob 9.30: Korotan : Natakara; ob 14.15: Grafika rez. : Hermes rez.; ob 16. Grafika I. : Hermes I.

PLAVALNO PRVENSTVO SREDNJIH ŠOL

Danes v nedeljo se nadaljuje v kopališču Ilirije tekmovaljeval v plavanju, skokih in waterpolu za prvenstvo ljubljanskih srednjih šol in dve prehodni darili, ki jih je v ta namen razpisala S. K. Ilirija v Ljubljani. Včeraj sta se vršili samo dve water-polo tekmi.

Glasom razpisala se ima prvenstvo srednjih šol vršiti vsako leto ob pričetku šolskega leta. Tekmovaljeval v plavanju in skokih se je že enkrat vršilo in si je prehodni pokal za leto 1929 priborila I. državna gimnazija. Tekmovaljeval v water-polu pa se vrši letos prvič. Po prijavih sodeč bodo tekmovaljeval eno najzanimivejših v letošnji sezoni. Dejstvo, da sme vsak zavod prijavit za poedino progo samo po dva tekmovalca, nam garantira, da bomo videli na startu res samo plavalce najodličnejših kvalit, saj je znano, da se vsi najboljše ljubljanski plavalci rekrutirajo ravno iz dijaških vrst!

Poleg humanistične gimnazije, ki brani pokal, sta favorita ženska realna gimnazija in pa III. državna gimnazija, ki sta prijavi tako kvalitativno, kakor kvantitativno najjačji ekipi, dočim je v water-polu situacija dokaj nejasna in se bo za naziv prvaka brezdvomno vršila najgorčnejša borba!

V plavanju bomo imeli priliko videti naše odlične plavalce Prekuhovo, Lampretovo, Bradačovo, Jenkovo, Dolenčovo, Felichovo, obe Severjevi, Aplenčovo itd., dočim bodo v moških disciplinah poleg Wilfana, ki je prijavi rušenje državnega rekorda na proгах 50 m in 100 m prosto Otruba, Lavrenčič, Sturm, Meier, Tuma, Bradač, Ogrin, Stegnar itd. V skokih se bodo borili za prvo mesto juniorski državni prvaki Zihari, Zvan, Sternad, pa tudi Otruba, Skrbineš, Berec, itd. bodo imeli tu prav veliko besedo! Med damami bomo imeli priliko videti na deski povsem nove skakačice, ki pa v treningu kažejo prav dobro formo! V water-polu nastopajo v moštvi svojih zavodov prav odlični ljubljanski igrači, med katerimi je v prvi vrsti omeniti Otrubo v moštvi realke, Jamnika v moštvi tehnične srednje šole ter Turnška v moštvi III. državne gimnazije, dočim ima humanistična gimnazija v ljubljanskem reprezentativnem igraču Trampužju odličnega vratarja!

Program in vrstni red tekmovalja je naslednji:

Nedelja ob 9. uri dopoldne: 50 m prosto dame, 9.50: 100 m hrbtno gospodje, 9.30: 100 m prsno dame, 9.45: 100 m prosto gospodje, 10: 4 krat 50 m prosto dame, 10.15: skoki gospodje, 11: water-polo: Državna klasična gimnazija; Kr. državna realka; Tehnična srednja šola; III. državna gimnazija.

Nedelja ob 14.30 uri: 50 m prosto gospodje, 14.45: 100 m hrbtno dame, 15: 100 m prsno gospodje, 15.15: 100 m prosto dame, 15.30: 4 krat 50 m prosto gospodje, 15.45: skoki dam, 16.30: water-polo: Kr. državna realka; Tehnična srednja šola; Drž. klasična gimnazija, III. državna gimnazija.

Današnje prvenstvene tekme v Mariboru.

Danes se prično v Mariboru tekme za jesensko nogometno prvenstvo v sezoni 1930-31. Ze pri prvem kolu bo nudilo tekmovaljevalno zanimivost. Kot prva nasprotinka se srečata danes ob 10. uri dopoldne na igrišču »Mariborac«.

ISSK. Maribor : S. K. Svoboda.

Sicer je pri tej tekmi Maribor siguren favorit, a tekma bo kljub temu zanimiva, ker bo Maribor skušal doseči čim večjo goaliferenco, ki igra pri odločanju prvenstva večkrat veliko vlogo. Pri zadnjem srečanju je Maribor z lahko zmagal z 11:1. Med tem časom pa je Svoboda vidno napredovala in bo Mariboru gotovo nudila več odpora kot spomladi. Tekmo bo sodil g. Fischer.

Popoldne na igrišču ob pol 16. uri na igrišču S. K. Rapida

S. K. Rapid : S. K. Železničar

Po zadnjih tekмах sodeč, je težko prerokovati izid, kajti obe moštvi sta kolikor toliko izravnani. Sicer je Rapid zadnje srečanje odločil v svojo korist, kar pa je pripisati le srečnemu naključju enajstmetrovk. Današnja tekma bo pokazala, katero moštvo je boljše.

Tekmo sodi g. Cimperman iz Ljubljane. V predtekmi ob pol 14. uri se spoprimeta rezervi omenjenih klubov. Predtekmi bo sodil g. Bergant.

Vse tekme se odigrajo ob vsakem vremenu.

Nogometna tekma na Rakeku. Danes v nedeljo se odigra na Rakeku prvenstvena nogometna tekma S. K. Javornik : S. K. Elan iz Novega mesta. V Novem mestu je Javornik podlegel Elanu; upamo pa, da bo Javornik na domačih tleh častno zastopal notranjski nogomet.

Ustanovni občni zbor Mariborskega smučarskega kluba.

V sredo se je vršil v Mariboru v hotelu »Zamorac« ustanovni občni zbor Mariborskega smučarskega kluba. Udeležba je bila zelo velika. Kot zastopnik Mariborskega zimsko-sportnega podzveza je bil navzoč njega predsednik dr. Orožen. Občni zbor je otvoril predsednik pripravljalnega odbora g. Franjo Vetrh, ki je v svojem govoru naglasil namen novoustanovitve kluba.

Pri volitvah je bil izvoljen naslednji odbor: predsednik inž. Saša Mis, podpredsednik Bruno Parma, tajnik Franjo Vetrh, blagajnik Marjan Novak, odborniki: inž. Kudelka, Franjo Perič, Miroslav Ferenc, Vili Forstnerič, Nikola Andrin in Ignac Pirnat. Nadzorni odbor sestavljata dr. Marin in Vili Forstnerič.

G. Parma je občinu zboru poročal o programu MSK in naglasil, da bo prva naloga odbora, da se člani smučarji tehnično izvežbajo. V ta namen se bodo v bližini Maribora vršili smučski tečaji. Gospod inž. Mis je podal sliko klubovega programa, glasom katerega je razvidno, da je bil v Mariboru smučski klub res potreben.

Novemu klubu želimo tudi mi v predstojči zimsko-sportni sezoni obilo uspeha in razvitka.

Radio

Ljubljana, nedelja, 28. septembra: 9.30 Prenos cerkvene glasbe. 10.00 P. dr. Roman Tominec: Versko predavanje. 11.00 Koncert Radio-orkestra. 12.00 Tedenski pregled. 15.00 Nasveti za kmeta. 15.30 Koncert Trnovskega cerkven. zbora. 16.30 A. Novčan: Veleja, drama (St. Jakobski gledališki oder). 19.30 Dvofak: Slovanski plesi, prenos iz Prage. 22.00 Časovna napoved in poročila. 22.15 Koncert Radio-orkestra. 23.00 Napoved programa za naslednji dan.

Ljubljana, ponedeljek, 29. septembra: 12.00 Dnevne vesti, plošče. 13.00 Čas, borza, plošče. 18.00 Radio-orkester. 19.00 Prof. Tine Debeljak: Poljsčina. 19.30 Prenos iz Prage: »Bela žena«, komična opera v 3. dej., tekst Evg. Scribe-a, glasba Adriana Boieldieu-ja (prenos iz Nar. Divadla). 22.00 Čas in poročila, napoved programa za nasled. dan.

Ljubljana, torek, 30. septembra: 12.00 Dnevne vesti, plošče. 13.00 Čas, borza, plošče. 18.00 Radio-orkester. 19.00 Prof. Franc Pengov: Stroj v hiši in kuhinji. 19.30 Dr. Iv. Grafenauer: Nemščina. 20.00 Ga. Bartolova: Žena in literatura. 20.30 Prenos iz Zagreba. 22.30 Čas in poročila, plošče. 23.00 Napoved programa za naslednji dan.

Zagreb, nedelja, 28. septembra: 11.30 Promenadni koncert vojaške godbe. 16.00 Sportna reportaža. 19.40 Kulturna in društvena poročila. 20.00 Koncert češke filharmonije. Slovanski plesi (prenos iz Prage). 22.00 Čas in dnevne vesti. 22.10 Lahka večerna glasba.

Zagreb, ponedeljek, 29. septembra: 12.30 Plošče. 13.30 Vreme in dnevne vesti. 17.00 Prenos zvočnega filma. 18.30 Poročila. 19.00 Književna ura. 19.15 Kulturna in društvena poročila. 19.30 Prenos opere iz Prage.

Zagreb, torek, 30. septembra: 12.30 Plošče. 13.30 Vreme in dnevne vesti. 17.00 Koncert zabavne glasbe. 18.30 Dnevne vesti. 20.15 Kulturna in društvena poročila. 20.30 Klavirski koncert ge. A. Geiger-Eichhorn. 21.30 Večer pesmi in arij. Poje Ljudmila Slatin. 22.30 Poročila in vreme. 22.40 Sprehod po tujih postajah.

Beograd, nedelja, 28. septembra: 9.00 Prenos iz Saborne cerkve. 10.30 Plošče. 12.00 Jugoslovanski koncert radio orkestra. 13.30 Dnevne vesti. 16.00 Koncert ciganske glasbe. 19.15 Stoletnica rojstva Luke Botića. 1. Predavanje. 2. Odloček iz drame »Mi Blijedna Marac. 20.00 Koncert češkega filharmoničnega orkestra (prenos iz Prage). 22.00 Čas in poročila. 22.15 Sprehod po tujih postajah.

Beograd, ponedeljek, 29. septembra: 10.30 Plošče. 12.45 Opoldanski koncert radio kvarteta. 13.30 Poročila. 17.05 Književna ura. 17.30 Narodne pesmi in gusle. 20.00 Simfonični koncert (iz Budapeste). 21.30 Čas in poročila. 21.45 Vokalni koncert g. Wittinga. 22.15 Koncert zabavne glasbe.

Beograd, torek, 30. septembra: 10.30 Plošče. 12.45 Opoldanski koncert radio-kvarteta. 13.30 Poročila. 17.05 Književna ura. 17.30 Jazz na ploščah. 20.00 Začetek novega šolskega leta. 20.30 Prenos iz Zagreba. 22.30 Čas in poročila. 22.45 Večerni koncert radio-orkestra.

Uspeh anket za naš radio

Kakor lani, je naša postaja tudi letos razposlala vsem svojim naročnikom dopisnice s podrobnimi vprašanji do posameznih točk programa. Odziv iz vrst poslušalstva sicer ni velik, vendar kažejo došli odgovori za našo postajo prav ugodne rezultate. V naslednjem hočemo podati na kratko v odstotkih zadovoljstvo, oziroma nezadovoljstvo z delovanjem našega radia.

Oddajni čas 2% nezadovoljni. Prosvetni program na splošno 3% nezadovoljni. Kmetijska predavanja 3-4% nezadovoljni. Gospodinjstvo ure 4-25% nezadovoljni. Obrtna predavanja 6-8% nezadovoljni. Proti literarni uri je 5-7%. Za francosko se je izjavilo 33%, za nemščino 27-5%, za srbohrvaščino 22%, za češčino 13-4%, za ruščino 21%, za poljščino 11-4%, za italijanščino 11-4%. Z glasbenim programom na splošno so nezadovoljni 4%. Podrobno glasovanje pa kaže naslednjo sliko: Za reproducirano glasbo je 64%, proti 3-4%. Za zborovo petje je 46%, proti 9-4%. Za citre je 69%, proti 5%. Za harmonike je 64%, proti 12-3%. Nezadovoljstva je nadalje z radio-orkestrom 10%, z radio-kvartetom 7%, s solistovskimi nastopi 8-6%, z opero 7%, s tamburicami 9-4%, s cerkvenimi pesmi je v studiju 7-4%. Proti zabavnemu čitvu se je izrazilo 10-9%, proti otroškimv kotičku 7-4%, proti poročilom in sportnim vestem ter proti

drami in ljudskim igram pa 8%. Svoje zadovoljstvo s prenosi je izrazilo 61%, proti njim se je izjavilo 8-9%. Najboljši uspeh vsakega kaže napovedovanje, ki je doživelo le 0-9% nezadovoljstva.

T. R. L.

Šah

COLLEJEV SISTEM.

Beli: COLLE. Črni: PIRC.

1) d4, Sf 6, 2) Sf3, e6, 3) Sbd2, c5, 4) e3, Sc6, 5) c3, b6, 6) Ld3, Lb7, 7) 0-0, De7.

Praksa je pokazala, da je ravnotežje, ki si jo je izbral črni, najboljšo sredstvo proti Collejevemu sistemu.

8) dc5, bc5, 9) e4, Le7, 10) De2, d6, 11) Sc4, 0-0, 12) e5, dc5, 13) Sfe5, Sc5, 14) Sc5, Ld6, 15) f4, Td8, 16) Le2, Sd7..

Črni je provociral potezo f4 in hoče sedaj izkoristiti slabost f-kmeta.

17) Tfel, c4!

Jako močna poteza, ki izsili zamenjavo, ugodno za črne.

18) Sc4, Lf1, 19) Lf4, Df4, 20) Tfl.

Bolje je bilo Le4, vendar bi po zamenjavi imel črni slično ugodno končnico kakor v partiji, pa bi črni kmetje hitreje prodrli.

20) Dg5, 21) Td1, Sf6, 22) Sc3, Td1, 23) Td1, Sh5.

Črni je menjal stolpe, ker bi drugače beli sedaj igral Df2, 24) Td2, f5.

To ni pravilna ideja. Črni bi bil moral igrati Sf4 in h5, eventualno De5 z močnim napadom.

25) Df2, f4, 26) Lb3!, Dg6, 27) Sc4, Ld5, 28) Sc5, Df5, 29) Ld5, e5, 30) Sf3.

Ni najbolje. V poštev je prihajalo Dd4 ali Sc6, Slabo pa ni bilo Td5 tudi Sf6 in eventualno Sg4.

30) Sf6, 31) Td1, Sg4!, 32) De2.

Slabo je Dd7, tudi De2, 33) Tel, Sc3, 34) Sh4, Dd2, 35) Tb2, f3!, 36) gf3, Tf3!, 37) Dd8+, Tf8, 38) Dg3, Dd2!, 39) Tel, De2!, itd. 40) De3:?? Tf1+.

32) Sc3, 33) Sd4, De4, 34) Tel, g5, 35) Df3, Tb3, 36) De4, de4, 37) Te2, Kf7.

Črni ima radi boljše kmetov in ugodnejše kraljeve pozicije dobljeno igro.

38) h3, Kf6, 39) b3, Te8, 40) e4, Td8, 41) Td2, Sf5, 42) Sf3, Td2, 43) Sd2, Ke5, 44) c5, Sd4, 45) b4, Kd5, 46) Sb3, Sh3!

Ta poteza je presenetila. Dr. Aljehin je mislil, do vodi samo do remisa in da mora črni igrati Sh5 in Sc3, igrana poteza pa dobi mnogo preciznejše in hitreje.

47) ab3, h5, 48) Kf2, g4, 49) hg4, hg4, 50) Ke2.

Tudi g3 bi izgubilo, in sicer lahko črni nato igra fg3 in pozneje e3 in Kf3 itd., ali pa f3. Nasprotnika dobiva v tej varijanti istočasno dame, toda črni osvoji g-kmeta s šahom in se skrije s kraljem za b-kmeta.

50) g3!

To je ideja, ki vodi do zmage.

51) Kef, a6, 52) Ke2, Ke5, 53) b5, ab5, 54) b4, Kf5, 55) Kel.

Tudi Kf1 izgubi, na pr. f3!, 56) gf3, e3! 51) eb, Ke6, in črni ujame vedno še tudi f-kmeta.

55) f3!, 56) kf1, e3! beli se uda, ker na gf3 sledi seveda Kf4 itd.

Zdravniška posvetovalnica

G. B. C. v G. Ne bodite vendar tako lahkoverni in ne verjemite po anonasah napovedanim ogleševanih »prvovrstnih«, neprekosljivih in absolutno in zanesljivo učinkujočih čarodajnih mazil in fluidov, ali kakor se bi imenovali, so čisto navadna sleparija. Če bi tisti leki res tako učinkovali, kakor bobnajo anonse v svet, bi jih zdravniki že davno in v veseljem zapisovali. Ali uprav, ker so nezanesljivi, ker so brez učinka in vrh tega pretirano dragi, ker torej samo kupca oškodujejo, dasi morda ne na zdravju, pa na denarju, se zdravniki upravičeno bore proti njim.

G. P. K. v L. Pik ene ali tudi več čebel je normalno brez pomena. Seveda so pa ljudje tako radi šoka, kakor radi idiosinkrazije umrli že na piku ene same čebele. Če nas opozarjate na eno naših izjavljaj, v eni prejšnjih posvetovalnic, češ, da smo trdili, da izražamo otrovnost kake snovi z dozo na 1 kg teže, in se vam sedaj čudno zdi, da dokaj težji konj slabše prenaša pik čebel, kot človek, ste prezrli pri tem, da smo mi izrecno pristavili: na 1 kg psa, 1 kg zajca itd. Povedali smo tudi, da so razne živali za različne strupe različno občutljive. Za konja zadoščajo pač manjše količine čebelnega strupa, kot za človeka. Nadejamo se, da vam je sedaj stvar jasna.

G. E. G. v L. Sušica hrbtnega mozga se pojavlja s povsem drugimi bolezenskimi znaki, kakor so oni, ki jih naštevati vi. K sreči je vaša hrbtnjača bolj zdrava kot vaša vest, ali ne? Strah ima velike oči, pravijo. Čas pa bo, da pričnete pametno živeti.

G. F. J. v S. G. p. L. Med prijetnostmi človeškega življenja vaša bolezen sicer res ne spada, ali obupavati radi nje pa tudi ni treba. Malo bo treba popustiti na vaši nestrpnosti, pa boste dokaj lažje prenašali nadlogo, ki naj vam pa glede končne odreditve prav nič ne krati spanja.

G. M. M. v T. Prepričali ste nas. Ali nam ne bi hoteli povedati zdaj še prilično — vsaj na skrivnem! — ime tistega čudodelnega človekoljuba, ki ima s svojim »simpatičnim« zdraviljem tako »sijajne« uspehe. Da le morete take nezmislje verjeti, danes, ko pišemo l. 1930!

G. A. K. v Č. Ker spada sedaj okrožje v Savsko banovino, ni vzroka, da ga ne bi sprejela bolnica, seveda če je kaj prostora v njej.

G. A. Č. v B. Ko ste si dobro umili nogi v topli vodi, jih namažite s štiriodstotnim formalinovinim spirantom ter glette, da se ta tekočina na njej posuši. Nogavice, katere morate menjati vsaj enkrat na dan, naprašite s temle praškom: salicilove kisline 3, riževe moke 30, lojevca 200 do 300 gr. Če se boste točno ravnali po tem predpisu, izgubite nadlogo. Jajte sredstva vam pa more zapisati samo zdravnik na recept.

»Mirac. Prav gotovo! Tu tudi iz vzrokov snažnosti priporočljivo.

G. M. V. v S. S. Vam gotovo znosni vazelin opravi prav tisto in je gotovo parkrat cenejši od vaše specialitete. Ne dajte se vendar preslepiti od anonas, pred katerimi vas vedno svarimo. Škoda težko prisluženega denarja!

Pred otvoritvijo dramske sezone

Naš urednik je zaprosil ravnatelja naše Drame Pavla Golio za kratek razgovor o nekaterih aktualnih teaterskih vprašanjih, o publiku, o krizi in filmu, o kritiki, ansamblu, o odnosih Narodnega gledališča do diletantskih odrov. Ravnatelj Golio se je našemu vabilu prijazno odzval.

Teater sestoji v glavnem iz ansambla in publike. Teater brez publike ni teater, teater se začne tam, kjer sta ta dva činitelja postavljeni eden nasproti drugemu. Danes je v vsem svetu aktualna borba za veljavo in obstoj kulturnega teatra proti pridobitnemu teatru in ravno ta neobhodni faktor — publika — je največja ovira, da se popolni tip kulturnega

kje na svetu pa je tudi razmerje med poklicnim igrilstvom in ljudstvom tako ugodno kakor pri nas. Ponekod so igralci zaradi svojega težjega in ogroženega socialnega položaja zadnje čase zelo začeli prihajati na misel, da bi poklicali zakonodajo na pomoč proti diletantskim odrom, ki so jim neki nevarna konkurenca. Pri nas o takih stvareh ne more biti govora. Pri nas so si vodstva centralnih gledališč celo naložila, da prizadevanja podeželskih odrov podpro, kolikor se da.

Zato bi bilo potrebno, da bi podeželski odri stopili v kolikor mogoče tesen kontrakt z našim Narodnim gledališčem, na drugi strani pa je potrebno, da tudi vodstvo našega gledališča budno zasleduje vse delo in prizadevanje naših podeželskih odrov. S teh odrov pričakuje mo tudi svojega naraščaja.

John Dos Passos

Iz nove ameriške književnosti.

Po vojni, ko so kvote duš, ki bi šle lahko iskati sreče in zlata v obljubljeno Ameriko, za vse evropske narode znižane na minimum in ko nemoteno, brez posebnih zaprek lahko samo še reparacije potujejo čez ocean, je šla Evropa in je še enkrat odkrila Ameriko: njej, Ameriki sami, skoraj neznanu, nezaželeno, pred vrata postavljeno, novo Ameriko, ki so jo v svojih delih ustvarili in svetu razodeli Jack London, Upton Sinclair, Sinclair Lewis, Teodor Dreiser in ne vem, kako se vsa ta imena še glase. Znano dejstvo je, da je cela vrsta najpomembnejših del moderne ameriške književnosti morala doživeti svoje prve izdaje na evropskih tleh, ker si newyorški in chicagški založniki z neposredno, prebližnjo resnico niso marali skruniti rok. Tako se je zgodilo, da so evropskemu človeku dandanes skoraj bolj pri roki prepadi in razdori, zmage, padci in triumfi sodobnega ameriškega sveta kakor pa Američanom samim. Zgodilo se je, da se Evropa prav za prav raji in več udi iz vseh izkušenj bogate Prekoceanie kakor pa Amerika sama — saj je znana stvar, da se človek veliko raji in lažjega srca izmudi ob nesrečah tujega človeka, kakor pa da bi lastne poraze priznaval sam pred seboj in bi rastele tako čisto na svoj račun.

Izmed vseh velikih literarnih in idejno-bojnih imen, kar smo jih v zadnjem desetletju izvozili iz Amerike, pa resnično mladega človeka skoraj nobeno ne more zatorej ogreti kakor Dos Passos. Dos Passos pripada mladi, novi generaciji, ki so ji Londoni in Sinclairji mogli biti samo učitelji in nič vošč in ni si jo naložila, da s polnimi prgišči sama zajame v požar gigantskega življenja, kar dandanes Amerika je. Dos Passos je socialen pisatelj formata in globine, kakor jih dandanes premore samo še Rusija. Toda resničnost ameriškega življenja je presilna in preneposredna, da bi mogel biti samo optimistični, v železni veri utrjeni glasnik kaknega kvišku prodirajočega delavskega razreda, John Dos Passos je Amerika, kakršna je vsa: vrtoglavu nagle hoje navzgor in navzdol, bankirji in plesalke, brezposelni delavci, ki ne premorejo žive duše pod nebo in se na koncu iz obupa mečejo v vodo, novinari, igralci, distilni jedilnega orodja in natakariji po hotelih, anarhisti, advokati, trgovci, tihotapei alkohola, vlomilci in razbojniki, politika, ljubezen in glad. Dos Passos ni partizan nobene stvari, saj so stvari v resnici tako preproste, da jim ni vredno biti ne nasprotnik ne pristaša. V njegovih očeh mora biti neprestano samo ena vizija — vizija, da se bodo nekega neznanega dne zamajali vsi ti nebotačniki, da se bodo udale vse te traverze in jeklo in železobetone, da se bodo nekoč sesuli vsi ti cilindri in avtomobili in policisti na križiščih in

teatra dandanes pravzaprav ne more nikjer realizirati. To stvar je prav lahko razbrati iz repertoarjev vseh gledališč, ne samo našega, temveč tudi Comédie française, Burgteatra, ki je reprezentativno državno gledališče, in drugih. Seveda pa jaz vseh teh komedij, ki jih naša kritika — kot dramske umotvore — negira, ne smatram za nespadajoče v okvir kulturnega teatra, ki se bo večno gibal med tečajema, ki sta ju naznačila največja dramska tvorca sveta, Shakespeare in Schiller: gledališče kot ogledalo časa in gledališče kot moralni zavod.

Kakšne specialne gledališke krize v današnjih dneh ni, saj vidimo, da teater dela, producira in ima svojo publiko. Če se pa že hoče govoriti o krizi, je treba pripomniti, da je v gledališču dandanes kriza prav tako, kakor je kriza v današnjem svetu in življenju. Navzlic vsem naporom pristranske in naši drami nenaklonjene kritike poudarjam, da lahko stoji naš repertoar brez sramu ob strani repertoarja vsakega odličnega evropskega gledališča.

Mojem mnenju niti radio niti film in zvočni film, ki imata na prvi pogled res neka-ko vnanjo in navidezno podobnost s teatrom, ne bodo gledališču nikoli resna konkurenca. Tega, kar tvori bistvo, srce gledališča, ne more dati ne radio ne film ne zvočni film. In čim bolj bo gledališče gojilo prav to, kar je samo gledališču svojstveno, tem trdnjeje bodo njegove trdnjave proti tej konkurenci. Da pa povzročajo vse te iznajdbe momentano gledališču materialno škodo, se ne da tajiti.

Gledališču je kritika skoraj tako potrebna kakor ansambel in občinstvo. Seveda mora biti vsak kritik opremljen s primerno ljubeznijo do gledališča in s primernim znanjem. Zelo važno je tudi to, da je kritik odkritosrčen in da vse pove, kar vidi. Iz svoje dolgoletne izkušnje in opazovanja konstatiram, da skoraj vsi kritiki mnogo raje in lažje zapazijo negativne kakor pozitivne strani, raje napake kakor vrline. Skoraj noben poročevalec ne omeni, da je bilo n. pr. gledališče polno, občinstvo sijajno razpoloženo, po prvem dejanju aplavz, da so se morali igralci petnajstkrat pojaviti pred zastorom — kratkoma ogromen uspeh. Če pa je gledališče prazno in je uspeh medel ali ga sploh ni, to poročevalec skoro vedno z neko doslednostjo podčrta. Principielno nenaklonjena kritika je svoj čas gledališču ogromno škodila. Sedaj nam — hvala bogu — uspehov ne more več razveljaviti. Drama ima svoje stalno občinstvo in si z vsako sezono pridobiva novih iskrenih prijateljev. Seveda kritika, zlasti pa kritika dnevnega časopisa, za popularizacijo Drame in Narodnega gledališča sploh lahko še mnogo stori.

Naš ansambel je za ogromno delo 20 ali vsaj 18 premijer na leto odločno premajhen. Zato pa je in tudi mora biti izredno marljiv. Skušnje se vrše pri nas trikrat na dan, dopoldne, popoldne in zvečer, skoro vsak igralec mora prisostvovati dnevno vsaj dvema, mnogi pa celo vsem trem skušnjam. Te dni se bodo začele glavne in generalne skušnje za otvoritveno in prve nadaljnje predstave.

Mnogo se bavim z mislijo, kako bi naše gledališče udeležilo čim tesnejši in popolnejši stik z našimi podeželskimi odri. Malokje na svetu boste v ljudstvu našli toliko žive, aktivne ljubezni do gledališča kakor na Slovenskem. Malo-

sestradani delavci brez posla in bodo vsi poljubili samo zemljo, iz katere so. On, obupanec in defetist, je edini in poslednji vernik sredi ameriškega Babilona: vernik, da bo v teh težkih, zazidanih, duševnih prostorih nekoč še mogoče najti človeka, ki bo imel srce.

Romani Dos Passosa so verni dokumenti časa, prostora in ljudi, v njih je vse novo in res. Njegovi Trije vojaki, ki jih je izdal precej po svetovni vojni, so gotovo eno najlepših del izmed preštevne vojne literature, ki je postala moda šele pred leti. Njegov 42. vzporednik, ki je izšel šele nedavno, je simfonija vsega ameriškega kontinenta. Največji uspeh in sloves pa je Dos Passos prinesel njegov Manhattan Transfer, roman mesta New Yorka. Junak tega romana je New York sam, New York živi v tej knjigi s svojimi ulicami, hišami in ljudmi, v nji vibrirajo žarki solca, ki se za zastorom igrajo v prašnih trakovih, v nji živi milijon obrazov tega neznankega mesta. Manhattan je afirmacija novega sloga, nove, svobodne teorije romana, novega pojmovanja umetniškega poklica in novega gledanja na človeka in svet. »To bi lahko bil vogelni kamen cele nove šole romana,« je zapisal o njem Sinclair Lewis. »Dos Passos bi lahko bil mnogo prej kakor pa Dreiser, Cather, Hergesheimer, Cabell ali Anderson oče nove, počlovečene in žive pripovedne umetnosti, ne samo za Ameriko, temveč za ves svet.«

Njegov Manhattan se končuje na svojevrsten način. Jimmy Herf, eden njegovih najvidnejših junakov, je z viška prispel do dna, do nič. Po pretavami, izgubljeni noči zaprosi šoferja na tovornem avtomobilu, ki pripelje mimo, naj mu dovoli prisesti. »Kam ste pa namenjeni?« ga vpraša voznik. »Ne vem...« pravi Jimmy. »Precej daleč.«

In to je najbrž pot, ki jo gresta umetnik in človek.

Po kongresu kritikov

Od prejšnje sobote do torka se je v Pragi vršil mednarodni kongres kritikov, na katerem je bila zastopana tudi Jugoslavija po Govekarju iz Ljubljane in dr. Krenediću iz Zagreba, dočim se Beograd vabilu ni odzval. Kongres je bil prav za prav prvi v resnici mednarodni kongres, na njem so se sešle številne delegacije iz vseh evropskih kulturnih dežel in med udeleženci so bila odlična imena, kakor Albert Einstein iz Berlina, L. D. Green iz Londona itd. Sprejet je bil statut C. I. C. (Confédération internationale de la critique), katere član lahko postane vsak profesionalni glasbeni, dramski, literarni, umetniški in kinematografski kritik. Na prizadevanje dr. Krenedića, ki je sodeloval v sekciji za formulacijo statuta, se je izrazil profesionalni z ozirom na razmere pri malih narodih tako komentiral, da se pod profesionalnim kritikom ne razume samo literarni delavec, ki od kritike živi, temveč vsakdo, ki se regularno bavi s kritiko.

Jugoslovanska delegata sta se pri tej priliki sešla z delegacijama Češkoslovaške in Poljske na razgovor o ideji, da bi se po vzgledu nemških festivalov, ki se vsako leto vrše v Salzburgu, Münchenu itd., začeli prirejati tudi redni slovanski glasbeni in gledališki festivali, ki bi se naj izmenoma vršili v Pragi, Varšavi in kakem jugoslovanskem mestu. Sklenjeno je bilo, da se bo prvi tak festival vršil leta 1933, ko bo v Zagrebu ali Varšavi kongres C. I. C.

V Zagrebu se je te dni osnoval akcijski odbor za ustanovitev jugoslovanske zveze kritikov, ki bo v kratkem poslal pravila C. I. C. v Ljubljano in Beograd in bo v stiku s tema dvema centroma pripravil ustanovni kongres.

Internacionalna ljudskih odrov. V Berlinu se je dne 19. septembra ustanovila Mednarodna zveza ljudskih gledališč, ki so ji takoj pristopile organizacije iz Nemčije, Češkoslovaške, Norveške, Švedske, Latvije, Belgije, Nizozemske in Amerike, katerim bodo v kratkem sledile še Poljska, Danska, Anglija, Avstrija, Švi-

ca in druge. Pristop v internacionalno imajo zveze, ki aktivno širijo idejo ljudskega gledališča. Diletantske skupine se ne sprejemajo. Centrala te mednarodne zveze, ki ima svoj sedež v Berlinu, zbira gradivo o gibanju ljudskih gledališč po vsem svetu.

Kulturne vesti

Otvoritev gledališke sezone v mariborskem gledališču bo v sredo 1. oktobra. Ob tej priliki bo premijera na novo naštudirane in inscenirane Shakespearejeve klasične komedije »Sen kresne noči«, ki jo pripravila režiser gospod Jože Kovič. Sodeluje ves ansambel, nadalje zbor in balet. — Glasbena sezona se odpre z zelo melodijozno in napeto Szirmajevu opereto »Aleksandra« in se bo v njej predstavil kot pevec in režiser na novo angažirani g. Djuka Truhovič. Za gledališki abonma se še sprejemajo nove prijave do četrta 25. t. m.

Smrt židovskega pisatelja. V Sarajevu je pred dnevi umrl židovski pisatelj Abraham Aran Cappon. Napisal je v hebrejščini in španščini več del, zlasti dram, ki so jih prevajali tudi v tuje jezike.

Savremenik bo spet izhajal. Savremenik, glasilo hrvatskih pisateljev, ki je po vojni že parkrat začel, pa se prenehal izhajati, bo s 1. decembrom spet izšel pod uredništvom Vinka Jurkovića.

Glasba in mladina v Angliji. Znani angleški glasbeni kritik D. L. Green, ki je v Pragi sodeloval kongresu kritikov, je sotrudniku Prager Presse odgovoril na vprašanje o zadržanju mlade angleške generacije nasproti klasični koncertni glasbi sledeče: Kakor v vsej Evropi, tako tudi v Angliji dandanes ne moremo govoriti o mladini kot o kakem kolektivu. Samo posamezne skupine so, ki imajo svoja posebna razmerja do posameznih stvari. Resnica je, da je mladina čez mero nasičena s klasično glasbo in velik procent je že reagiral na to in se danes nagiblje k lažji, gibkejši glasbi, ki prav za prav že ni več umetnost v prvotnem pomenu besede. Pa tega se nam ni treba prav nič sramovati, ta preokret je prepleten z duhom in razgibanostjo modernega časa, v zvezi z razdorom med tem časom in mladino, ki si ni vedno v svesti, kaj bi rada. Pri vsem tem pa naraščaja za klasično glasbo nikoli ne bo zmanjkalo.

Ves Shakespeare v biblioteki. Ameriški milijonar H. S. Folger, najbogatejši zbiratelj Shakespearejevih del, ki je pred dvema letoma umrl, je v svoji oporoki določil, da se naj v Washingtonu zgradi poseben muzej, v katerega se naj zbirajo vsa dela Shakespearejeva in o njem. On sam je zapustil 70.000 zvezkov obsegaajoč Shakespearejevo knjižnico in pa fond desetih milijonov dolarjev, ki so namenjeni trajnemu izpopolnjevanju biblioteka. Nedavno so v Washingtonu dogradili marmorno zgradbo, v kateri se bo knjižnica namestila.

Gledališče v sovjetski Rusiji. Za kritje deficitov je moskovska vlada dala židovskemu gledališču 50.000 rubljev, Meyerholdovemu 45 tisoč, opernemu studiju Nemirovič-Dačenko 56 tisoč, opernemu gledališču Stanislavskega 28 tisoč rubljev podpore. — V Harkovu pričenjajo graditi ogromno novo opero. V Umanju so sezidali novo gledališče, v katerem je prostora za tisoč gledalcev in katerega stroški so znesli 1 milijon rubljev. V Moskvu se zida nova zgradba za državno vzgojno gledališče. Do 1. 1932. bo v Minsku dograjen nov teater, ki bo imel prostora za 2500—3000 oseb. Nadalje bodo v doglednem času pričeli zidati nova gledališka poslopja v desetih mestih sovjetske Rusije, izmed katerih bo gledališče v Rostovu ob Donu obsegalo 2500 mest in bo veljalo 3.200.000 rubljev. Moskovska vlada izdaja tolikšne vsote denarja za teater pač zaradi tega, ker se zaveda, da oder lahko vrši silen vpliv na ljudske množice.

Carski spomeniki v sovjetski Rusiji. Znanstveno-tehnični odbor leningrajske mestne uprave, je sklenil, da naj čela vrsta carskih spomenikov (Aleksandra III., Katarine II., Nikolaja I. itd.) ostane, ob enem pa je razpisal nagrade za naj boljše ironično-satirične napise na njih podstavke.

Poljsko gledališče v New-Yorku. Poljski umetniki, ki živijo v Ameriki, so se pred kratkim organizirali v »Društvo poljskih umetnikov v Ameriki«. Započeli so akcijo, da se v najkrajšem času osnuje v New-Yorku samostojno poljsko gledališče.

JOHN DOS PASSOS:

Premog

(Odlomek iz romana Manhattan Transfer.)

Ko je Bud Kopermann korakal čez Triinpetdeseto avenijo, se je nenadoma znašel pred kupom premoga, ki je bil sesut na trotoarju. Onkraj kupa je stala sivolasa ženska v ožolteli, vzboklini svojih prsi in motrila njegovo štrcljato brado in njegov zapetje, ki so koščena, sesušena bingljala iz razdrapanih rokavov suknjiča. Potem je čul, kako je dejal:

»Saj najbrž ne bo mogoče, da bi jaz tale premog znosil noter, milostiva?«

Bud je težu svojega telesa prevalil z ene na drugo nogo.

»No, saj boste res lahko to napravili,« je rekla z nekim zmečkanim glasom ženska. »Ta vražji premogar je davi stresel tu to stvar in dejal, da se vrne in da ga bo znosil. Najbrž je kje pijan, kakor vsa ta banda. Samo ne vem, ali vas lahko pustim v hišo.«

»Jaz sem z dežele, gospa,« je zajecjal Bud.

»Odkod pa?«

»Iz Cooperstowna.«

»Hm... Jaz sem pa iz Buffala. To je pač mesto, v katerem je vsakdo odkod drugod... Jezasta, najbrž ste komplic kakšnega vlomilca, ampak tukaj se ne da nič spremeniti, jaz moram spraviti premog v hišo... Stopite noter, prijatelj, dala vam bom lopato in koš, in če vam po veži in po kuhinji ne bo preveč padalo na tla, pravkar je pomivalka odšla — seveda

mora premog priti ravno tedaj, kadar so tla odrgnjena —, potem vam bom dala en dolar.«

Ko je prvokrat nesel, se je naslanjala po kuhinji okrog. Po votlem želodcu mu je ril glad, noge so mu medlele in se spotikale, toda bil je srečen, da je smel delati, namesto da bi svoje noge brez konca in kraja vlačil po trotoarjih, koračil čez ceste in bežal pred vozovi piva in koretami in tramvaji.

»Kako pa je to, da nimate nobenega rednega posla?« ga je vprašala, ko se je brez sape vrčal s praznim košem.

»Jaz mislim, da samo zato, ker se še nisem privadil na mesto. Jaz sem bil na farmi rojen in vzgojen.«

»Zakaj ste pa morali priti v to grdo mesto?«

»Nisem mogel dlje ostati na farmi.«

»To je strašno, kaj se bo še zgodilo s to deželo, če bodo vsi ti lepi, močni mladi možje zapuščali farme in begali v mesta.«

»Mislim sem, da bom našel posla kot pristanjski delavec, gospa, toda doli po ladjedelnicah odpuščajo ljudi. Morda bi kot mornar šel lahko na morje, toda nihče vam ne gre najemati zelenca... Dva dni že nisem nič jedel.«

»To je nekaj strašnega... Ampak, revček, kaj ne bi mogli iti h kakšnemu misijonu ali kaj takega?«

Ko je Bud odnesel zadnji koš, je našel na voglu kuhinjske mize krožnik mrzlega mesa, pol hleba zadehlega kruha in kozarec mleka, ki je cikal na kisljo. S slastjo je jedel, ne da bi prav prežvečil, in ostanek suhega kruha je zmašil v žep.

»No, vam je tehnika malica?«

»Hvala lepa, gospa.«

Pokimal je s polnimi usti.

»No, sedaj pa lahko greste, prav lepa hvala.« Četrto dolarja mu je stisnila v roko. Z mežikajočim očesom je Bud motril petindvajset centov v svoji dlani.

»Ampak, gospa, rekli ste, da mi boste dali dolar.«

»Kaj takega nisem jaz nikoli rekla. Kaj vam pride na misel... Poklicala bom moža, če se mi takoj ne zgubite. O, Marija, najboljša bo, poklicati policijo, kako je neki mogoče...«

Brez besede je Bud vtaknil četrto dolarja v žep in se potulil ven.

»Kakšna nehvaležnost,« je še slišal žensko zijati, ko je sunil vrata za seboj.

Nekak krč mu je stiskal v ozelcu. Krenil je spet proti vzhodu in je korakal ob dolgih blokih ob reki in trdo tiščal pesti pod rebra. Zdaj zdaj bom bruhal, si je mislil. Če mi izpade, bom pa res imel vraga od vsega tega. Ko je prišel na konec ceste, se je ulegel na sivo gladko polzel ob pristanišču. Vonj po hmelju je mokasto in sladko puhtel iz brneče pivovarne. Luč zahajajočega solca je plamelela v oknih tovarne na obali Long Island, se bleščala v jaskah med vlačilci, ležala v žolto in oranžno nabranem čadu nad brzo rjavozeleno vodo, žarela v nadutih jadrih dvojamborke, ki se je počasi pehala proti toku v Hell Gate. Boledina v njegovem drobju je odjenjala. Kakor solčni zahod mu je curkoma plamenelo in žarelo skozi vse telo. Sedel je.

Hvala Bogu, ostalo bo v meni.

»Za nas ste umrli. Ali imate kakšen dokaz, da ste zares živi? Časopisi so prinesli vest o vaši smrti, osmrtni oglas je naznanil dan in uro vašega pogreba, anagrafični urad vas je zapisal med mrtve. Torej vidite. In končno tudi če prinesete uradno potrdilo, da ste zares živi, vas ne bi mogel več sprejeti, ker ste se pregrešili proti službenim predpisom. Tri dni se izostali, ne da bi

Slovenska služkinja

Čitali smo zadnje dni v naših listih par člankov, ki so opozarjali javnost na skrajno obupno razmere naših deklet v daljnih mestih. Končno smo se zganili in smo se spomnili tudi njih, ki so najbednejše med bednimi, ki se odpravljajo v svet za kosom kruha; včasih zavrejo žalibog doma gotov kos kruha, pa gredo v svet, ker se jim hoče kaj več nego kos suhega kruha. — Razočarane in prevarane si ne upajo vrniti se domov, ali nimajo sredstev za to ter propadajo — v množicah propadajo!

Končno smo se zganili, da o njih vsaj pišemo. Toda strah nas obdaja, da bo spet ostalo pri sami besedi. Kako bomo organizirali naše služkinje v Beogradu, Zagrebu, ki se doma v Ljubljani nimajo svoje enotne organizacije. Samo močna, enotna organizacija doma bi mogla biti temelj organizacij v drugih mestih. Predvsem bi domača organizacija skrbela za dovoljno izobrazbo deklet, ki so namenjene v svet; organizacija bi jih najlažje opozarjala na nevarnosti, ki jih čakajo v tujini, bi eventualno lahko preskrbela, da bi dekleta šla vedno na gotovo mesto in ne kar na slepo itd.

Da bi vse te naloge izpolnjevale, bi morale biti domače organizacije močne, enotne! Nedavno sem imela priliko govoriti o tem predmetu z uglednim zagrebškim duhovnikom. Slikal mi je položaj slovenskih služkinj v Zagrebu v najtemnejših barvah in mi polagal na srce, naj se Slovenke čimprej zganemo in storimo kaj za naša dekleta. Omenila sem mu, da imamo že po raznih mestih slovenske organizacije, kjer se shajajo naša dekleta, v Zagrebu, Beogradu, tudi v Aleksandriji in Kairi. »To so religiozne organizacije, kjer se zbirajo samo najboljša dekleta, le mal odstotek vseh tistih tisočev. Vse tiste, ki so odšle v svet iskati »rešitev in tiste, ki so storile prvi korak stranpotice, vse tiste se izogibljejo religioznih organizacij in te so v veliki večini. Za te je treba skrbeti.« Moram priznati, da so me kot Slovenko, ki ima precej upogleda v naše društveno življenje doma in v tujini, te besede odličnega hrvatskega duhovnika precej iznenadile.

Zeleti bi bilo, da bi zanimanje za naše služkinje ne bila samo mimoidoča moda, temveč da bi se rešitve tega več nego perečega vprašanja lotili ljudje širokega obzorja in trdne volje in da bi se ga lotili brez obotavljanja, da se preprečijo dnevne neizogibne žrtve!

Perilo v hiši

Včasih, ko so še imele hišne gospodinje velike omare do vrha polne lepega belega perila, je bilo v navadi, da se je spravljala »žehtac« v hiši vsake 3—4 tedne, da celo v daljših presledkih. Čim večje je bilo gospodinjstvo, tem redkeje se je pralo perilo. Vse te tedne ni bilo niti pranja niti likanja v hiši, razven malih, najfinjših komadov, ki so se prali posebej. Gospodinja je le zajemala iz polnih omar in bi lahko zajemala tako mesece in mesece in še ne bi izčrpala njihove vsebine. Zato je pa bilo vse narobe, ko je bilo veliko perilo v hiši. Gospodinja in posli, vsi so imeli polne roke dela; tri — štiri dni je počivalo vsako drugo delo in vsi člani družine so se morali prilagoditi izjemnemu stanju.

Prešli so časi velikih »žeht«; moderna gospodinja ne more dolgo zajemati perila iz svojih omar, in če bi ga tudi mogla — kje bi danes prala ogromne množine perila v svojem malem stanovanju z eno samo služkinjo, morebiti s samo postrežnico? Tudi današnje perilo ni tako trpežno, da bi brez škode lahko ležalo ponošeno na kupu cele tedne.

V modernem gospodinjstvu se pere po navadi vsak teden sproti. Našteti so pripomočki, ki danes olajšujejo gospodinjji pranje perila; kdor si jih lahko nabavi, temu

je nekdanje trudapolno delo danes prava igračka. Žalibog so vsi taki stroji nam še nedostopni — razven v redkih, izjemnih slučajih. Tudi je pri nas električen obrat še predrag, da bi se nam stroji izplačali.

Perilo se pri nas pere različno. Ponekod ga kuhajo, drugod ga samo oparijo z vrelin lugom. Kateri način je boljši, je težko reči; na oba načina postane perilo snežno-belo in dišeče, ako se pravilno in skrbno pere, seveda brez vsakih razjedajočih primesti.

Za fino, barvano perilo imamo razne preparate (»Enac«, »Lux«), ki jih raztopimo v topli vodi ter perila ne drgnemo na plohu, ampak samo nalahko izjemamo z rokami. Eventualne madeže prej pomočimo ter jih drgnemo z milom »Sunlicht«. Svilene nogavice peremo posebej na isti način ter jih večkrat izplaknemo v čisti vodi. V zadnji vodi raztopimo malo »Mercurisina«, kateri da nogavicam prejšnji blesk (1 kocko na 1 hladne vode).

Moderce peremo na mizi z mehko krtačo in dobrim milom, jih nato dobro izplahnemo ter na hitro posušimo. Nogavic ne likamo, ampak jih samo nategnemo in lepo spravimo.

Razgled po ženskem svetu

ČEHOSLOVAŠKA.

Žena v diplomatski službi. Dr. jur. Helena Bernardova je bila vpoklicana v zunanje ministrstvo. Z njenim imenovanjem je v Čehoslovaški rešeno vprašanje sprejemanja žen v diplomatske službe.

FRANCIJA.

Francozinja v pridobitvenih poklicih. Glasom uradne statistike je v Franciji zaposlenih v raznih poklicih 5 milijonov 150.000 žen. V tovarnah in raznih delavnicah je nastavljenih 800.000 žensk.

Medicine študira v samem Parizu 315 žensk. V seinskem okrožju je od 5.530 zdravnikov 243 ženskih; od teh je 98 neporočenih, 37 jih pa izvršuje svoj poklic skupno s soprogom zdravnikom. — V istem okrožju je 240 zobozdravnic.

Prva francoska doktorica, ga Jehanne, roj. Paturel je ravnokar umrla v Champvoux-u pri Chaulques-u v starosti 82 let. Promovirala je l. 1873 in je bila nastavljen na kot profesorica literature in morale na šoli Sophie-Germain ter je poleg tega podučevala petje na konservatoriju.

ANGLIJA.

83 let tovarniška dalavka Elizabeth Gadsby je vstopila v službo v neko predilnico v Leicesteru, ko je bila 9 let stara. Danes je stara 91 let in dela še vedno v isti tovarni!

Tovarniške inspektorice. Angleški notranji minister je imenoval štiri nove tovarniške inspektorice in sicer: gg. Clark, Irving, Chin in Massey.

V eksekutivni odbor delavske stranke v angleškem parlamentu je bila kot prva imenovana parlamentarka Mrs. Hamilton.

NEMČIJA.

Volitve. V Gothi, kjer so šteli glasove moških in ženskih volilcev ločeno, se je izkazalo že davno ugotovljeno dejstvo, da glasuje za meščanske stranke več žensk nego moških. V posameznih večjih strankah je bil rezultat volitev ta: Socijalni demokrati 1207 moških, 1085 žensk; nemški nacionali: 662 moških, 1111 žensk; centum: 215 moških, 285 žensk; komunisti 4060 moških, 3625 žensk; nemška ljudska stranka: 1053 moških, 1488 žensk; državna stranka: 533 moških, 684 žensk; gospodarska stranka: 633 moških, 742 žensk; nacionalni socialisti: 3416 moških, 3143 žensk. Krščanska stranka: 218 moških, 424 žensk. Od 33.530 volilcev je volilo 15.133 moških in 16.392 žensk.

sporočili, kaj je bil vzrok vaše odsotnosti. Žal mi je, toda disciplina, služba, saj veste...«

Ko je Nezgodnik zapustil svoj nekdanji urad, mu je v glavi šumelo kakor v gozdu ob hudem vetru. Toliko pa se je že zavedal, da mora k časopisu, ki je prinesel vest o njegovi smrti in njegovo osmrtnico.

Ko je prišel v veliko palačo, je moral dolgo iskati, predna je prišel v pravi urad. Potrkal je na stekleno okence. Pristopila je neka stara gospodična, ga neprijazno pogledala in vprašala, kaj hoče.

»Tako in tako, Fortunat Nezgodnik, smrtna nesreča...«

Rjasta gospodična ga je prekinila: »Vest o smrti? Na katero ime? V kateri številki? Dobro, takoj pogledam.«

Stopila je k mizi, listala po časopisnih številkah, nato nekaj preštevila, nato napisala nekaj na kos papirja in rekla Nezgodniku:

»Trideset vrst po 50 para je 25 Din. Podpišite, blagajničarka tamle vam izplača.«

Nezgodnik je obupno pogledal pobotnico ter zastokal:

»Nisem prišel za to. Veste, jaz nisem umrl, jaz sem tisti Nezgodnik, nesreča, osmrtni oglaš...« je jecjal.

Gospodična mu je vzela pobotnico in rekla: »Pa bi bili takoj povedali, da gre za osmrtni oglaš. To pa ni naša stvar. Pojdite v upravo na inšeratni oddelček.«

Potrkal je Nezgodnik na inšeratni oddelček: »Tako in tako, jaz sem tisti Nezgodnik, o katerem ste prinesli osmrtni oglaš...«

Star možič ga je pogledal preko naočnikov in

ga prekinil: »Takoj pogledam.« Nato se je vrnil in rekel: »Vse v redu, je že plačano.«

Nezgodnik mu je skušal dopovedati, za kaj gre, toda neprijazni starec ga je le napol poslušal, nato pa zaključil prav suho pogovor:

»Živ ali mrtev, to nas prav nič ne briga. Kar je plačano, je plačano. Denarja vam ne moremo vrniti.«

Končno se je Nezgodniku posrečilo (to je bilo morda prvič v življenju, da se mu je nekaj posrečilo), da je prišel k ravnatelju lista. Ta ga je nekaj časa poslušal, ne da bi prekinil svojega pisanja. Nato je vstal in telefoniral. Vstopil je neki sluga, kateremu je ravnatelj dejal:

»Peljite tega gospoda h glavnemu uredniku.«

Nato Nezgodniku: »Tam boste stvar uredili.«

In tako je Fortunat Nezgodnik stopil pred glavnega urednika. Bil je to še mlad mož, komaj trideset let star, rdečeličen, lepo oblečen, skrbno počesan, uglajenega vedenja. Prijazno je ponudil stol Nezgodniku in ga poslušal potrpežljivo, dokler ni ta zadnje besede izjcljal. Nato je skril obraz v resne in učene gube, oči so se mu zablikale in dejal je:

»Popolnoma razumem vaš težki položaj, gospod Nezgodnik. Toda kaj naj mi napravimo za vas! Mi smo vas pohvalili, vas takorekto ovekovečili in zdaj naj vse to prekliče. Drago gospod, tega mi ne moremo storiti. Naš list je dosleden, mi se držimo svoje linije in od svoje načelnosti ne moremo popustiti. Ali naj začnemo sami sebe popravljal, preklicovati in popravljati? To ni mogoče. Ne smete pozabiti, da smo ljudje načela. In končno, kaj bi rekli naši bralci in somišljeniki? Ne, ni mogoče. Pa so še druge težave, o

Za profesorico na medicinski fakulteti v Leipzigu je bila imenovana priv. docentka za patologijo in patološko anatomijo Martha Schmidtman iz Oppelna v Sleziji.

Ženska kolonijalna šola. V Rendsburgu imajo žensko kolonijalno šolo, ki sprejema vsako leto 42 deklet v eno — ali dvoletni tečaj. Odlične strokovne moči podučujejo v različnih panogah gospodinjstva in sicer v teoriji in praksi. Perutninarska farma na tem zavodu je priznana kot vzorna. Poleg vseh gospodinjstev predmetov se izučujejo dekleta tudi v bolniški postrežbi, negi dojenčkov ter tropski higijeni. S poukom v petju, ritmični igranju i. dr. se dekleta uvajajo v družabno življenje, da bodo v tropskih deželah lahko nastopale kot nositeljice nemške kulture. Ženska zveza nemškega kolonijalnega društva dirigira potem izsušena dekleta v nemške naselbine, kjer jim prekrbi primerne službe.

Strešni vrtovi

Telegrafski urad v Berlinu nima le prvovrstnih uradnih prostorov, zdravstvenih naprav, bolniških sob, oddelkov za odmor, kopalnic itd., marveč tudi lepe strešne vrtove. Če je le mogoče, se uradništvo poda v opoldanski pavzi na strehe, kjer se odpočiva daleč od pouličnega šuma na svežem zraku in na soncu. Da se ne preokrača čas odmora, so postavljene ure v vseh vrtovih. Vse naokrog so gredice polne cvetja in zelenja. Sredi na strehi so stoli in ležišča. Posebna nastavljenka ima v oskrbi stole, ležišča, odeje in blazine. Uradnice, ki stanujejo v oddaljenih krajih, ostajajo po navadi tudi med daljšimi pavzami v teh vrtovih, nakar se vračajo spočite in osvežene na svoje delo.

Tobak in žena

V Franciji se je pokadilo glasom oficijelnega poročila v preteklem finančnem letu raznovrstnega tobaka v vrednosti — 4 milijard frankov, t. j. ako se upošteva razlika v valuti, osemkrat toliko nego se je pokadilo v letu 1913—1914. Zatrjuje se, da je ta ogromni povečanje izdatkov za tobak pripisovati cigaretam, ki jih kade ženske.

Nasprotno poročajo iz Amerike, da moderna Amerikanka ni tako strasna kadilka, kakor je Francozinja. Neki Ameriški zavod je nedavno stavil tozadevno vprašanje s tem rezultatom: Od 377 Američank od 17 do 22 let, ki so izpolnile vprašalno polo, je bilo samo 88 kadilk, od teh polovica zato, ker kadi tudi prijateljica, ali radi družbe. Od 990 deklet nikad nikoli ne več

Popoldanske obleke za dame v stilu nove mode.

katerih se vam niti ne sanja. Utegnili bi priti v neprijetne spore z anagrafičnim uradom, z zdravniško zbornico. Zamerili bi se tvrdki »Zdrava zabelac«, ki je imela z vami itak nepotrebne stroške in sitnosti. Ta tvrdka nam je dala z oglasi veliko zaslužiti. Ali naj zaradi vas izgubimo dobrega klijenta? Našel bi vam lahko še mnogo razlogov...«

Zamislil se je učeni mož, pogledal posineli obraz obupanega Nezgodnika. Njegovo trdo srce se je omehčalo, da je rekel:

»Edino, kar morem za vas napraviti je tole: Ob koncu tedna bomo pri poročilu o rojenih in mrtvih navedli med rojenimi enega več. Tista številka odveč boste vi. Upam, da vam bo s tem ustrezno...«

Zadnjih besed Fortunat Nezgodnik ni več poslušal. Docela se je zavedal svoje brezpomembnosti in nepotrebnosti na tem svetu. Ves potrj je žel naravnost domov, legel v posteljo in umrl, takrat pa zares. Od žalosti mu je počilo srce.

Naslednjega dne je isti časopis prinesel črno obrobjen oglaš:

»Zahvala.

Vsem, ki so izkazali poslednjo čast našemu nepozabnemu Fortunatu Nezgodniku na njegovi zadnji poti, bodi izrečena najiskrenejša zahvala.

Zaljubljeni ostali.

Treba je lojalno izjaviti, da je tudi ta oglaš velikodušno plačala iz svojega tvrdka »Zdrava zabelac«. Novih pogrebniških stroškov ni bilo, ker se je prvotni pogreb avtomatično prenesel za dva dni pozneje. Tudi naročeni in že plačani venec je bil še dober. Nezgodnikova dedščina je prešla torej na dedič brez odračuna pogrebniških stroškov.

KRASNE ZAVESE

v zalogi trdke

A. & E. Skabernè. Ljubljana

nego tretjina izjavila, da nimajo nikakega interesa na tem ali da jim je tobak odvraten, 61 jih je smatralo, da je tobak škodljiv zdravju, 53-tim se je zdelo kajenje nespodobno za dame, nekaterim je bil tobak predrag itd., dve sta pa imeli religiozne pomisleke.

Gospodinjstvo

Dvojni pridelek. Neki belgijski poljedelec je napravil sledeči poskus: v pomladi je vsadil štiri krompirje; v dva je položil po en fižol in v druga dva po eno zrno graha. Uspeh je bil naravnost presenetljiv. Fižol in grah je močno pogнал in imel obilen sad. Toda tudi krompir ni bil nikakor oviran, od štirih krompirjev so imeli po 58, 30, 29 in 25 zdravih in lepih sadov. Ker dozori krompir pozneje, bi se ta poskus gotovo obnesel tudi v velikem obsegu.

Preozki čevlji se razširijo na ta način: obujemo čevlje, stopimo na par pol starega papirja ter polijemo čevlje z gorilnim špiritom. Nato pregibljemo noge v čevljih, napravimo par korakov po sobi, pri čemur se čevlji razširijo. Včasih je potrebno, da se to ponovi. Seveda moramo pri tem paziti, da nimamo ranjenih nog ter da ni v bližini nikakega odprtega plamena. Usnju špirit ne škodi, niti svetlemu ne.

Pudinge, kipnike in slično lahko spečemo zadnji moment, ko jih imamo servirati; jajčne torte, in vzhajeno pecivo moramo pa speči vsaj tri ure pred uporabo, ker je tako pecivo zelo težko prebavljivo, ko je še gorko, in tudi se težko reže.

Obleke iz rdečega krep žoržeta s hrbtom v obliki bolera. Zvonasto krilo ima sprednjo polokrojeno kot predpasnik, ki je obrobljen kakor krilo s plisirano volano. Zapestnice ter zavezani ovratnik so iz batista šampanjske barve.

Elegantna obleka iz modre Jersey-svile. Ovratnik in mušketirske zapestnice so garnirane z modno svilo. Krilo je zlikano v gube, ki so v zgornjem delu sešite.

Razširjajte Jugoslovana!

Rádivoj Rehar:

Jesenska pesem

Ze listje na drevesih rumeni
in piš jesenski preko zemlje veje;
turobna megla po vrhah visi
in solnce se, ko prej, sladko ne smeje.

V vrtovih samo astre še cveto
in krizanteme neme po grobovih;
zamišljeni vsak svojo pot gremó
v teh medlih in skrbi vseh polnih dnovih.

In čakamo — kedaj bo pajčolan,
iz snega tkan, nadela zima bela
vsem daljam širnim, in kedaj čez plan
nam burja mrzla svoj bo spev zapela...

—o—

Kraljevič Marko

Kdo ga ne pozna? Kdo še ni ničesar slišal o njem? V tistem času, ko so prišli Turki na Balkan in so na Kosovem polju

premagali vojsko teanije velike Srbije, ki je obsegala vso sedanjo Severno Srbijo, Južno Srbijo, velik del Bosne in Hercegovine, Dalmacije, vso Albanijo, skoraj vso Bolgarijo in vso sedanjo severno Grčijo, je bil kraljevič Marko srbski junak, ki se je z nadčloveško močjo boril proti turškim nasilnikom. Zato je ostal v spominu vsega srbskega naroda dolga stoletja. Bil mu je vzor in vsak srbski mladenič si je želel, da bi bil tako silen, kakor je bil slavn kraljevič Marko. Slepi pevci, guslarji z guslami, so hodili od vasi do vasi, od hiše do hiše in so peli pesmi o kraljeviču Marku. Ljudje so se jih od njih naučili in tako so se ohranile od rodu do rodu.

Na stotine je še dandanes ohranjenih pesmi o Kraljeviču Marku; ž njimi se ponaša ves srbski narod, občuduje pa jih tudi ves ostali kulturni svet. Prevedene so bile že davno na nemški jezik, pozneje na francoskega, angleškega, češkega, ruskega itd. Te pesmi so navduševale Srbe za neprestane boje za osvobodjenje izpod turškega

ga jarma in ž njimi so zmagali leta 1912. nad Turki in leta 1918. nad Avstriji in Nemci ter ustvarili našo sedanjo veliko ujedinjeno kraljevino Jugoslavijo. Ni vse sicer res, kar pripovedujejo te pesmi o resničnemu kraljeviču Marku, onemu, ki je zares živel, a to nič ne dá, saj je bil tudi naš slovenski kralj Matjaž v življenju drugačen kakor je v pesmi. Zato pa je lik kraljeviča Marka podoba vsega srbskega naroda. Kraljevič Marko — to je srbski narod.

Danes, ko smo s Srbi in Hrvati združeni v eno veliko Jugoslavijo pod žezlom našega modrega in dobrega kralja Aleksandra I., je potrebno, da tudi ti, slovenska mladina spoznaš slavn dela kraljeviča Marka, da ga vzljubiš istotako globoko, kakor srbska. Zato bomo v prihodnji prilogi Jugoslavana pričeli priobčevati prevode pesmi o kraljeviču Marku. Hranite te priloge in imeli boste lepo zbirko teh slavnih naših pesnitev.

—o—

Starka in gaber

Bosanska narodna.

Ljudje pripovedujejo, da so nekoč prihajala drevesa sama iz gozda domov. Bilo je to, kdo ve kdaj! Ljudem ni bilo treba hoditi v gozdove z vozovi in s sekirami ter rušiti debel, jih žagati in cepiti in jih z muko voziti domov. Bilo je povsem drugače: kdor si je zaželel drv, je šel v gozd in si je zbral bodisi hrast, bukev, brest, jesen ali gaber, pa je samo rekel:

»Čuješ, hrast, bukev — ali kar si je že izbral — potrebujem te, hajdi z menoj domov!«

Drevo je takoj slušalo. Nekoč pa se je napotila neka starka v gozd. Izbrala si je lep gaber, pa mu je rekla:

»Čuješ, dragi gaber, pojdi z menoj!«

Gre starka pred gabrom a gaber za njo. Ko sta prehodila že kos poti, se starka ozre in vidi, kako se gaber lepo šeta. Veje se mu pripogibajo do tal. Pomisli starka: ali sem neumna, čemu rabim noge ter hodim peš, ko me lahko gaber prinese domov! Ustavi se in pravi gabru:

»Stoj, gaber! Ti si velik in močan junak, jaz pa sem stara in slabotna; nesi me do mojega doma!«

Pokorno drevo odvrne:

»Svobodno ti, starka; oprimi se mojih vej!«

Tedaj spleza starka, čeprav je bila zelo nerodna, po deblu navzgor, sede med veje in ukaže:

»Sedaj pa kreni ob onem plotu na desno!«

Gaber se poslušno okrene in gre dalje. Pride do šipkovega grma in tu se mu veje zapletejo v grm. Tedaj pa zadoni od neznanokje gromek glas:

»Stoj, gaber! Ne premakni se dalje! Odlej ne boste ve drevesa več slušala in pa ubogala ljudi, temveč vas bodo morali oni s trudom in muko sekati in voziti domov!«

Zena, sedeča na gabru, se prestraši gromovitih besed ter pade z drevesa na šipkov grm; pobije se in hudo opraska. Jokaje nabere po gozdu butarico suhih vej in se vrne domov.

In od tedaj ne hodijo več drevesa sama

domov k ljudem, ki so bili tako leni, da še hoditi niso hoteli sami in jih je Bog kaznoval.

I. A. Krylov. — Ivan Matelič:

Veverica

Služila veverica

priljevu je. Kako, ne vem, a vem le to, da lev je bil nad vse prav zadovoljen ž njo. A levu ni ustreči kar tako, je govorica. Zato obljubljen voz orehov ji je bil. Obljubljen — a med tem bežijo leta mlada in kolikokrat veverica strada. Premnog se vzdih ji med solzami je izvil. Pogleda včasih: z veje švigajo na vejo

družice njene vrh dreves in s hrepenenjem zre na nje v šumeči les, ko lešnike, orehe z zadovoljstvom trejo. Če veverica le korak nameri tja, usoda ji ne dá.

Ze ldičejo in k delu jo napnejo. Pa čas je veverici mnogo let naštel, postala je nadložna, kaj bi še ž njo lev. V pokoj so jo poslali in res, orehov velik voz ji pripeljali. Orehi, čudo! Taki vsako leto ne zore. In vsi izbrani in diše prekrasno, a kaj, ko je prekasno: brez zob je veverica že.

Severni jelen

To, kar so prebivalcem puščav kamele, kar so nam krave, konji in prašiči skupaj in še veliko več, so ljudem, ki živijo v deželah na skrajnem severu Evrope, Azije in Amerike, severni jeleni. Živi jim dajejo mleko, dlako in odpadke, s katerimi kurijo in služijo jim tudi za vožnjo, od mrtvih

pa porabijo vse: rogovje, kožo, meso, drobovje in kosti.

Iz rogovja si Eskimi, Samojedi, Finci itd. izdelujejo razno orodje in orožje, enako iz kosti, iz kož si krojijo obleko in šotore, pod katerimi bivajo; z mastjo si belijo, mažejo telo, da jih preveč ne zebe in ž njo si tudi svetijo, ker drugih svetilk ne poznajo; z mesom in drobovjem se pa hranijo. Iz črevesa izdelujejo tudi vrvi.

Premoženje pripadnikov teh narodov se tedaj ceni po številu severnih jelenov, ki jih gojijo. Severni jeleni so namreč dandanes že skoraj izključno samo domače živali. Na severu uspevajo zato, ker so pač silno skromni; zadovoljijo se z najslabšo hrano, z mahovjem in lišaji ter s skromnimi travnimi bilkami, ki poganjajo med snegom in ledom. S slastjo pa jedo tudi ribe, katerih nalove severnjaki toliko, da jih lahko polagajo tudi svojim dragim jelenom.

Opica v ogledalu

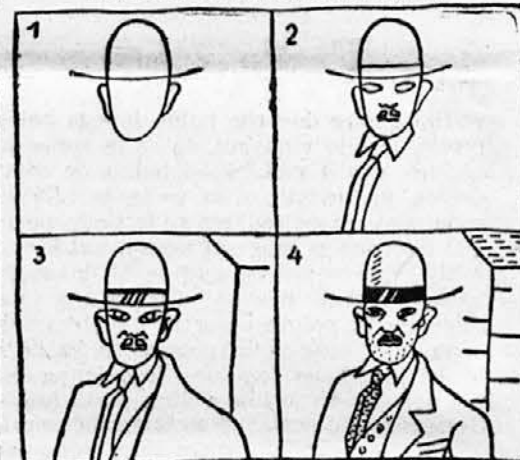
Basen J. A. Krylova.

Ko je opica prvič zagledala svoj obraz v ogledalu, je z nogo sunila medveda in mu je dejala:

»Poglej, prijatelj, to spako! Ko bi jaz bila tako grda, bi se od žalosti in od sramote umorila. Med mojimi znankami in rodnicami pa jih je le nekaj, pet ali šest, ki so prav tako nakazne in spačene. Če hočeš, ti jih naštejem.«

»Mar bi ne bilo bolje, ogledati si natančno tebe samo, soseda?« je odvrnil medved. Toda njegov predlog ni dosegel uspeha...

Kako narišeš moža

Uganka

R. R.

Človek ni — pa govori,
godec ni — pa godi,
tudi vedno le stoji
in nikdar ne hodi...

Rešitev uganke v prejšnji prilogi: osel. Pravilnih rešitev smo tokrat prejeli 12. Žreb je določil nagrado Leopoldu Merkaču v Mariboru, Frankopanova ul. 2. Rešitve današnje uganke bo sprejemalo uredništvo mladinske priloge »Jugoslavana« v Mariboru, Aleksandrova cesta 24 do srede 1. oktobra opoldne.

Kupido in psiha

(Grška pripovedka.)

V starodavnih časih je na Grškem živel kralj, ki je imel troje hčera. Najmlajša, po imenu Psiha, je bila najzalbša. Ko je šla po cesti, so se ji vsi čudili in ji trosili ovetja na pot. Pa je prišel čas za možitev in je kralj dobil čuden ukaz. Skrivnostno glas mu je velel, naj odpelje hčer na Pusto goro in jo ostavi tam samo.

— Oh! — je vzklikalo ljudstvo. — Naša lepa Psiha mora biti žrtvovana! — In tako se je tudi zgodilo.

Sloves njene lepote pa je došel do Olimpa, prebivališča bogov. Venera, boginja Lepote, ki jo zapelja resnica, da je Psiha lepša od nje same, se razjezi in ukaže Kupidu, svojemu sinu, naj jo omoži z najgršim bitjem na tej zemlji. Ko je Psiha stala sama na Pusti gori, zavejejo vetrovni duhovi in jo odnese v čarobno palačo. Tu ji nevidne moči dajejo najboljših jedi in najlepših oblačil. Tudi je morala poslušati vselej skrivnostno godbo.

Ponoči pa jo je obiskoval nekdo. Bil je neki duh, ki ga sicer nikoli videla ni, a se ji je vendar zdelo, da je mlad, lep in dober. Psiha pa ga vseeno vzljubi in postane njegova žena.

Ob jutranji zori duh vsikdar brez sledu izgine in je živila Psiha ž njim samo ponoči. Ze prvo noč ji duh reče: — Psiha! Ta palača je vsa tvoja. Tu si prosta in sama gospodinja. Le nečesa te prosim: Ne želi si, da bi me kdaj videla v obraz! —

Zastran tega je postajala Psiha vsako jutro bolj žalostna.

Nekega dne ji vetrovni duhovi pripeljejo v obiske njene sestr. Vse tri so se porazgovorile

in si povedale vse domače čenče.

— Več, kaj ljudje o tebi pravijo? Da te je Kupido na Venerin ukaz omožil z nekakšno pošastjo! Zato ne smeš svojemu možu nikdar v obraz pogledati! —

Najbrž je te klepetulje poslala k Psihi sama Venera, da bi postala še bolj žalostna in radovedna.

V neki noči, ko je njen ženin trdno spal, prižge Psiha lučko in ga pogleda. Ženin je bil sam Kupido, lep mladenič z belimi perutmi, sin Venerine boga Ljubezni! Od prevelike radosti se Psiha spozabi in zgane lučko tako, da kane drobna kapljica gorkega olja iz oljenice Kupidu na ramo, da se prebudi.

— O, Psiha, Psiha! — vzklikne on. — Zdaj se morava posloviti. Moja mati mi nikoli prevare ne odpusti! Saj mi je velela, naj te poročim s pošastjo. Zbogom, Psiha! —

In je Kupido razpel beli perutnici in je odletel. Drugo jutro Psiha vsa žalostna zapusti svojo palačo in gre Kupida iskat po svetu. Potuje in potuje, dokler ne pride v Venerino palačo. Tu postane dekla v veri, da bo našla svojega ženina. A Venera jo brž spozna in ji, jezna kot nikoli, daje najtežjih in najopasnejših opravil, da bi prej umrla. A ker je Psiha tako lepa, ji vsi pri delu pomagajo.

Tedaj se Venera domisli zvijače in reče:

— Nesi to zlato skrinjico kraljici Smrti in jo poprosi, da ti jo napolni z mazilom Lepote! —

Psiha zasluti, da ji je odbila poslednja ura. Vsa obupana spleza na visok stolp, da bi se vrgla z njega. Toda, zasmilila se je celo mrtvim kamnom, ki ji rečejo: — Ne žatuj! V Tartaru je vhod v kraljestvo Smrti. Pojdi tja brez strahu, a nesi s seboj v ušlji dva denarja, v rokah pa dve pogači — medicini. —

Psiha gre in najde ob Tartaru pošastnega čolnarja Harona, ki jo prepelje za en denar po reki Smrti. Tu plane nanjo ogromen pes, troglavi Cerber. A ga ona ukroti z eno pogačo-medico in gre naprej. In ko ji kraljica Smrt napolni zlato skrinjico z mazilom Lepote, se Psiha s preostalo pogačo in denarjem vrne po isti poti.

Ko je pa že izven nevarnosti, jo premaga radovednost, da odpre skrinjico. In prav to je Venera hotela! Skrinjica je bila polna strupene sopen in je od nje Psiha umrla. Kupido pa jo je bil vedno spremljal na poti trpljenja. Prileti k nji, zamahne s perutnicami nad njenim licem in prežene iz Psihe peklenke strupe, da spet oživi. Nato jo vzame v svoje naročje in jo z razprtimi perutnicami odnese v kraljestvo Nesmrtnih.

Tam živita še danes v sreči, ki ji ni konca! Prevel: J. S.

Zgodovina obredov

Vse naše družabno življenje uravnavajo gotovi predpisi in oblike, ki jih moramo upoštevati, če hočemo veljati za »izobražence« in civilizirane ljudi. Kdor takih družabnih pravil ne upošteva, tega tudi družba ne ceni. Čeprav pa veljajo razna družabna pravila že dandanes, smo vendarle že srečno premagali prav dosti pravil, ki so se izkazala za prav sitna in nadležna in tudi nepotrebna.

Največ in najbolj ostrih družabnih predpisov so poznali nekdanji — in menda še danes — na Španskem. »Španski ceremonijel« je bil in je že groza vseh ljudi, ki radi žive nekoliko svobodnejši. Po tem ceremonijelu je bilo vse razdeljeno in uravnano po stanovih in po rangi. Kako ostra je bila ta razdelitev in ločilna, kaže sledeči slučaj: Nekega dne je španska kraljica padla s konja, obvisela pa je z eno nogo v ločju. Okoli kraljice je stalo precej dvorjanov, a nihče se ji ni upal priskočiti na pomoč, kajti pravico, da pomaga kraljici s sedla oziroma s konja, je imel le najvišji dvorski blevar, tega pa žalilob ni bilo zraven. Če bi bilo torej šlo strogo po ceremonijelu, bi bil konj kraljico vlačil za seboj bogve kako dolgo in kam. Slučaj pa je nanese, da je prišel mimo kraja nesreče neki tujec, ki je takoj priskočil kraljici na pomoč. Za svojo uslugo je prejel res lepo nagrado, ob enem pa so ga izgnali iz glavnega mesta, ker se je pregrešil proti ceremonijelu in proti etiketi.

Tudi na Francoskem so se zlasti na dvoru strogo držali ceremonijela in sam kralj Ludvik XIV. je napisal o tej stvari knjigo, ki so jo morali znati dvorjani kar na pamet. Neke določba obrednika je velevala, da »podanik« ne sme nikdar bolj komodno stati, sedeti ali ležati, kakor kralj (v kraljevi navzočnosti seveda). Ta določba je rodila marsikako smešno nerodnost. Nekega dne je hotel Ludvik XIV. obiskati maršala Villersa, ki je bil v boju pri Malplequetu težko ranjen in je ležal v bolnici. Ker pa se ranjeni maršal ni mogel dvigniti, je moral sam Ludvik misliti na to, kako bo zadoštil določbi ceremonijela.

Uganil je tako: dal si je postaviti poleg maršalove postelje divan in se je na divan vlegel. Tako sta ležala oba in se pogovarjala, ceremonijelu pa je bilo zadoščeno!

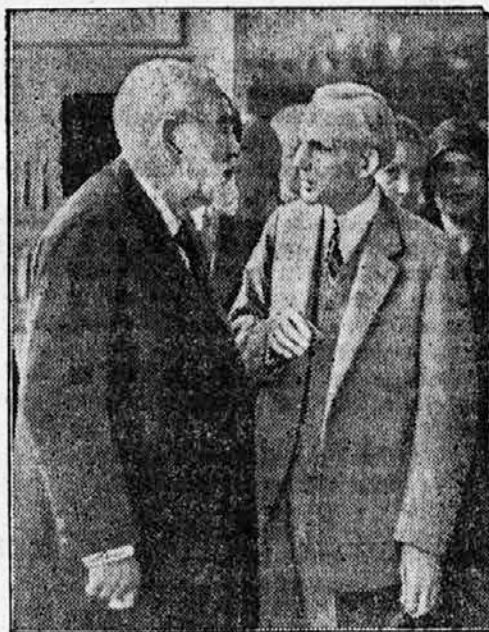
Ko je Napoleon postal cesar, je tudi mnogo dal na etiketo in na ceremonijel. Zato je poklical na dvor mnogo starih plemenitašev, ki so dobro poznali pravila, ki so veljala pred revolucijo na starem kraljevem francoskem dvoru. Napoleon pa je hotel biti vedno in povsod prvi. Značilno za njegovo častiželjnost je to, kako je nastopil proti izdajateljem plemenitaškega almanaha, ki ga izdajajo v mestu Gotha. V Gothi izide vsako leto knjiga, v kateri so naštetni vsi plemenitaši v Nemčiji in Avstriji itd. po abecednem redu. Po abecednem redu je bila med vladarici prva rodbina »Anhalt«. To je mala država (kraljevina) v Nemčiji. Napoleona pa je tako ujezilo, da ni on v almanahu na prvem mestu, da je celo naklado dal zapleniti in ukazal prirediti novo izdajo, kjer je moralo biti tiskano njegovo ime na prvi strani na prvem mestu.

Današnja naša navada, da se pozdravljamo z odkrivanjem, je nastala v dobi vitezov. Če sta se srečala dva viteza, ki si nista bila sovržna, sta na svojih čeladah vizirje spustila v znak, da se poznata in da se ni treba bati drug drugega. Če je pa vstopil vitez v dvorano, kjer so bili zbrani njegovi prijatelji, je odložil tudi čelado. Odkriti se je bilo torej znamenje prijateljstva.

Tudi naša sedanja navada, da pri obedu ali pri večerji komu napijemo, ima svoje kulturno-zgodovinsko ozadje. Nekdanji je moral pri pojedinah gostitelj sam prvi piti iz kozarca, iz katerega so potem tudi drugi pili, da je dokazal, da se nikomur ni treba bati strupa v pijači. Gostitelj je torej pil res »na zdravje« svojih gostov.

Tudi to je že staro pravilo, da se ne spodobi odkloniti ponujeno jed; in pri Amerikancih velja ta že kar za družabno hudodelstvo, če se kdo ne dotakne jedi, ki pride na mizo. Nekateri trdijo, da so to navado Amerikanci prevzeli od Irokezov. Pri tem indijanskem plemenu so morali namreč vsi gostje pokusiti vsako jed, ki so jo postavili na mizo in reči pri vsaki jedi »hvala«. Kdor tega ni storil, tega so smatrali za sovražnika. Še strožje so bili v tem oziru v Siamu (v Aziji). Tam živi plemo »shan«. To plemo je vsakega ubilo, kdor ni pokusil preden postavljene jedi, ker je odklonitev jedi pomenila, da je tisti človek sovražnik celega rodu.

Tudi naša navada, da postrežemo pred jedjo gostu s čašico konjaka, ni nova. To navado so poznali že stari Egipčani, ki so svojim gostom pred jedjo postregli z vinom. Ravno tako so to navado poznali tudi stari Rimljani in Kitajci.

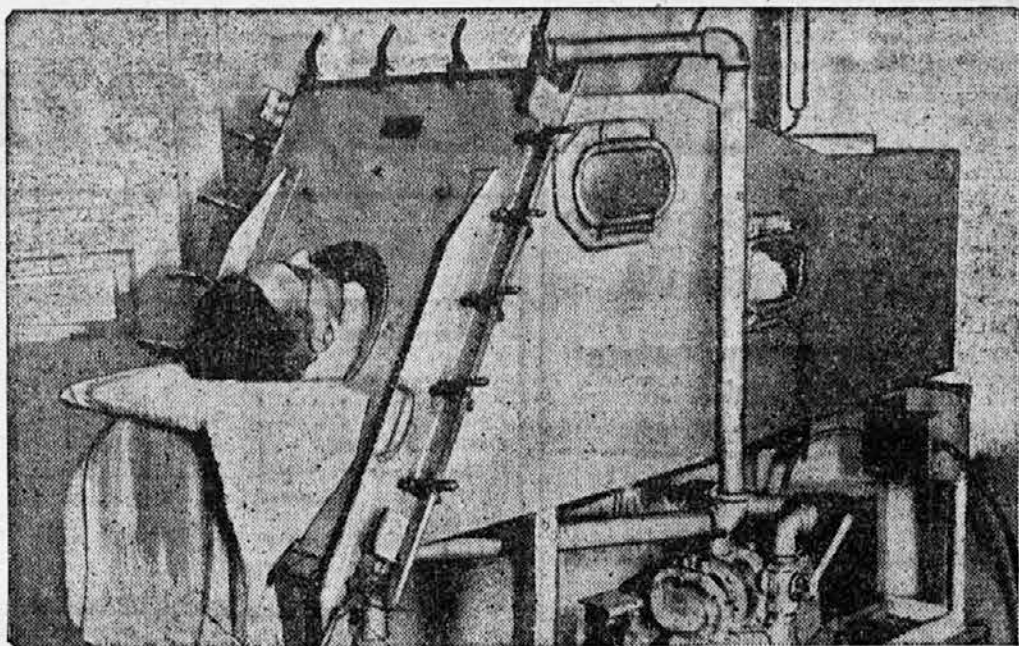
Henry Ford potuje po Nemčiji.

Znani »kralj avtomobilov« Henry Ford potuje po Nemčiji. V Monakovem si je ogledal znameniti »nemški muzej«, kjer je zbrano vse gradivo o razvoju nemške obrti in industrije. Slika nam kaže ameriškega bogataša v razgovoru z ravnateljem »nemškega muzeja« Oskarjem Millerjem.

Kdaj je Kolumb odkril Ameriko?

V zgodovinskih učnih knjigah se uče otroci, da je Krištof Kolumb odkril Ameriko l. 1492. Na kongresu amerikanistov pa, ki se je nedavno vršil v Hamburgu, je bivši ravnatelj narodne knjižnice v Limi (Peru) prof. Ulloa na podlagi svojih raziskovanj v španskem državnem arhivu, kjer so shranjeni vsi dokumenti, ki se tičejo tedanjih španskih odkritij in osvojitve ameriških dežel, izrekel senzacijsko mnenje o Kolumbovih odkritjih. Na podlagi novih dokumentov je namreč dokazoval, da se je Krištof Kolumb že zdavnaj pred svojo zgodovinsko ekspedicijo vozil po raznih morjih z danskimi morskimi roparji in da je že takrat prišel do Amerike preko Irske, Islandije, Labradorja, Nove Fundlandije in Floride. Profesor Ulloa tudi taji, da je bil Krištof Kolumb rojen v Genovi, ampak da je bil rojen v deželi Kataloniji na Španskem.

Kongres amerikanistov teh trditvev ni kar tako odobril, ampak mnogi so dvomili v pristnost dokumentov, na katere se je opiral profesor Ulloa. Nasprotniki profesorja Ulloa so bili mnenja, da je profesorja Ulloa vodila bolj bujna domišljija kakor pa hladen razum.

Kako zdravijo hrbtno ohromelost pri otrocih?

V veliki »Bellevue«-bolnišnici v Newyorku imajo pripravo, s katero zdravijo nevarno hrbtno ohromelost pri otrocih. Z aparatom, kakor ga kaže slika, poskušajo poživiti pešajoče delovne pljuč.

Trockij lovi ribe

Bivši ruski diktator Trockij živi v »ujetništvu« na otoku Prinkipo. Stanuje v enonadstropni hiši z vrtom, vrt pa je zagrajen z nizkim zidom. Pred vhodom stoji noč in dan na straži policaj, kajti iz Rusije izgnani nekdanji diktator se silno boji, da bi ga umorili.

Dopisnik berlinskega lista »Vorwärts« David Rogers opisuje svoj sestanek s Trockijem. Dobil ga je, ko je stal ravno pred hišo in se pogovarjal s svojim sinom Ivanom in s svojim tajnikom. »Prijazno sem mu rekel »dobro dan«, piše Rogers, »toda za mojo vpljnost me je Trockij prav srepo pogledal, policaj pa je nagibal svoje čelo kakor da mi hoče reči: Poberi se odtod! Jaz sem se ustavil, Trockij in njegova družba pa je odšla dalje. Vedel sem takoj, da se ne izplača, če bi jim sledil.

Trockij ima dovolj denarja, da lahko živi čisto brez skrbi. Z njim skupaj žive njegova žena, ena hčerka in njegov sin. Že dostikrat je rekel, da ga poleg njegovih revolucionarnih idealov najbolj zanima slovstvo. Za pisatelja pa se najde težko kje na svetu tako primeren in prikladen dom kakor je Trockijev.

Trockij danes ni več tako čvrst in močan kakor je bil še pred 8 leti. Njegov obraz je vpadel in lice kaže globoke brazde. Eden njegovih suraznikov je povedal, da mora dostikrat ostati v postelji. Sedaj piše neko novo knjigo o novih razvojnih smereh v Evropi, ki se po njegovem mnenju vedno bolj amerikanizira.

Enkrat ali dvakrat na teden hodi loviti ribe. Njegov vrt se drži nekega jezera, ob bregu pa je privezan bel čoln, s katerim se Trockij vozari po vodi. Ribe lovi na trnek, ne vjame pa nikdar ne dosti. Kakor kaže, je revolucionar Trockij velik prijatelj tega mirnega sporta.

Prva žena v deželi

Kakor ga menda ni dečka v Ameriki, ki se ne bi zavedal, da lahko postane enkrat predsednik Zedinjenih držav, tako bo tam gotovo tudi malo deklet, ki si ne bi na tihem želele, da postanejo gospe predsednice, kajti »prva žena v deželi« je predsednikova soproga. Čeprav predsednice ne voli ljudstvo, so ljudje bili doslej še vedno zadovoljni s soprogi svojih predsednikov, ki je »first lady« — prva gospa.

Tradicijo, ki so jo ustvarile prve predsednice Marta Washington in Dolly Madison, in ki so jo še bolj utrdile soproge predsednikov Roosevelta in Coolidge-a, še danes dostojno nadaljuje soproga 33. predsednika Zedinjenih držav gospa Hoover, ki se ji ni treba prav nič sramovati svojih prednic, kajti ona je brez dvoma videla precej več sveta kakor prve predsednice. Gospa Hooverjeva je visoko izobražena ženska, ki govori precej jezikov, uživa pa tudi sloves dobre — arhitektinje.

Kljub temu pa za sedanjo gospo predsednico ni bil lahek prehod iz tihega in mirnega prejšnjega stanovanja, kjer sta živela oba zakonca skrajno mirno, v življenja polno »belo hišo« v Washingtonu.

Predsednik Zedinjenih držav in njegova soproga uživata malo »svobode«. Obedi, ki jih prirejata, sprejemi in druge priliko, ko morata pozdravljati goste — vse to se vrši po strogih pravilih tradicije in ceremonijela in etikete. Vsaka podrobnost je natančno predpisana, celo način, kako morata predsednik in predsednica goste pozdravljati in tudi vrsta je določena, po kateri smejo gosti vstopati v dvorano.

Je pa tudi dosti stvari, ki so predsedniku in predsednici prepovedane. Na kosilo smeta iti samo k podpredsedniku ali pa ministrom. — Privatni obiski so jima prepovedani. Če hočejo z enim ali z drugim govoriti stari prijatelji, morajo to javiti tajnici, potem smejo priti k njim ob določenem uri in morajo ob določenem uri zopet iti.

Predsednica se mora vedno zavedati velike svoje odgovornosti, kajti le ena nepremišljena beseda iz njenih ust spravi predsednika lahko v najbolj mučen in košljiv položaj. Korespondenca gospe predsednice navadno ni dosti ali pa nič manjša kakor je korespondenca njenega

moža, kajti kdor ne more do predsednika, se navadno obrne do njegove soproge. Ljudje pa so sitni in nedostojni in prosijo in nadlegujejo predsednico dostikrat za stvari, ki jih tudi predsednik ne more napraviti. Predsednica mora torej zelo paziti na vse, kar dela ali govori, ker je na svetu vedno dosti škodoželjnih ljudi, zlasti žensk, ki komaj čakajo na kakšno napačno besedo iz ust predsednice, da jo brž raztrosijo in razneso. Soprogi predsednika Coolidge-a štejejo še danes v veliko čast, da ves čas svojega »predsedništva« ni napravila niti ene napake.

Francija je pripravljena!

Slika nam kaže francoskega vojaka v sedanjih bojnih opreml. To opremo so preizkusili prvič pri letošnjih velikih jesenskih vojaških vajah v Lotringiji (Lorraine).

Reklama za knjige pred sto leti

Svet se danes čudi modernim pisateljem in pesnikom ali pa se iz njih celo norčuje zaradi »pretiranec« reklame za njihove knjige, ki jih izdajajo včasih kar v več jezikih naenkrat ali pa nove knjige že cele mesece poprej naznanjajo, predno izidejo. Ta praksa pa ni nič posebnega nenavadnega, kajti pred 100 leti so se na reklamo za knjige skoraj še bolj razumeli kakor mi, čeprav svet danes precej hitreje živi kakor je živel pred 100 leti.

Tako je objavila »Leipziger Zeitung« 5. junija leta 1825. sledeče poročilo iz Londona.

»21. junija je priplula v London iz Edinburga (glavnega mesta Škotske) ladja, ki je bila natovljena z izvodmi najnovejšega dela romanopisca Walterja Scott-a »Povesti iz križarskih vojsk«. Na obeh bregovih Temze se je zbralo veliko število knjigotržcev, književnikov in njihovih oboževalcev, ki so na novo knjigo že cele mesece čakali z veliko nestrpnostjo. Zaboje s tako dragoceno vsebino so takoj prepeljali v knjigotržnico gg. Hurst in Robinson, pred trgovino pa se je zbrala tisočglava množica. Vsi so zahtevali najnovejšo delo velikega romanopisca, toda knjigotržci so sklenili, da tega dne nove knjige ne bodo prodajali. Pomoči so knjige razdelili med prve knjigotržce v Londonu, ko pa je napočil dan, so takoj prodali več tisoč izvodov. Do večera je bila knjiga razširjena že 40 milj daleč v okolici Londona. Cela naklada je danes gotovo že razprodana.

Walter Scott je bil tedaj res zelo priljubljen romanopisec in tudi v Nemčiji so njegova dela visoko cenili. Zato pa je na zgornjo reklamo »Leipziger Zeitung« takoj navezala še reklamo za zopet novo delo Scott-ovo »Življenje Napoleona Bonaparte-a«, ki pa je izšlo šele dve leti kasneje!

Odkritje spominske plošče na čast nemškemu pesniku Walterju von der Vogelweide. Nemški pesnik Walter von der Vogelweide je živel v 13. stoletju. Na starem gradu vojvodov Babenberških v Mödlingu pri Dunaju, ki so pesništvo zelo podpirali, so odkrili te dni spominsko ploščo pesniku Walterju von der Vogelweide. Slika nam kaže skupino v zgodovinske noše oblečenih udeležencev slavnosti.

Službene objave

Razglasi kraljevske banske uprave

VI. No. 20302.

Pregled nalezljivih bolezni v Dravski banovini

od dne 8. septembra do dne 14. septembra

Srez	Ostali	Na novo oboleli	Ozdraveli	Umrli	Ostanejo v oskrbi
Skupina tifuznih bolezni.					
Brežice	5	1	—	—	6
Celje	1	—	—	—	1
Dolina Lendava	1	2	—	—	3
Gornji Grad	1	—	1	—	—
Kamnik	2	—	—	—	2
Krško	1	—	—	—	1
Laško	7	—	7	—	—
Litija	2	—	—	—	2
Ljubljana (srez)	2	—	—	—	2
Ljutomer	1	—	1	—	—
Maribor levi breg	1	—	—	—	1
Maribor (mesto)	1	—	—	—	1
Novo mesto	1	—	—	—	1
Ptuj	1	—	—	—	1
Radovljica	1	—	—	—	1
Smarje pri Jelšah	1	—	—	—	1
Skupaj	33	3	9	—	27
Griža. — Dysenteria.					
Brežice	—	2	—	—	2
Celje	—	1	—	—	1
Kranj	14	2	1	2	13
Ljubljana (srez)	2	—	1	—	1
Ljubljana (mesto)	8	2	1	—	9
Maribor desni breg	2	—	2	—	—
Maribor levi breg	1	—	1	—	—
Maribor (mesto)	2	—	2	—	—
Novo mesto	19	—	—	—	19
Skupaj	48	7	8	2	46
Škrlatinka. — Scarlatina.					
Celje	—	1	—	—	1
Celje (mesto)	3	—	—	—	3
Gornji Grad	1	—	1	—	—
Kranj	3	—	1	—	2
Kočevo	1	—	—	—	1
Krško	3	1	—	—	4
Laško	9	—	2	—	7
Ljubljana (srez)	7	1	4	—	4
Ljubljana (mesto)	5	—	1	—	4
Maribor desni breg	1	—	—	—	1
Maribor levi breg	1	—	—	—	1
Maribor (mesto)	6	1	—	—	7
Murska Sobota	3	—	—	—	3
Prevalje	1	—	1	—	—
Ptuj	1	—	—	—	1
Radovljica	1	—	—	—	1
Slovenjgradec	1	—	—	—	1
Smarje pri Jelšah	3	3	—	—	6
Skupaj	50	7	10	—	47
Ošpice. — Morbilli.					
Brežice	—	1	—	—	1
Gornji Grad	1	—	1	—	—
Konjice	2	—	—	—	2
Skupaj	3	1	1	—	3
Davica. — Diphtheria et Croup.					
Brežice	13	1	3	—	11
Celje	3	4	3	—	4
Gornji Grad	1	2	—	1	2
Kamnik	—	2	—	—	2
Kranj	2	2	1	—	3
Kočevo	—	1	—	—	1
Konjice	—	1	—	—	1
Krško	6	4	—	—	10
Laško	4	3	4	—	3
Litija	1	—	1	—	—
Logatec	—	1	—	—	1
Ljubljana (srez)	11	1	2	—	10
Ljubljana (mesto)	6	1	2	—	5
Ljutomer	1	—	—	—	1
Maribor desni breg	5	1	—	—	6
Maribor levi breg	1	—	—	—	1
Maribor (mesto)	5	1	1	—	5
Prevalje	1	—	1	—	—
Ptuj	1	1	—	—	2
Radovljica	2	—	2	—	—
Slovenjgradec	3	—	1	—	2
Smarje pri Jelšah	18	5	7	2	14
Skupaj	84	31	28	3	84
Nalezljivo vnetje možganov. — Meningitis cerebrospinalis epidemica.					
Maribor levi breg	—	1	—	—	1
Celje	—	1	—	—	1
Skupaj	—	2	—	—	1
Dušljivi kašelj. — Pertussis.					
Celje	2	—	1	—	1
Kamnik	27	—	—	—	27
Kranj	22	—	—	—	22
Murska Sobota	2	—	2	—	—
Skupaj	53	—	3	—	50
Sen. — Erysipelas.					
Brežice	1	—	—	—	1
Kranj	1	—	—	—	1
Krško	1	—	—	—	1
Ljutomer	1	—	—	—	1
Novo mesto	2	—	—	—	2
Prevalje	1	—	—	—	1
Ptuj	—	2	—	—	2
Radovljica	1	—	1	—	—
Skupaj	8	2	1	—	9

Srez	Ostali	Na novo oboleli	Ozdraveli	Umrli	Ostanejo v oskrbi
Krčevita odrevenelost. — Tetanus.					
Celje	1	—	1	—	—
Konjice	—	1	—	—	1
Krško	2	—	—	—	2
Maribor levi breg	1	—	—	—	1
Ptuj	1	—	—	—	1
Skupaj	4	2	1	1	4
Odrevenelost tilnika. — Polyomyelitis acuta.					
Prevalje	—	1	—	—	1
Skupaj	—	1	—	—	1

Ljubljana, 20. septembra 1930.

Po odredbi bana:
zdravstveni inspektor:
Dr. Mayer.

VIII. No. 6431.

2—1

Razglas.

Na podlagi § 54, odstavka 2 obrtnega reda se pozivajo vsi imetniki koncesij za periodično prevažanje oseb v območju Dravske banovine, da predložijo v oblastveno odobritev zimске vozne rede svojih avtobusnih prog, v kolikor niso tega že storili, oziroma, v kolikor ne ostanejo v veljavi dosedanjih oblastveno odobrenih vozni redi.

Po obvestilu iz direkcije državnih železnic v Ljubljani ne bo bistvenih izprememb železniških vozni redov.

Vozni red, ki naj se predloži v 3 izvodih ob priključitvi takse Din 20— v kolikih po tar. post. 5. taks. tarife zakona o taksah za odobritev, mora vsebovati tudi kilometražo in cenik.

Ne glede na to, preko koliko srezov gre avtobusna proga ali od katerega oblastiva je bila koncesija podeljena, je vse vozne rede, in sicer za celotne proge do vključno 4. oktobra 1930, predložiti neposredno kr. banski upravi Dravske banovine v Ljubljani, ki bo vozne rede, kojih odobritev pritiče obrtnim oblastvom I. stopnje, po pregledu dostavila tem v poslovanje.

Podjetja, kojih vozni redi ostanejo neizpremenjeni, naj to javijo v zgornjem roku.

Opozarja se, da se izpreminjanje odobrenih zimskih vozni redov ne bo pripuščalo brez tehtnega razloga in da se bo proti podjetjem, ki bi obratovala brez oblastveno odobrenega vozne reda ali preko njega, in proti podjetjem, ki bi vozne rede samolastno izpreminjala, postopalo po kazenskih določilih obrtnega reda.

Kraljevska banska uprava Dravske banovine,

v Ljubljani, dne 24. septembra 1930.

Po odredbi bana
načelnik

oddelka za trgovino, obrt in industrijo:
dr. Marn, s. r.

V. No. 2173—1930.

2230—3—2

Razglas o licitaciji.

Kraljevska banska uprava Dravske banovine v Ljubljani razpisuje za prevzem regulacije potoka Belce v Bohinjski Bistrici kot II. etape del iz kaldrminskega fonda v skrajšanem roku

I. javno pisarno ofertno licitacijo na dan 16. oktobra 1930. ob 11. uri

v sobi št. 17 tehničnega oddelka banske uprave v Ljubljani. Pri 1. odseku tega oddelka se dobivajo med uradnimi urami potrebni podatki in pojasnila ter ofertni pripomočki proti plačilu napravni stroškov.

Ponudbe se morajo glasiti v obliki enotnega popusta v odstotkih na cene odobrenega proračuna, ki znaša

Din 296.530—

(dve sto devetdeset šest tisoč pet sto trideset dinarjev).

Podrobnosti razpisa so razvidne iz razglasa o licitaciji v »Službenih novinah« in na razglasi deski tehničnega oddelka banske uprave.

Kraljevska banska uprava Dravske banovine v Ljubljani,
dne 20. septembra 1930.

Razglasi sodišč in sodnih oblastev

Preds. 1024—5/30—1.

Razglas.

Višje deželno sodišče v Ljubljani je imenovalo dr. Rapoča Josipa, advokata v Mariboru, tolmačem za nemški jezik v okolišju okrožnega sodišča v Mariboru.

Predsedništvo višjega deželnega sodišča v Ljubljani, dne 22. septembra 1930.

*

E 231/30—15.

2256

Dražbeni oklic.

Dne 3. novembra 1930. dopoldne ob 10. uri bo pri podpisnem sodišču v sobi št. 1 dražba nepremičnin: zemljiška knjiga Sp. Sečovo, vl. št. 177.

Cenilna vrednost: 14.057,30 Din; najmanjši ponudek: 9380 Din.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je priglasiti pri sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se ne mogle več uveljavljati glede nepremičnine v škodo zdražitelja, ki je ravnal v dobri veri.

Glede podrobnosti se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski tega sodišča.

Okrajno sodišče v Rogatecu,
dne 23. septembra 1930.

*

E IX 2598/30—6.

2257

Dražbeni oklic.

Dne 5. novembra 1930. dopoldne ob 10. uri bo pri podpisnem sodišču v sobi št. 11 dražba nepremičnin: zemljiška knjiga k. o. Pobrežje, vl. št. 559.

Cenilna vrednost: 6255 Din; najmanjši ponudek: 4170 Din.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je priglasiti pri sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se ne mogle več uveljavljati glede nepremičnine v škodo zdražitelja, ki je ravnal v dobri veri.

Glede podrobnosti se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski tega sodišča.

Okrajno sodišče v Mariboru, odd. IX.,
dne 12. septembra 1930.

*

E IX 3024/30—6

2258

Dražbeni oklic.

Dne 19. novembra 1930. dopoldne ob 11. uri bo pri podpisnem sodišču v sobi št. 27 dražba nepremičnin: zemljiška knjiga k. o. Pekre, vl. št. 210.

Cenilna vrednost: 26.522 Din; najmanjši ponudek: 17.681,60 Din.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je priglasiti pri sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se ne mogle več uveljavljati glede nepremičnine v škodo zdražitelja, ki je ravnal v dobri veri.

Glede podrobnosti se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski tega sodišča.

Okrajno sodišče v Mariboru, odd. IX.,
dne 19. septembra 1930.

Vpisi v trgovinski register.

I. Vpisalase je nastopna firma:

585. Sedež: Pobrežje pri Mariboru.

Dan vpisa: 16. septembra 1930.

Besedilo: »Iris«, ljevaona kovina, industrija metala i tvornica ogledala, družba z o. z.

Obratni predmet: proizvajanje kovinskih izdelkov vseh vrst in izdelovanje ogledal in vseh v to stroko spadajočih predmetov, kakor tudi trgovanje s kovinskimi izdelki in ogledali vseh vrst.

Družbena pogodba z dne 10. septembra 1930., posl. št. 7647.

Višina osnovne glavnice: 150.000 Din. Na to vplačani zneski v gotovini 150.000 dinarjev.

Poslovodja: Koška Karl, tovarnar v Mariboru, Aleksandrova c. 1.

Za namestovanje upravičen je poslovodja Koška Karl.

Podpis firme: Besedilo firme podpisuje poslovodja tako, da pristavlja natismenemu, s štampiljko odtisnjenemu ali od kogar koli pisanemu besedilu firme svoje ime.

Oglasi, osobito vabila na občni zbor, se izvršujejo z vpisanimi pismi tako, da leži med oddajo pisem in občnim zborom najmanj osem dni. Vabilo na občni zbor mora

vsrbovati navedbo kraja, časa in dnevnega reda.

Okrožno kot trgovsko sodišče v Mariboru,
dne 16. septembra 1930.
Firm 801/30 Rg C II 66/1.

II. Vpisale so se izpremembe in dodatki pri nastopnih firmah:

586. Sedež: Zgornja Ložnica.

Dan vpisa: 17. septembra 1930.

Besedilo: Ivan Naraks.

Obratni predmet: Parna opekarna, izdelovanje sodavice in pokalic. Odslej je obratni predmet samo: Parna opekarna.

Okrožno kot trgovsko sodišče v Celju,
odd. I.,

dne 17. septembra 1930.

(Firm. 224/30 Rg A II 184/3.)

*

587. Sedež: Vuhred.

Dan vpisa: 18. septembra 1930.

Besedilo: Peter Mravljak, trgovina s stavbnim in žaganim lesom v Vuhredu.

Vpis tvrdke v nemškem jeziku se spremeni v slovenski jezik in se glasi odslej: Besedilo firme: Peter Mravljak.

Sedež: Vuhred.

Obratni predmet: lesna industrija, trgovina z lesom in izvoz.

Imetnik: Mravljak Peter, lesni industri-jalec v Vuhredu.

Okrožno kot trgovsko sodišče v Mariboru,
dne 18. septembra 1930.
Firm 805/30 Rg A I 145/3.

*

588. Sedež: Ravne-Guštanj.

Dan vpisa: 18. septembra 1930.

Besedilo: Jurija grofa Thurnškega jek-larna na Ravnah, delniška družba.

Izbrise se prokura dr. Antona Pinter.

Sa 5/30. 2248

592. Poravnavni oklic.

Uvedba poravnalnega postopanja o imovini Ahlina Cirila, neprot. trgovca v Ljubljani VII.

Poravnavni sodnik Verbič Srečko, sodnik okrožnega sodišča v Ljubljani, poravnavni upravitelj dr. Žužek Bogdan, odvetnik v Ljubljani.

Narok za sklepanje poravnave pri deželni sodišču, soba št. 140, dne 31. oktobra 1930. ob desetih.

Rok za oglasitev do 25. oktobra 1930. Poravnavna ponudba: 40% kvota v 12 enakih, zaporednih mesečnih obrokih, od katerih zapade prvi v enem mesecu po pravomočnosti poravnave, s poročtvom Frana Ahlina, posestnika in trgovca v Ljubljani VII.

Deželno sodišče v Ljubljani odd. III., dne 22. septembra 1930.

S 8/30—44kk 2238

Določitev naroka za prisilno poravnavo.

Prezadolženec Ribič Rudolf, trgovec v Ptuj.

Za razpravljanje in sklepanje o prisilni poravnavi, ki jo predlaga prezadolženec, se določa narok na dan 18. oktobra 1930. ob desetih pri tem sodišču, soba št. 13.

Prezadolženec mora priti k naroku osebno.

Okrajno sodišče v Ptuj, odd. VII., dne 20. septembra 1930.

Razglasi raznih uradov in oblastev

Št. 4032.

Razid društva.

Škofijski ordinariat v Ljubljani je z odlokom z dne 24. septembra 1930. št. 4032 razpustil društvo »Misijonska zveza«, ker že od leta 1925. dalje več ne deluje. Pravico za razpust mu je dal § 15. pravil tega društva.

Škofijski ordinariat v Ljubljani, dne 24. septembra 1930.

Ok. VI. št. 104/8—1930. 2255

Razglas o licitaciji

Okrajni cestni odbor Maribor razpisuje na podstavi členov 86.—98. zakona o državnem računovodstvu ter vseh njegovih dopolnitev in izprememb s skrajšanim rokom 15 dni

I. javno pismeno licitacijo za oddajo gradbenih del zgradbe ceste Sv. Peter—Ložane km 2.648 do km 5.727 (III. del).

Licitacija se bo vršila v uradnih prostorih Okrajnega cestnega odbora v Mariboru, Koroška cesta št. 26/II.,

v torek, dne 14. oktobra 1930., ob 11. uri dopoldne.

Načrt, proračun, splošni in posebni pogoji so reflektantom na vpogled med urad-

nimi urami pri Okrajnem cestnem odboru Maribor, Koroška cesta št. 26/II.

Ponudbo je predložiti v obliki enotnega popusta v odstotkih na cene uradnega proračuna, ki znaša Din 1.319.328.25.

S Din 100.—kolkovane ponudbe je treba predložiti določenega dne od 10. do 11. ure v roke predsednika licitacijske komisije in sicer v zapečateni kuverti z zunanjo oznako: »Ponudba za zgradbo ceste Sv. Peter—Ložane III. del ponudnika I. I.« Poznejše ali nepravilno opremljene ponudbe, kakor tudi ponudbe, ki bi došle po pošti ali brzojavu, se ne bodo upoštevale.

Ponudniki morajo v ponudbi izrecno navesti, da so jim znani splošni in posebni pogoji in da pristajajo na nje brezpogojno.

Kavcija, ki znaša Din 131.933.—za jugoslovanske, odnosno Din 263.866.—za inozemske državljane, se mora položiti najkasneje na dan licitacije do 10. ure in sicer bodisi v gotovini, ali v državnih vrednostnih papirjih, ali v garancijskih pismih, izdanih po denarnem zavodu v zmislu čl. 88. zakona o državnem računovodstvu in registriranih v zmislu čl. 24. Pravilnika za izvrševanje določil iz oddelka B, »Pogodbe in nabave« pri Davčni upravi v Mariboru.

Vsak ponudnik se mora izkazati s potrdilom Davčne uprave v Mariboru o položeni kavciji, z uverjenjem ministrstva za zgradbe, da se sme udeleževati javnih licitacij, in s potrdilom, opremljenim s kolkom za Din 20.—, da je plačal davke do vseh tekočih četrtletij, pooblaščenca pa morajo predložiti poleg tega pooblastila, da smejo zastopati svojo firmo pri licitaciji.

Okrajni cestni odbor Maribor si pridržuje pravico, oddati razpisano delo ne glede na višino ponujenih vsot, kakor tudi odkloniti vse ponudbe brez vsake obveznosti.

Vsak ponudnik mora ostati v besedi 60 dni po licitaciji.

Okrajni cestni odbor Maribor, dne 25. septembra 1930.

Štev. 3661/7—1930. 2223—3—3

Razpis.

Z odobritvijo Kraljevske banske uprave Dravske banovine v Ljubljani z dne 8. septembra 1930., V. No. 5038 razpisuje uprava banovinske splošne bolnice v Ljubljani po zakonu o državnem računovodstvu (člen 86-105, oddelek B, pogodbe in nabave) v skrajšanem roku 10 dni II. pismene ofertalne licitacije

na dan 10. oktobra 1930. ob 11. uri in sicer za:

1. dobavo 25 umivalnikov za posodo (16 večjih in 9 manjših tip);
2. popravo starega parnega kotla (zamenjava kotlovnih cevi, varjenje, opiljenje, preizkušnje in montaža);
3. dobavo aluminijaste transportne posode za jedila (iz kuhinje na oddelke);
4. dobavo 40 posteljnih omari in 40 ročnih dvigal za bolnike v posteljah (»Bettagelgen«);
5. dobavo mostne tehnice;
6. podaljšanje obstoječe kanalizacije do Ljubljane.

Licitacija se vrši v ravnateljski pisarni banovinske splošne bolnice v Ljubljani. Po-

nudbe se morajo glasiti na vse ali tudi na le posamezne dobave oz. dela.

Podrobnejša pojasnila dobe zainteresirani ob uradnih urah pri upravi bolnice.

Ponudbe, opremljene s kolekom za 100 dinarjev, morajo izročiti ponudniki ali njih pooblaščenca na dan licitacije med 10. in 11. uro dražbeni komisiji, če jih ne dopoljšajo prej pravočasno po pošti.

Ponudbe morajo biti v zapečatenem ovitku (kuverti) z oznako: »Ponudba za dobavo (navesti je treba predmet) ponudnika N. N.«

Vsak ponudnik mora v ponudbi izrecno izjaviti, da so mu dobavni pogoji v celoti znani in da nanje pristaja.

Obenem s ponudbo, toda v posebni kuverti, je treba predložiti dražbeni komisiji:

1. potrdilo o položeni kavciji,
2. potrdilo o plačanih davkih za tekoče tromesečje,
3. potrdilo o dražbeni sposobnosti.

Vsak ponudnik mora pravočasno položiti kavcijo, jugoslovanski državljani 5%, inozemci 10% ponujene vsote. Kavcijo je treba položiti v gotovini ali v vrednostnih papirjih po čl. 88. zakona o državnem računovodstvu, in sicer pri hipotekarni banki, davčnem oblastvu ali pri upravi bolnice, pri poslednji najkasneje do 10. ure na dan licitacije.

Licitacijska komisija in nadzorna oblast ni vezana na najnižjo ponudbo.

Uprava banovinske splošne bolnice v Ljubljani, dne 20. septembra 1930.

Narodna banka kraljevine Jugoslavije.

Stanje z dne 22. septembra 1930.

Aktiva.	Dinarjev
Metalna podloga	304.285.248.26
Posojila	1.493.828.992.66
Račun za odkup kronskih novčanic	929.332.063.35
Račun začasne zamene	148.265.917.83
Dolg države	2.997.155.034.—
Vrednost državnih domen, zastavljenih za izdajanje novčanic	2.138.377.163.—
Saldo raznih računov	1.060.039.558.27
	9.071.283.977.37

Pasiva.

Glavnica Din 50.000.000 v kovancem status od to vplačano	30.000.000.—
Rezervni fond	12.847.928.89
Novčnice v obtoku	5.373.951.990.—
Državni račun začasne zamene	148.265.917.83
Terjatve države po raznih računih	116.988.055.41
Razne obveznosti	1.167.797.052.74
Terjatve države za zastavljene domene	2.138.377.163.—
Nadavek za kupovanje zlata za glavnico in fonde	83.055.870.—
	9.071.283.977.37

V metalni podlogi se račun: dinar v zlatu za en dinar, angleški funt za 25 dinarjev, dolar za 5 dinarjev, lira za 1 dinar, švicar-

ski in francoski frank za 1 dinar, dinar v kovancem status od to

Obrestna mera po menie 5 1/2 % na leto.

Obrestna mera za posojila na zastavo 7 % na leto.

Št. 32221/ref. X. a. 2231

Objava.

Mnogokratnik davčine od prirastka na vrednosti nepremičnin v okolišu mestne občine ljubljanske za meseca

julij in avgust 1930.

Komisija za določitev mnogokratnikov davčine od prirastka na vrednosti nepremičnin je v smislu § 5. naredbe pokrajinskega namestnika za Slovenijo z dne 21. oktobra 1922., »Uradni list« št. 365/113, določila mnogokratnik za mesec julij 1930 na 9-125 in za mesec avgust 1930 na 9-13 za vrednosti in zneske, izražene v dinarski veljavi.

Mestno načelstvo v Ljubljani, dne 18. septembra 1930.

Št. 389. 2205—3—1

Razglas.

Na osnovi odloka kr. banske uprave v Ljubljani II. No. 1454/5/30 razpisuje Vodna zadruga za osuševanje lendavske doline v smislu § 86. 94. zakona o državnem računovodstvu

prvo javno ustno dražbo

v skrajšanem roku, za izvršitev delne regulacije potoka Lendave od km 30.460 do 30.729. Licitacija se bode vršila v pisarni zadruge, Dolnja Lendava št. 51, dne

6. oktobra 1930. ob 11. uri.

Projekt s predračunsko vsoto od Din 30.998.95, splošni in specialni pogoji ležijo na vpogled v pisarni zadruge vsak dan za časa uradnih ur.

Kavcija v znesku 1500.—Din se mora položiti najkasneje na dan licitacije do 10. ure pri zadrugi blagajni.

zadruga za osuševanje lendavske doline v Dolnji Lendavi.

Dolnja Lendava, dne 20. septembra 1930.

Št. 388. 2205—3—2

Razglas.

Na osnovi odloka Kr. banske uprave v Ljubljani II. No. 1454/5/30 razpisuje Vodna zadruga za osuševanje lendavske doline v smislu §-a 86—98 zakona o državnem računovodstvu

prvo javno ustno dražbo

v skrajšanem roku, za izvršitev delne regulacije potoka Lendave od km 30.160 do km 30.460. Licitacija se bode vršila v pisarni zadruge, Dolnja Lendava št. 51, dne 6. oktobra 1930. ob 11. uri.

Projekt s predračunsko vsoto od Din 42.750.—Dir splošni in specialni pogoji ležijo na vpogled v pisarni zadruge vsak dan za časa uradnih ur.

Kavcija v znesku 2140.—Din se mora položiti najkasneje na dan dražbe do 10. ure pri zadrugi blagajni.

Vodna zadruga za osuševanje lendavske doline v Dolnji Lendavi.

Dolnja Lendava, dne 20. septembra 1930.

René Lehmann:

Žena se je vrnila.

Vratarica je vzkliknila s porednim glasom Leturninu, ki je šel mimo.

»Vaša gospa se je vrnila!«

Leturnin je prebledel, povsod glavo, si popravi naočnike ter izustil »hvala« s hripavim glasom, tako ga je ta novica pretresla. Nato je polagoma stopal po stopnicah navzgor s trepetajočim srcem.

Na vsakem nadstropju je obstal. Bil je silno razburjen od radosti, vendar pa se je žalost prejšnjih dni le polagoma umikala sedanjemu radostnemu občutku.

Pretečena petka, pred osmimi dnevi, je gospa Leturninova šla od doma okrog treh popoldne po svojih gospodinjstkih opravkih. Bila je oblečena v tajer temno modre barve, na glavi pa je imela zvonast klobuk iz črnega žameta. Ko se je Leturnin kakor po navadi vrnil domov ob sedmih zvečer, žene ni bilo doma. In od tedaj ni imel nobene vesti o njej!

Osem dni je trepetal in obupaval sredi peklenkega ropota pred hišo, poslušajoč življenje siren in hrečanje avtomatičnih orgelj na semnju. Osem dni mrzličnega in mučnega pričakovanja.

Leturnin je silno ljubil svojo ženo. Bila je dvajset let mlajša od njega, lepa, nekoliko sentimentalna, prijetno enolična domačega ognjišča ji ni prišlo in po sili je prenašala njegovo plaho ljubezen in silno dobrotljivost. Kajpak, da se je navadil na njene domisljice, s katerimi si je skušala sladiti življenje. Ob določenih večerih je hodila sama obiskovat mater, rada je hodila h kinematografskim predstavam, ki jih njen mož ni mogel prenašati, ker so tresleče slike škodovala njegovim očem. Včasih je zbežala za dva, tri dni s kakšno bogatejšo prijateljico, ki je imela avtomobil, na deželo, odkoder mu je pisala kakšno razglednico. Toda kaj se je zgodilo z njo v teh osmih dnevih?

Tako so se mu roke tresle, da ni mogel vtakniti ključa v ključavnico. Prišla mu je odpirat žena.

»Dober dan, Amadej! — mu je dejala smehljajoča se.

Pritisnil jo je na prsa ter ji pokrival s svojimi nerodnimi poljubi čelo in lase, otipavajoč jo s sprotnimi rokami.

»Ti, ti!...«

»Seveda, jaz... Pojdiva h kosilu, vse ti povem.«

Snel je naočnike, jih osnažil, stiskal roke in ponavljal silno ginjen:

»Ti, ti!...«

Prinesla je juho na mizo. Na mizi je šopek rož praznoval njeno vrnitev.

»Pripravila sem ti čebulno juho,« mu je rekla. Zuhvalil se ji je, priključil se glavo ves v zanosu. Nato ji je pozorno pogledal v obličje in s presenečenjem ugotovil, da je postala grda. Podočnice, blede na licu, ki je lepota barva ni mogla pokriti...

»Govori, kaj je bilo s teboj, draga?«

Obotavljala se je. Nato je zaihtela. Z enim skokom je bil mož pri njej.

»Govori, draga moja Ivanka, govori... Tako srečen sem, da si tu! Ni mi bilo več obzanka... Zakaj jočeš?«

»Reči mi, ali mi boš odpustil?«

»Kje si bila?«

Gledala ga je skozi solze. V očeh se ji je lesketala vesela zavest, ki je izgubil gospodarja, pa ga je zopet našel. Dobila je pogum.

»Vse ti razložim. Po juhi. Jej, gotovo si lačen.« Sama je začela jesti, kakor jo je posnemal ves zmeden... V kratkih otroških stavkih in pretrganih besedah se mu je izpovedala...

»Sama ne vem, kako je prišlo... Predvčerajšnjim sem se ustavila na sejmšču... Žejna sem bila, pa sem izpila v kavarni kozarec limonade... Neki mladenič, ki je sedel poleg mene, me je povabil na vrtljak s konjčki... Sprejela sem ponudbo... Nato je hotel, da greva na izprehod... Bil je tako lep dan, da sem sprejela tudi to ponudbo... V avtu — morda je bilo to od mene neprevidno? — mi je pokrtil usta s kloroformiranim bombažem... Ko sem se prebudila, sva se vozila v vlak, ki je drvel proti normanskemu obrežju... Ah, dragi...«

Mož jo je prekinil z resnim glasom:

»Ni res, povej mi resnico.«

»Verjemi...«

Prosil jo je ljubeznivo:

»Povej mi resnico, Ivanka, ni lepo od tebe, da me smatraš za tako neumnega...«

»Amadej...«

»No, ali naj ti pomagam?... Srečala si tistega mladeniča na semnju, naj bo! Začel ti je dvo-

»Da.«

»Omrežil te je z obljubami, te premotil, in ker se pri meni večkrat dolgočasim, jaz sem pač star in grd, on pa je bil mlad in lep, si šla z njim.

»Ne, Amadej, začel me je. Obhodovala sva v velikem restoranu. Bil je tako ljubezniv, tako zapeljiv, da sem prišla ob pamet. Ah, kakšen podlež!

»Zdaj ga zmerjaš!«

»Če bi vedel... Slabo sem napravila, da sem ga slušala in šla z njim na morje. Govoril mi je, da se moram ločiti od tebe, o novem življenju, in je razmetaval denar... Vse mi je pobil: tiste borne stotake, ki sem jih imela v torbici, dragulje, ogrlice, vse... Nekega jutra sem se prebudila... Izginil je in mi pustil na kamnu vozni listek za povratek... In zdaj sem tu! Amadej, Amadej, odpusti mi!«

Mož je ugotovil, da nima žena več ogrlice ne prstanov. Slisal jo je, kako je jokala, sloneč na mizi... Na novo je preživljal pretečene dneve dvomov in strahu. Mislil je že na nesrečo, zločin, samomor. Vse možnosti so mu blodile po glavi ter stopnjevale njegovo žalost, ne da bi si znal pomagati... Kako je jokal! Kakšno važno mesto je zavzemala v njegovem življenju? In že mu je šlo na jok pri misli, da ona trpi, revica!

Prijel jo je za roke in ji dejal nežno:

»Nikar ne joči! Bila si pač neprevidna, kriva si...«

Zopet je zaihtela. Nato je rekel:

»Prinesi prikuho.«

Vrnilo se je prejšnje enolično, mirno življenje. Leturnin je hodil v urad. Žena ni hodila tako pogosto zdoma zvečer. V glupih, lepih očeh si je bral hrepenec spomin na pretekli doživljaj. Nekega večera se je Leturnin vračal domov mimo sejmšča.

»Evo,« si je dejal, »minilo je šest mesecev po zadnjem Ivankinem begu.«

Zabaval se je ob pogledu na vrteče se prašičke, ki jih je spremljala bučanje orgelj. Nasmešnil se je neki plavalasi mladi ženski, ki ga je vabila, kažoč mu svoje noge.

Hipoma se je zdrznil. Kakih deset metrov pred njim je šla pod pazduho z nekim mladeničem njegova Ivanka. Lahno je hodila in se pri vsakem koraku zasmejala,

»O, tokrat pa ne!« si je dejal Leturnin. Pospešil je korak, ko pa ju je dohitel, je korakal vstric nji. Opazoval ju je in poslušal sredi vrveče množice. Bila sta docela vase zatopljena. Nežen ogenj se je lesketal v mladeničevih očeh, ženinne ustne so se ponujale. Govorila sta si čudovite besede.

»Ne, ne morem...«

»Pridite z menoj na obed...«

»Ne morem. Oče bi me ozmerjal.«

Okrenila se je začudena. Z odločnim, toda vpludnim glasom je Leturnin dejal mladeniču:

»Moja hčerka Ivanka... Upam, da ni preveč razposajena?«

Mladenič je imel toliko prisotnosti duha, da se je odkril.

»Častitam, gospod, da imate tako očarujočo hčerko.«

»Jaz je nisem...« pogovor z neznanimi ljudmi.

»Dovolite, da se predstavim... Andrej Larnier de Venoge, dijak.«

»Drago mi je, gospod.«

»Amadej!« je vzkliknila gospa Leturninova. Leturnin je pobožal ženin podbradek.

»Taki so današnji otroci, gospod Larnier. Še papa mi ne reče, ampak kar Amadej.«

»Saj ste videli tako mladi...« je dejal Larnier

»Pojdimo, pojdimo,« je rekla gospa s stisnjenimi zobmi.

Mladenič se je zopet odkril.

»Gospod, in tudi vi, gospodična, oprostite. V Parizu je marsikaj dovoljeno, baš v tem obstaja privlačnost tega mesta. Izprehajal sem se, nisem imel namena...«

»Že prav, gospod, saj vam nič ne očitam. Ali že odhajate? Na svidenje...«

Gospod Leturnin in gospa sta prispela domov. Vratarica ju je začudeno pozdravila.

»Ni vajena naju videti, da prideva skupno domov, je dejal Leturnin z nasmehom.

»Amadej, Amadej...« je mrmrala žena, »nisem imela nič slabega v mislih. Ako bi vedele...«

»Dobro vem,« je odvrnil mož. »Ne očitam ti ničesar. Danes sem te pripeljal nazaj, toda tvoja mladost nevdružno vabi mladost... Prihodnje, če se ti bo zdelo, me opozori. Hudo je človeku čakati doma, samemu, kdaj se vrne radost njegovega življenja.«

Prev. Iv. V.

Mali oglasi.

CENA. Oglasi socijalne in posredovalne vsebine: vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5.—. Oglasi reklamnega in trgovskega značaja: najmanjši znesek Din 10.— (do 5 besed). Vsaka nadaljna beseda 50 par. Za pismene odgovore priložite znamko. Ček. račun Ljubljana št. 15.621.

Trboveljski premog

Specijalni »KOKS« za kurjavo naročite pri
»ILIRIJE«.
Dunajska cesta 46. — Telefon 28—20, 25—95.

Elektrotehnično podjetje
Ivan Cerne
Ljubljana
Sv. Petra nasip 53

Brezobrestna akcija.

Le oni, ki se resno zanimajo za ustanovitev brezobrestne akcije (razdolžitve), naj se prijavijo naslovu: »MARSTAN«, Maribor, Koroška c. 10. Vpisnina Din 10.—, 502

Najcenejše hiše

že obstoječe, od 25.000 dalje. — Za zidanje 8000 gotovine. — Lesene hiše 30.000 dalje. — Ugodno tudiposestva, gostilne, trgovine: »MARSTAN« gradbeni-realistični oddelek, Maribor, Koroška c. 10. (Odgovor 5 znamk.) 501

Autobus Ljubljana-Logatec-Rakek in obratno

bode redno vozil od 29. septembra počenši
RAKEK-LJUBLJANA
I. Rakek, odhod 6:45; Ljubljana, prihod 8:35; II. Rakek, odh. 16:40; Ljubljana, prih. 18:35.
LJUBLJANA-RAKEK
I. Ljubljana, odh. 11:45; Rakek, prihod 13:55; II. Ljubljana, odh. 18:—; Rakek, prihod 19:55.
Iz GORNJEGA LOGATECA bode odhajal še drugi voz proti Ljubljani ob 9:15. Nadalje bode avtobus, ki odhaja iz Ljubljane ob 9:—, vozil do DOLNJEGA LOGATECA. Iz LOGATECA v HOTEDRSICO bode dnevna zveza. — N. B. Natančneje glej v voznom redu z dne 29. septembra 1930. 497

Jabolka

kupimo v večji množini. — Ponudbe na upravo pod »Izbrana«

Ubožen študent

bi rad v prostih urah zaslužil za preživljanje s prevajanjem v srbohrvaščino ali iz francoščine in nemščine v slovenščino. Pogoji v upravi. 807

Mladi gospod

išče solnčno, strogo separirano sobo z uporabo kopalnice in telefona v centru mesta. — Ponudbe pod »Center« na upravo »Jugoslovana«. 810

Originalen RUSKI JUHT

509

prispel in se od danes naprej, dokler zaloga traja, izdelujejo vsakovrstni strapac čevlji po naročilu. Nepremočljivost garantirana. Prodeja čevljev »Pri Pollaku«, Dunajska cesta 23, na dvorišču.

L. MIKUŠ DEŽNIKI

LJUBLJANA, MESTNI TRG 15

TELEFON STEV. 2282. USTANOVLJENO 1839

Na malo! Na veliko!

GOJZERCE!

Detajlna prodaja

»PRI POLLAKU«

Nov patentiran način izdelave! Garantira se, da so nepremočljivi. Oblika po želji in meri. Dunajska c. 23 Dvorišče

Cenjenemu občinstvu se priporoča na novo ustanovljena tvrdka

Trgovina z železnino
Jos. Zalta & Co.,
Ljubljana, Dunajska cesta št. 9

Izdeluje gojzer, lov-ske, smuške 212 in športne čevlje.

Ima v zalogi in izdeluje po meri.

A. ZALOKAR
GOSPOSVETSKA C. 8.

Kmetijska družba v Ljubljani

5

je glavna zastopnica kmetovalcev v dravski banovini in šteje nad 380 kmet. podružnic in okrog 26.000 članov. Člani plačajo na leto 20 Din in dobivajo za to brezplačno strokovni list

VSAK KMET MORA BITI ČLAN KMETIJSKE DRUŽBE

TURJASKI TRG 3

»KMETOVALEC«

Ta list jim nudi strokovni pouk in navodila za umno gospodarstvo. Družba dobavlja članom tudi razne kmetijske potrebščine

Edini slovenski zavod brez tujega kapitala je

VZAJEMNA ZAVAROVALNICA

v Ljubljani, Miklošičeva 21, Masarykova 12.

Sprejema v zavarovanje:

1. Proti požaru: a) raznovrstne izdelane stavbe kakor tudi stavbe med časom gradnje; b) vse premično blago, mobilije, zvonove in enako; c) poljske pridelke, žito in krmo.
2. Zvonove in stelo proti razpokam in prelomu.
3. Sprejema v življenjskem oddelku zavarovanja na doživetje in smrt, otroške dote, dalje rentna in ljudska zavarovanja v vseh kombinacijah.

Zastopniki v vseh mestih in farah.

508

„DUNAV“

-- Zavarovalna delniška družba v Zagrebu --

Podružnica v Ljubljani

Selenburgova ulica 3

Telefon 24-05

Zavaruje

po najugodnejših pogojih proti škodam: vsled požara, vlomske tatvine, razbitju stekla, transporta, nezgod in zakonitega jamstva. Prevzema tudi zavarovanja avtotaksa, avto-jamstva ter sklepa življenjska zavarovanja vseh vrst z in brez zdravniške preiskave za slučaj doživetja in smrti, otroška in štedilna zavarovanja po najmodernejših kombinacijah in cenih tarifnih. Police naše družbe sprejema ministristvo vojne in mornarice kot kavelj pri ženitvi gg. oficirjev.

Vsa potrebna pojasnila so na razpolago pri vseh naših glavnih in krajevnih zastopstvih

505

Špedicijsko podjetje

LJUBLJANA

Telefon št. 20-60

R. RANZINGER

prevzema vse v to stroko spadajoče posle. **Lastno skladišče** z direktnim tirom od glavnega kolo-dvora. **Carinsko skladišče.** **Mestne trošarineprosto skladišče.** **Carinsko posredovanje.** **Prevoz** pohištva s pohištvenimi vozovi in avtomobili.